

**T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

DOKTORA TEZİ

**AMMAN BORSASINDA İŞLEM GÖREN ÜRDÜN TİCARİ
BANKALARINDA İÇ KURUMSAL YÖNETİŞİM
MEKANİZMALARININ BANKACILIK RİSKLERİ
ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

Eljaser Fathi Hamad ALELFARTAS

**Danışman
Jüri Üyesi
Jüri Üyesi
Jüri Üyesi
Jüri Üyesi**

**Prof. Dr. Tolga ULUSOY
Prof. Dr. Yavuz DEMİREL
Dr.Öğr.Üyesi Faruk DAYI
Dr.Öğr.Üyesi Sümeyra GAZEL
Dr. Öğr.Üyesi Figen TOMBAK**

ÖZET
DOKTORA TEZİ

**AMMAN BORSASINDA İŞLEM GÖREN ÜRDÜN TİCARİ BANKALARINDA
İÇ KURUMSAL YÖNETİŞİM MEKANİZMALARININ BANKACILIK
RİSKLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

Eljaser Fathi Hamad ALELFARTAS

Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İŞLETME Yönetimi Anabilim

Danışman: Prof. Dr. Tolga ULUSOY

Bu araştırmanın amacı, 2009-2016 dönemindeki iç kurumsal yönetim mekanizmaları ve bankacılık riskleri arasındaki ilişkiyi incelemektir.

İç kurumsal yönetim mekanizmaları (Yönetim Kurulu Büyüklüğü, Yönetim Kurulu Bağımsızlığı, CEO / Başkan Ayrımı, Denetim Komitesi Bağımsızlığı, Mülkiyet Yoğunluğu, Kurumsal Mülkiyet Ve Yabancı Mülkiyet) ile ölçülmüştür. Diğer taraftan, bankacılık riski (Kredi Riski, Likidite Riski, Sermaye Yeterliliği Ve Operasyonel Risk) kullanılarak ölçülmüştür. Ayrıca, banka büyüklüğü ve borç oranları kontrol değişkeni olarak kullanılmıştır.

Çalışma popülasyonu Ürdün ticari bankalarından oluşmakta olup, çalışma sırasında 2009-2016 döneminde Amman Borsası'nda işlem gören on üç (13) Ürdün ticari bankasının kapsamlı bir örneğini kullanmıştır. Veriler, on üç bankanın yıllık raporlarının incelenmesi sonucunda elde edilmiş olup, panel verileri kullanılmıştır. Amman'da bulunan 13 ticari bankanın yıllık raporundan toplanan 104 adet veri, veri regresyonuna ek olarak, araştırma ve hipotez incelemesi yapmak üzere, elektronik izleme yoluyla tanımlayıcı analize tabi tutulmuştur.

Testlerin sonuçları, kurumsal yönetim kurallarının uygulanmasının bankacılık riski üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermiştir. Sonuçlar ayrıca, yönetim kurulu bağımsızlığının, yönetim kurulu üyelerinin fazlalığının, CEO / başkan ayrımının, denetim komitesi bağımsızlığının ve kurumsal mülkiyetin kredi riski üzerinde olumlu yönde önemli bir etkiye sahip olduğunu; mülkiyet yoğunluğu bağımsızlığının ve yabancı mülkiyet yoğunluğunun, kredi riski üzerinde olumsuz yönde önemli bir etkiye

sahip olduğunu; yönetim kurulu bağımsızlığının, kurumsal mülkiyetin ve yabancı mülkiyetin likidite riski üzerinde olumsuz yönde önemli bir etkiye sahip olduğunu; yönetim kurulu üyelerinin büyüklüğünün, CEO/başkan görev ayrılığının, denetleme kurulu bağımsızlığının ve mülkiyet yoğunluğu bağımsızlığının likidite riski üzerinde olumlu yönde önemli bir etkiye sahip olduğunu, yönetim kurulunun, yönetim kurulu üyelerinin büyüklüğünün, denetleme kurulu bağımsızlığının ve kurumsal mülkiyet yoğunluğunun sermaye yeterliliği riski üzerinde olumsuz yönde önemli bir etkiye sahip olduğunu; CEO / başkan ayrımının, mülkiyet yoğunluğu bağımsızlığının ve yabancı mülkiyetin sermaye yeterliliği üzerinde olumlu yönde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Sonuçlar aynı zamanda CEO / başkan görev ayrımının, yönetim kurulu üyelerinin büyüklüğünün, mülkiyet yoğunluğu bağımsızlığının ve kurumsal mülkiyet bağımsızlığı yoğunluğunun operasyonel risk üzerinde olumlu yönde önemli bir etkiye sahip olduğunu; yönetim kurulu bağımsızlığının, denetleme kurulu bağımsızlığının ve yabancı mülkiyetin de operasyonel riskler üzerinde, olumsuz yönde önemli bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Yönetişim, Bankacılık Riskleri, Panel verisi.

2020, 124 sayfa

Bilim Kodu:

ABSTRACT

Ph.D Thesis

THE IMPACT OF INTERNAL CORPORATE GOVERNANCE MECHANISMS ON BANKING RISKS AT JORDANIAN COMMERCIAL BANKS LISTED ON THE AMMAN STOCK EXCHANGE

Eljaser Fathi Hamad ALELFARTAS

Kastamonu University
Institute Social Sciences
Department of Business Administration
Supervisor: Prof. Dr. Tolga ULUSOY

Abstract: The aim of this research is to investigate the relationship between internal corporate governance mechanisms and banking risks during the period 2009-2016.

The internal corporate governance mechanisms were measured by (Board Size, Board Independence, CEO /Chairman Separation, Audit Committee Independence, Ownership Concentration, Institutional Ownership, And Foreign Ownership). On the other hand, banking risk was measured using (Credit Risk, Liquidity Risk, Capital Adequacy, And Operational Risk). furthermore, bank size and debt ratios were used as a control variable. Based on the results of the study.

The study population consists of Jordanian commercial banks, the study used a comprehensive sample of thirteen (13) Jordanian commercial banks listed on the Amman Stock Exchange during the period 2009-2016. The data are extracted from the annual reports for thirteen banks, Panel data was utilized and the data gathered from 104 annual reports from 13 commercial banks in Amman, which descriptive analysis in addition to Pooled data regression was conducted using (E-views) to achieve the purposes of the research and hypothesis examination.

The results of the tests showed that applying corporate governance rules exerts a significant impact on banking risk. the results also showed that the independence of the board of directors, the size of the Board members, the CEO/chairman separation, the Audit Committee 's independence, and Institutional Ownership exert a positive significant impact on the credit risk and that the Ownership concentration 's

independence and Foreign Ownership 's independence exert a negative significant impact on the credit risk, and that the independence of the board of directors, Institutional Ownership and Foreign Ownership exert a negative significant impact on the liquidity risk, and that the size of the Board members and the CEO/chairman separation of duties, the Audit Committee Independence and Ownership concentration 's independence exert a positive significant impact on the liquidity risk, and that that Board of Directors, the size of the Board members and Audit Committee Independence and Institutional Ownership 's independence exert a negative significant impact on the capital adequacy risk, and that the CEO/chairman separation, Ownership concentration s independence, and Foreign Ownership exert a positive significant impact on the capital adequacy, the results also clarified that independence of the CEO/chairman separation of duties, the size of the board members, Ownership concentration s independence and institutional Ownership 's independence concentration exerts a positive significant impact on the operational risk and that the board of directors' independence, Audit Committee Independence and Foreign Ownership exert a negative significant impact on the operational risks.

Key Words: Corporate Governance, Banking Risk, Panel Data.

2020, 124 pages

Science Code:.....

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde kıymetli bilgilerini ve vaktini bana ayırarak tezin bu aşamaya gelmesine katkıda bulunan tez danışmanım Prof. Dr. Tolga ULUSOY' a tezime gösterdiği içten destekten dolayı teşekkür ederim. Dekanım ve Anabilimdalı Başkanım Prof.Dr.Yavuz DEMİREL'e ayrıca teşekkürü bir borç bilirim. Katkılarından dolayı Dr.Öğr.Üyesi Faruk DAYI, Dr. Öğr. Üyesi Sümeyra GAZEL ve Dr. Öğr. Üyesi Figen TOMBAK hocalarıma katkılarından dolayı müteşekkirim.

Ayrıca tez çalışmalarım süresince yeterince vakit ayıramadığım ve buna rağmen her zaman yanımda olduklarını hissettiğim en başta sevgili babam olmak üzere giderek genişleyen ailemin her bir ferdine ve varlıklarıyla bana huzur veren yeğenlerim arkadaşlarım minnet dolu teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak, varlığıyla her zaman hayatımı güzelleştiren ve bana güç veren, her daim çalışmalarımın ilk okuyucusu olarak fikirleriyle beni yönlendiren, çalışma azmimi kaybettiğim ve en umutsuz olduğum zamanlarda yeniden ayaklanmama yardımcı olan, hayatımda hep olmasını dilediğim sevgili eşim sonsuz teşekkürler.

Eljaser Fathi Hamad ALELFARTAS

Kastamonu, 2020

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	viii
TEŞEKKÜR.....	x
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar DİZİNİ	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xvi
1. LİTERATÜR TARAMASI.....	1
1.1. Kurumsal Yönetişim.....	1
1.1.1. Kurumsal Yönetişimin Arka Planı.....	2
1.1.2. Temel Kurumsal Yönetişim Teorileri.....	4
1.1.3. Kurumsal Yönetişimin Tanımı	7
1.1.4. Kurumsal Yönetişimin Amaçları Ve Önemi	10
1.1.5. Kurumsal Yönetişim İlkeleri Ve Kurumsal Yönetişimin Etkili	11
1.1.6. Kurumsal Yönetişim Mekanizmaları.....	15
1.1.7. Ürdün Bankacılık Sektöründe Kurumsal Yönetim.....	24
1.2. Bankacılık Riski	26
1.2.1. Banka Riski.....	28
1.2.2. Risk Yönetim Amaçları	29
1.2.3. Risklerin Sınıflandırılması.....	30
1.3. Kurumsal Yönetim Ve Bankacılık Riskleri Arasındaki İlişki.....	44
1.4. Önceki Çalışmalar	47
2. METODOLOJİ	63
2.1. Araştırma Problemi	63
2.2. Çalışmanın Amacı	64
2.3. Çalışmanın Önemi.....	65
2.4. Çalışmanın Hipotezi	66
2.5. Kavramlar Ve Terimler	67

2.6. Araştırma Yöntemi	67
2.7. Çalışma Popülasyonu	68
2.8. Çalışma Yaklaşımı	72
2.9. Çalışmanın veri kaynakları.....	73
2.10. Çalışma Metodolojisi	73
2.11. Çalışma Modeli	73
3. GÖRÜNÜM VE İSTATİSTİKSEL ANALİZ VERİ VE SONUÇLARIN TARTIŞILMASI	79
3.1. Çalışma Verilerinin Geçerlilik Testi	79
3.2. Tanımlayıcı İstatistikler.....	80
3.3. Model Yaklaşımı	94
3.4. Hipotez Testleri	94
4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	109
KAYNAKLAR	105
ÖZGEÇMİŞ	118

TABLOLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 1.1 Kurumsal Yönetişim Mekanizmaları ve Bankacılık Riskleri üzerine izlenimler.....	45
Tablo 2.1 2016 yılı için Ürdün'deki Bankaların rehberi	69
Tablo 2.2 Amman Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören bankalar.....	71
Tablo 2.3 Çalışmaya Ait Değişkenlerinin Ölçüm Yöntemleri.....	76
Tablo 3.1. Tahmini Değişkenler İçin Doğrulama Matrisi.....	79
Tablo 3.2. Bağımsız Değişkenler İçin VIF	80
Tablo 3.3. Ürdün ticari bankalarında kurulu büyüklüğünün tanımlayıcı istatistiği..	81
Tablo 3.4. Ürdün ticari bankalarındaki kurulu bağımsızlığının tanımlayıcı istatistiği..	82
Tablo 3.5 Ürdün ticari bankalarında mülkiyet yoğunluğunun tanımlayıcı istatistiği	83
Tablo 3.6. Ürdün ticari bankalarında yabancı mülkiyetin tanımlayıcı istatistiği....	84
Tablo 3.7. Ürdün ticari bankalarında kredi risklerinin tanımlayıcı istatistiği	85
Tablo 3.8. Ürdün ticari bankalarında kredi risklerinin tanımlayıcı istatistiği	86
Tablo 3.9. Ürdün ticari bankalarında kredi risklerinin tanımlayıcı istatistiği	87
Tablo 3.10. Ürdün ticari bankalarında faaliyet risklerinin tanımlayıcı istatistikleri	88
Tablo 3.11. Ürdün ticari bankalarında banka büyüklüğünün tanımlayıcı istatistiği	89
Tablo 3.12. Ürdün ticari bankalarında ilişkin borç oranının tanımlayıcı istatistiği	90
Tablo 3.13. Ürdün ticari bankalarında borç oranının tanımlayıcı istatistiği	91
Tablo 3.14. Ürdün ticari bankalarında banka büyüklüğünün tanımlayıcı istatistiği	92
Tablo 3.15. Ürdün ticari bankalarında faaliyet risklerinin tanımlayıcı istatistikleri	93
Tablo 3.16. H1 için regresyon sonuçları	95
Tablo 3.17 H2 için regresyon sonuçları	99
Tablo 3.18. H3 için regresyon sonuçları	103
Tablo 3.19. H4 için regresyon sonuçları	106

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 1.1. Bankacılıkta Kurumsal Yönetim Mekanizması ve Finansal Risk.	16
Şekil 1.2. Risk Sınıflaması	32
Şekil 2.1 Çalışma Modeli	77



1. LİTERATÜR İNCELEMESİ

1.1. Kurumsal Yönetişim

Dünya genelinde finansal kuruluşların yaşadığı son skandallar arasında Enron (2001) ve World Com (2002) yer almaktadır. Ayrıca, 2008'in ortasında meydana gelen Dünya çapındaki finansal kriz ve Dubai krizi, yatırımcılar ve düzenleyiciler arasında kaygıların oluşmasına neden olmuş, kurumsal yönetim uygulamalarını benimseme gereğini doğrulamıştır.

Kurumsal yönetim, özellikle şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkelerinin önemini vurgulamaktadır. Bu ilkeler kredi kaynağına ve finansal anlamda güvence ve istikrara sahip yatırımcıları güvence altına almayı garanti eder. Küresel finansal krizin aşırı risk almaktan kaynaklanıp kaynaklanmadığına (Alhumoudi, 2016; Kashyap et al., 2008)veya şirketler tarafından karşı karşıya kalınan artan risk seviyelerine bakılmaksızın, her iki bakış açısı da riskleri iflas konusunda önemli oyuncular olarak tanımlar ve riski yönetmek için uygun kurumsal yönetimin önemini vurgular.

Ancak, belirsizlik ve risk, tatmin edici bir kurumsal yönetim programı uygulanarak azaltılabilir, bu da programın gerçek bir anlamı olduğunu gösterir (Alhumoudi, 2016). Bu nedenle, kurumsal yönetim ilkelerinin ICGN ve OECD gibi uluslararası örgütleri yöneterek formüle edilmesinin nedeni budur. Örneğin, OECD 1998'de kurumsal yönetim için “Kurumsal Yönetişim İlkeleri” olarak adlandırılan bir kılavuz yayınlamıştır, bu daha sonra 2004 yılında yeniden değerlendirilmiştir. Bu standartlar, uzun vadeli ekonomiye göre performansı ve Dünya genelinde finansal yapılardaki gelişmeleri ele almaktadır (Alhumoudi, 2016).

Genel olarak, problemlerin çözümü için güçlü kurumsal yönetim yapılarının gerekli olduğu kabul edilmektedir. Bu bağlamda, bağımsız yönetim kurulları gibi daha güçlü yönetim yapılarına sahip şirketler, hissedarlarına zayıf yönetim yapılarına sahip olan şirketlerden daha fazla gelir sağlamaktadır (Christensen, Kent, & Stewart, 2010).

1.1.1. Kurumsal Yönetişimin Arka Planı

Kurumsal yönetim, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde popüler bir tartışma konusu haline gelmiş ve şirketlerin ekonomik yapılarına ve bu durumun genel olarak topluma olan etkisinin önemi nedeniyle halkın dikkatini çekmiştir. Geçmişte Enron ve World-Com gibi firmaların yaşadığı finansal skandallar, muhasebe uygulamalarında yeni gelişmelere neden olmuş, ABD'de düşük seviyeli erimenin ardından gelen finansal kriz, büyümekte olan bir farkındalığa ve likidite riski, kredi riski ve piyasa riski gibi daha özel risklerin ölçümü ve yönetiminin iyileştirilmesi yoluyla finansal kuruluşlar içindeki uygun risk yönetimi teknikleri ve yapılarına ihtiyaç duyulmasına yol açmıştır.

Kurumsal yönetim, şirket sorunlarını işleyen ve bir şirket içindeki riskleri izleyen bir makine olarak düşünülebilir. Güçlü kurumsal yönetim uygulamalarının ve özellikle etkin yönetim kurulu kontrolünün teşviki, hissedarların ve diğer paydaşların yararına olacaktır (Iqbal, Strobl & Vähämaa, 2015; Aebi, Sabato & Schmid, 2012 & Heenetigala, 2011). Dolayısıyla, kurumsal yönetim, sermaye piyasalarının etkin bir şekilde işlemesi, yatırımcı haklarının sağlanması, yatırım ortamının iyileştirilmesi ve ekonomik kalkınmanın teşvik edilmesi için zorunlu hale gelmiştir. Bunun nedeni, uygun kurumsal yönetim uygulamalarının hayata geçirilmesiyle, yatırımcılar için riskin azaltılması, yatırım sermayesini çekilmesi ve kurumsal performansın iyileştirilmesidir (Heenetigala, 2011).

Bu nedenle, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki kurumsal yönetim, yönetim kurulu özellikleri, CEO ve mülkiyet gibi akademik araştırmalara karşı büyük ilgi duymaktadır. Ancak, kurumsal yönetim hakkındaki literatür ve kurumsal yönetimin finansal şirketler üzerindeki değerlendirme etkisi oldukça sınırlıdır. Dahası, finansal kurumlar aynı zamanda, kurumsal yönetim konularının ayrı bir analizini gerektiren yüksek şeffaflık, daha yoğun düzenleme ve devlet müdahalesi gibi kendi özelliklerine sahiptir (Aebi et al., 2012).

İstikrarlı siyasi ve finansal sistemlerle çalışan gelişmiş ülkelerde, düzenleyici çerçeveler ve etkili kurumsal yönetim uygulamaları oldukça gelişmiştir. Bununla birlikte, gelişmekte olan ülkelerde faaliyet gösteren firmalar, politik bir dengesizlikten

etkilenebilir ve bu da, mali açığın daha da büyümesine neden olan ciddi ekonomik sorunlarla sonuçlandığından, bu ülkelerin çoğu hala uygun yönetim eksikliğinden muzdariptir.

Bu gelişmelere cevaben, dünyanın dört bir yanındaki işletmeler hissedar gelirlerini artırmak için faaliyetlerini yeniden yapılandırırken, kurumsal yönetim ise, bir şirketin yöneticileri ile hissedarları arasındaki ilişkiyi yöneten kurallar koyar ve uygulamalar gerçekleştirir. Kurumsal yönetim ayrıca yatırımcılara ve paydaşlara ait kaynakların yanlış kullanılmayacağını garanti eder. Yönetişim yabancı paydaşlarla birlikte yeniden tanımlanır ve küresel yatırımcı çıkarlarıyla örtüşmek için yönetim tazminatı revize edilir (Heenetigala, 2011; Vassileios, 2011).

Sonuç olarak, kurumsal yönetim, yönetim kurulu, yöneticiler, hissedarlar ve diğer paydaşlar gibi bir şirketteki çeşitli katılımcılar arasında hak ve sorumlulukları dağıtır; ayrıca, şirket işleri ile ilgili kararlar almak için kuralların ve prosedürlerin açık olmasını sağlar ve bu durum, piyasa güvenini, finansal piyasa bütünlüğünü ve ekonomik verimliliği güçlendirerek büyümeye ve finansal istikrara katkıda bulunur (Feleaga ve diğerleri, 2011; OECD, 2004).

Kurumsal yönetim uygulaması, yönetimi izlemek için bir dahili mekanizma olarak kabul edilir. İyi bir kurumsal yönetim, bir firmanın daha iyi performans göstermesine yardımcı olmak konusunda etkili bir araçtır. Sonuç olarak, kurumsal yatırımcılar tarafından yapılan denetimin artırılması, gelişmekte olan pazarlarda Dünya kurumsal yönetim standartlarını zorunlu kılmaktadır, çünkü iyi bir kurumsal yönetim, gelişmekte olan pazarlara yatırım yapmak isteyen kurumsal yatırımcıları etkileyen anahtar bir faktör olarak göze çarpmaktadır (Gibson 2003).

Gelişmiş ekonomilerde kurumsal yönetim kavramı çeşitli teoriler kullanılarak açıklanmıştır (Solomon, 2010). Temsil teorisine göre, kurumsal yönetişimin amacı, yöneticiler ve hissedarların çıkarları arasındaki potansiyel çatışmaları azaltmaktır. Temsil teorisi aynı zamanda yönetim yapılarının açıklanmasında da önemli bir rol oynamaktadır, çünkü şirketler sadece hissedarlardan ziyade tüm paydaşların farkındalığını gerektirir. Donaldson ve Preston (1995), temsil teorisinin, tüm

paydaşların çıkarlarını göz önünde bulundurarak, firma performansını ve tüm paydaşların ortak çıkarlarını en üst düzeye çıkarmaya yardımcı olabileceğini savunmuştur.

Dünyanın birçok yerinde gelişmekte olan ülkelerde ve gelişmekte olan pazarlarda kurumsal yönetim uygulamaları konusunda çok sayıda deneysel çalışma yapılmıştır (Arun&Turner, 2004).

1.1.2. Temel Kurumsal Yönetişim Teorileri

1.1.2.1. Temsil Teorisi

Kurumsal yönetişimin en önde gelen teorik yapılarından biri olan temsil teorisi, bir kuruluşun yönetimi ile hissedarları arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Temsil teorisinin kökleri, çalışmanın ilk olarak ABD firmalarından elde edilen verilere dayanarak Berle ve Means (1932) tarafından yapılmasıyla ortaya çıkan ekonomik teoriye dayanmaktadır. Alchian ve Demsetz (1972) tarafından gün yüzüne çıkarılan bu teori daha sonra Jensen ve Meckling (1976) tarafından geliştirilmiştir. Daha sonra Jensen ve Mikling (1976) bu teoriyi bir temsiliyet ilişkisi olarak ele almış ve bir tarafın (müşteri) diğer tarafa (sahip) kendi adına hizmet vermesi esasına dayanan bir sözleşme olarak tanımlanabilecek bir teori haline getirmiştir. Temsil modelinin temelleri ile ilgili olarak, Hawley ve Williams (1996), “finansal bakış açısına göre, kurumsal yönetimdeki temel sorunun, yöneticilerin davranışları ile sahiplerinin/ortaklarının isteklerini etkili bir şekilde tek bir noktada buluşturmak için kurallar ve teşvikler (yani, örtülü veya açık 'sözleşmeler) oluşturmak olduğunu belirtmektedir”.

Temsil teorisi “hissedarlar ile alt kademe yöneticiler/paydaşlar ile şirket yöneticileri gibi taraflar arasındaki ilişki” olarak tanımlanmaktadır. Bu teoride, şirketin sahibi veya yöneticisi olan hissedarlar çalışmak için istihdam yaratırlar. CEO, iş yönetimi görevini bir hissedar temsilcisi olarak görev yapan bir yöneticiye veya direktöre verir.

Temsil teorisi hissedarları, müşterinin çıkarları için hareket etmesini ve karar vermesini beklerler, ancak yöneticilerin çıkarları için mutlak karar vermesi gerekmez. Temsil teorisinde, temsilciler kendi çıkarlarını, fırsatçı davranışlarını ön planda

tutabilirler ve müşterinin isteği ile acentenin arayışı arasında tutarlılık eksikliği olabilir. Risk anlayışı bile yaklaşımı erteleyebilir.

Temsil Teorisin’de açıklanan çalışan modeli, bir nevi kişisel çıkar, bireysellik ve sınırlı rasyonelliktir. Ödüller ve cezalar önceliğe sahip görünmektedir. Bu teori, insanların veya çalışanların kendi görev ve sorumluluklarının bilincinde olmalarını şart koşturur. Çalışanlar, yönetim yapısını zorlayabilecek olan hissedarların ihtiyaçlarını karşılamak yerine iyi bir yönetim yapısı oluşturmalıdır (Abdullah & Valentine, 2009; Alenazi & Mohmmad, 2016; Ochieng, 2003).

1.1.2.2. Liderlik Teorisi

Liderlik teorisinin kökleri psikolojiye ve sosyolojiye dayanır. Donaldson ve Davis (1994) tarafından yönetim modeli başlığı altında şu şekilde bahsedilir: “liderler, şirketlerin iyi birer koruyucusudur ve özenle şirket ve hissedar karlarının yüksek seviyelere ulaşması için gayretle çalışırlar” (Aduda ve diğerleri, 2013, s.111).

Bu nedenle, idareciler ve şirket yöneticileri olarak görev yaparken müdürler ise hissedarlar için çalışan ve hissedarlara koruma ve kar sağlayan yöneticilerdir. Bu teori bireysel bakış açılarına dayanmaz, bunun yerine üst düzey yöneticilerin yönetici olarak rollerine odaklanır ve yöneticilerin hedeflerinin tüm ekibin hedefi olarak benimsenmesini sağlar. Yönetim görüşü, yöneticilerin memnun kaldıklarını ve organizasyonun Temsil Teorisin’den farklı olarak organizasyonun başarılı olmasını sağlama motivasyonuna sahip olduğunu bildirmektedir.

Agyris (1973), Temsil Teorisi'nin, bir veya daha fazla çalışanı kendi arzularını bastıran ekonomik bir varlık olarak gördüğüne inanmaktadır. Ancak, Liderlik Teorisi, maksimum güven yapısının yönetilmesinin ve kurulmasının önemini vurgulamaktadır. Teori, çalışanların veya üst düzey yöneticilerin pozisyonlarını daha özerk bir şekilde kullanarak hissedarların elde ettiği karı en üst düzeye çıkarmalarını sağlar. Aslında, bu kontrol maliyetini minimuma indirebilir ve davranışları kontrol altına alabilir.

Ek olarak, liderlik teorisi, şirket masraflarını azaltmak ve organizasyonda daha önemli bir rol oynamak için üst düzey yönetici ve başkan (CEO) rolünü birleştirmeyi

önermektedir. Açıkçası, bu şekilde hissedarların çıkarları daha iyi korunacaktır. Deneyisel olarak, iki teoriyi ayırmak yerine, bunları birleştirerek getirinin iyileştirildiği bulunmuştur (Abdullah & Valentine, 2009).

1.1.2.3. Paydaş Teorisi

Paydaş teorisi 1970 yılında yönetim disiplinine dahil olmuş ve kademeli olarak Freeman (1984) tarafından geliştirilerek, geniş bir yelpazede yer alan paydaşlara kurumsal hesap verebilirlik zorunluluğu getirmiştir. Wheeler ve arkadaşları (2002), Paydaş Teorisi'nin sosyolojik ve örgütsel disiplinlerin birer kombinasyonundan kaynaklandığına inanmaktadır. Aslında, Paydaş Teorisi resmi birleşik bir teori ile felsefe, etik, siyaset, ekonomi, hukuk ve örgütsel bilimi bünyesinde barındıran genel araştırma geleneğinin bir bileşkesidir.

Paydaş teorisi *“kuruluşun hedeflerine ulaşılmasını etkileyebilecek veya bu durumdan etkilenebilecek herhangi bir grup veya birey”* olarak tanımlanabilir. Temsil teorisinin aksine, bu teoride, yöneticiler çalışır ve paydaşlara hizmet eder. Paydaş teorisyenleri, organizasyonda yer alan yöneticilerin tedarikçiler, çalışanlar ve iş ortaklarını da içeren bir servis ilişkileri ağı kurması gerektiğini belirtmektedir.

Clarkson (1994), paydaş modelini, şirketin, temelde içerisinde bulunduğu toplumun geniş yapısında faaliyet gösteren bir paydaş olduğu bir yapı olarak özetlemektedir. Hizmet edilen ülkenin toplumu, şirketlere, görevlerinin çoğunu yerine getirmek için gerekli pazar ve yasal altyapı kaynaklarını sağlamaktadır. Donaldson ve Preston (1995) bu teorinin yönetsel kararlar vermeye odaklandığına inanmaktadır. Tüm paydaşların çıkarları kendine özgü bir değere sahiptir ve hiçbir çıkar grubunun diğer çıkar gruplarına egemen olduğu düşünülmemektedir.

Bu modele göre şirketin temel amacı, paydaşlar için gelir veya servet sağlamaktır. Paydaş modelinde, paydaşların görüşlerini geliştirmek ve katılımcıların faaliyet göstermeleri için bir teşvik olarak mülkiyet bilinci sağlamak temel prensiplerdir. Şirketin koruması altında, bu hedefe ulaşmak için katkıda bulunmak da önemlidir. Bireyler, şirkete özgü insan sermayesi tarafından temsil edilen önemli profesyonel

girdiler sağlayarak toplam servetin maksimize edilmesine katkıda bulunabilirler (Abdullah & Valentine, 2009; Alenazi & Mohmmad, 2016).

1.1.2.4. Kaynak Bağımlılığı Teorisi

Paydaş teorisi kişisel çıkarlarla ilgili birçok grupla olan ilişkiye odaklanırken, kaynak bağımlılığı teorisi yönetim kurulu üyelerinin şirketin ihtiyaç duyduğu kaynakları sağlamadaki rolüne odaklanmaktadır. Hillman, Canella ve Paetzold (2000), kaynak bağımlılığı teorisinin, yöneticilerin dış çevre ile ilişkileri yoluyla şirketler için önemli kaynakları sağlama veya korumadaki rolüne odaklandığına inanmaktadır. Aslında, Johnson ve ark. (1996) kaynağa bağımlı teorisyenlerin, şirketin başarısı için gereken kilit kaynakları elde etmenin bir yolu olarak bağımsız örgüt temsilcilerinin atanmasına odaklandığını kabul etmektedir.

Hillman vd. (2000) göre, yöneticiler şirkete bilgi, beceri ve tedarikçiler, alıcılar, kamu karar organları, sosyal gruplar ve meşruiyet gibi kaynakları sağlamakla yükümlüdürler. Yöneticiler iç çalışanlar, iş uzmanları, destek uzmanları ve topluluk etkileyicileri olarak dört kategoriye ayrılabilir (Abdullah & Valentine, 2009).

1.1.3. Kurumsal Yönetişimin Tanımı

Berle ve Mean (1932) kurumsal yönetim tanımlanması, şirketlerdeki mülkiyet ve kontrol arasında ayrılık teşkil eder, (Ongore & Owoko, 2011) ve tüm çalışmaların tanımlamayı, kendi bakış açısıyla yaptığı uygulamalarda, kurumsal yönetişimin standart ifadelerle tanımlanamayacağı fikri (Alhumoudi, 2016) hakimdir. Farklı tanımlamalar, kurumsal yönetimle ilgili çeşitli çalışmaların ortaya çıkmasına ve birçok uluslararası örgütü, kurumu ve saha uzmanını, kurumsal yönetim kavramını farklı şekilde tanımlamaya ve incelemeye yönlendirmiştir (Al-Aish, 2016; Alhumoudi, 2016; Srouji, Suberi, & Zulkarnean, 2016).

Cadbury (2000) kurumsal yönetişimin doğrudan firmaların yönetimi ve kontrolü ile bağlantılı olduğunu ifade etmektedir (Cadbury, 2000; Çakar & Alakavuklar, 2011). Roe (2004) kurumsal yönetişime atıfta bulunarak; tanımlamayı şirketin üst seviyesi, yönetim kurulu, üst düzey yönetimi ve hissedarları arasındaki ilişki olarak yapmaktadır. Bahsedilen kurumlar, yönetim gücünü her üç birim üzerinde paylaştıran

ve şirketin en üst kararlarını etkileyen, ayarlayan ve kontrol eden tekrarlayan bir mekanizmadır (Roe, 2005). Ma'atoofi ve Ahmadian'a (2011) göre kurumsal yönetim, kurumun üst düzey karar mercilerinin (özellikle hissedarların) yöneticinin sözleşmeye dayalı ilişkisini denetleme ve yönlendirmesinin ne kadar doğru olduğunu belirleyen bir mekanizmadır (Ma'atoofi & Ahmadian, 2011). Bandyopadhyay (2011), kurumsal yönetimi, yönetimin paydaşlara karşı sorumlu olmasını sağlayan bir sistem olarak tanımlamış ve iyi bir kurumsal yönetimin yasal, şeffaf ve etik açılardan iş inden sorumlu olması gerektiğini vurgular. Kurumsal yönetimin temel prensiplerinden biri de eşitlik ve bütünlüktür (Bandyopandhyay, 2011). Lupu ve Nichitean (2011) ise kurumsal yönetimi, banka yönetimi, yönetim kurulu, hissedarları ve diğer paydaşlar arasında bir dizi ilişki ile tanımlamaktadır. Hedefleri belirleyerek ve yürürlükteki yasalara ve düzenlemelere uygun olarak güvenli ve şeffaf bir şekilde çalışarak, mevduat sahiplerinin ve diğer paydaşların çıkarları korunmaktadır (Lupu & Nichitean, 2011).

Birleşik Krallık tarafından kullanılan kurumsal yönetim kanununa göre *“kurumsal yönetim, şirketlerin yönlendirildiği ve kontrol edildiği bir sistemdir. Şirketlerin yönetiminden yönetim kurulları sorumludur. Ortakların yönetimdeki rolü, yöneticileri ve denetçileri atamak ve kendilerine uygun bir yönetim yapısının mevcut olduğunu teyit etmektir. Kurulun sorumlulukları arasında şirketin stratejik amaçlarını belirleme, onları yürürlüğe koyma konusunda liderlik sağlama, iş yönetimini denetleme ve paydaşlarına yönetimini raporlama gösterilebilir. Kurulun faaliyetleri yasalara, düzenlemelere ve genel kuruldaki hissedarlara tabidir”* (Council, 2012).

Kavramsal çerçeveyi, kurumsal yönetim çerçevesini belirlemek üzere Birleşik Krallık'ta oluşturulmuş Cadbury Komitesi şu şekilde tanımlamıştır: *“Şirketlerin işlerinin yönlendirildiği ve izlendiği bir sistemi vardır. Yönetim kurulu, şirketin kurumsal yönetim ve idaresinden sorumludur; ayrıca şirket yönetiminde pay sahibi olanlardan yönetim kurulu üyelerini seçmek ve şirket hedeflerine ulaşmak, bunları uygulamaya koymak ve işletme yönetimini denetlemek için yetkin liderler sağlamaktadır. Ayrıca, konseyin gerçekleştirdiği eylemlerin yasa ve yönetmeliklere tabi olduğunu ve hissedarların çıkarlarına göre çalıştıklarını gösteren hissedar raporlarını sunmaktadır”*(Cadbury, 1992).

İç Denetçiler Enstitüsü tanımı ise şu şekildedir: *“Risk yönetiminin denetlenmesini sağlamak, kuruluşun risklerini izlemek, değerlendirmek ve bu risklerden kaçınmak, hedefleri gerçekleştirmek ve kuruluşun değerini korumak ve kontrollerin faaliyetlerine ve paydaşlarının önünde kararlarına ilişkin sorumluluğunu tanımlamak ve kontrollerin yeterliliğini sağlamak için kuruluştaki paydaşların kullandığı prosedürler aracılığıyla gerçekleştirilen operasyonlardır”*(Hermin& Rittenberg, 2003).

Uluslararası Finans Kurumu (IFC) tanımı ise: *“Sürdürülebilir ekonomik kalkınma ve şirket performansının geliştirilmesine katkıda bulunan ve sermayeye ulaşımı kolaylaştıran, riski azaltmak ve hissedarları ve menfaat sahiplerini yönetimin yanlış idaresinden koruyan; yönetim, yönetim kurulu, ana hissedarlar, azınlık hissedarlar ve diğer hissedarlar arasında bir dizi ilişki üzerine kurulan şirketin yönlendirildiği ve sıkı kontrol altına alındığı bir dizi prosedür ve sistemdir”* (IFC, 2011).

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün tanımı en kapsamlı tanımlardan biridir *“Kurumsal yönetişim, bir şirketin yönetimi, yönetim kurulu, hissedarları ve diğer hissedarlar arasındaki bir dizi ilişkiyi içerir. Kurumsal yönetişim aynı zamanda şirketin hedeflerinin belirlendiği yapıyı sağlar ve bu hedeflere ulaşma ve izleme performansını belirleme aracı olarak görev yapar”* (OECD, 2004). BIS tarafından 2015 yılı için yayınlanan kurumsal yönetim kurallarının tarifini, bankalar için kurumsal yönetim ilkesi başlığı altında; *“Sorumlulukların tanımlandığı, yetkilerin dağıtıldığı ve rasyonel kararların alınmasında nasıl yardım edileceğine dair bir mekanizmadır”* eklemesi ile onaylamıştır” (BIS, 2015).

1.1.4. Kurumsal Yönetişimin Amaçları Ve Önemi

Kurumsal yönetişim, diğer kurumsal sistemler ile uyumlu bir birliktelik içindedir, aynı zamanda kurumsal yönetişimi benimseyen kurumlar ve şirketler için büyük önem taşıdığından, hedeflere ulaşmayı amaçlayan bir takım göstergelere sahiptir.

1.1.4.1. Kurumsal Yönetişimin Amacı

İyi kurumsal yönetişim, rekabet gücünün ve yatırımların çekiciliğinin arttırılmasına yardımcı olarak, bir dizi hedefle ekonominin gelişmesine katkı sağlar:

- i. Yolsuzluğu azaltmak için şirkette muhasebe ve denetimin tüm süreç ve prosedürlerinde şeffaflığı artırır.
- ii. Tüm taraflar ve diğer paydaşlar arasında adil işlem yapılmasını sağlar.
- iii. Şirketlerin verimliliğini ve etkinliğini artırır ve uzun vadede istikrar sağlar.
- iv. Hissedarların, yönetim kurulunun ve komitelerin yetki ve sorumluluklarını birbirinden ayırır.
- v. Riskleri azaltmaya yardımcı olan paydaşlarla yönetim arasındaki güven ortamını temin ederek yatırımcıları çekebilme yeteneğine sahiptir (Magdad & Trad, 2016).

1.1.4.2. Kurumsal Yönetişimin Önemi

Kurumsal yönetim, şirketlerin çalışmalarını iyileştirmek ve firmaların hedeflerine yasal ve ekonomik olarak ulaşmalarını sağlamak ve şirket içinde yönetimin bütünlüğünü sağlamak adına gerekli olan süreçlerden her birini dikkate alır. Bu sayede şirketlerin performansını ve bu şirketlerdeki yönetim kurulunun ve yöneticilerin performansını izlemekte ve denetlemektedir. Böylece tarafların çıkarlarını koruma konusunda da önemli bir rol oynar.

Şirketler için kurumsal yönetişimin önemine değinilecek olursa;

- Şirket yöneticileri, CEO ve hissedarlar arasındaki ilişkiyi düzenleyerek şirketin verimliliğini ve rekabet gücünü artırır.
- Şeffaflık ve doğruluk çerçevesinde düzenlenen finansal tablolar, yatırımcı güveninin artmasıyla sonuçlanır.
- İyi bir yönetim, bilgi konusunda güven ve şeffaflığı artırarak paydaşların ve diğer hissedarların haklarının korunmasına yardımcı olur.
- Bölümler arasındaki ilişkiyi düzenleyerek hedeflere ulaşmada yardımcı olan, varlıkların kullanımında etkinliği artıran ve böylece sermaye maliyetini azaltan şirketin organizasyonel çerçevesini oluşturur.
- Stratejilerin geliştirilmesi ve sağlıklı kararların alınmasının sağlanması için, müdür yardımcıları ve yönetim kurulu aracılığıyla şirketin yönetiminin iyileştirilmesine ve bankacılık krizlerinin azaltılmasına katkıda bulunur.

- İyi kurumsal yönetim yabancı yatırımları çekmeye ve rekabet gücünü artırmaya yardımcı olur.

Kurumsal yönetişimin hissedarlar için önemi

- Oy kullanma ve şirketin gelecekteki performansını etkileyecek kararların alımı aşamasında söz sahibi olma hakkı gibi hissedar haklarını korur.
- Şirketin performansını, finansal durumu ve üst düzey yöneticilerin aldığı ve paydaşların şirketin yatırım risklerini belirlemeye yardımcı olan kararları açıklar (Magdad & Trad, 2016).

1.1.5. Kurumsal Yönetişim İlkeleri Ve Kurumsal Yönetişimin Etkili Tarafları

1.1.5.1. Kurumsal Yönetişim İlkeleri

Kurumsal yönetim kavramına artan ilgi göz önüne alınarak bu konuda bir dizi ilke düzenlenmiştir.

Etkin Bir Kurumsal Yönetişim Çerçevesi İçin Temel Oluşturma

Genel ekonomik performansı, pazar bütünlüğünü ve şeffaf ve etkin bir pazarın gelişimini etkilemek için, kurumsal yönetim çerçevesi geliştirilmeli ve yetki alanı dahilinde farklı idareler arasında sorumluluk dağılımı yapılmalı ve ayrıca denetleyici, düzenleyici ve uygulayıcı makamlar, görevlerini profesyonel ve objektif bir şekilde yerine getirme yetkisine sahip olmalıdır (OECD, 2004).

Paydaş Hakları Ve Temel Mülkiyet İşlevleri

Bilginin tam olarak ve zamanında ifşası, oy hakkı, kararlara katılım ve yeni payların düzenlenmesi yoluyla pay sahipliği ve pay sahiplerinin haklarının güvence altına alınması bir haklar bütünüdür ve tüm finansal işlemler önceden ilan edilen fiyatlarla yapılmalıdır, hissedarlar, işle ilgili gerçekleştirilecek temel değişiklikler üzerine alınan kararlara katılım gösterme ve tam olarak bilgilendirilme hakkına sahip olmalıdır (Magdad & Trad, 2016).

Ayrıca, genel kurul toplantılarında oy kullanma ve yıllık dış denetim ile ilgili olanlar da dahil olmak üzere Yönetim Kuruluna soru sorabilme hakkına sahip olmalıdır.

Paydaşların ayrıca yönetim kurulu üyelerinin aday gösterilmesi ve seçilmesi gibi önemli kurumsal yönetim kararlarına katılımı kolaylaştırılmalıdır. Bazı pay sahiplerinin, hisseleri üzerinde bir miktar kontrol sahibi olmalarını sağlayan sermaye yapısı ve düzenlemeler açıklanmalı ve şirket tarafından kontrol edilen pazarın etkin ve şeffaf bir şekilde çalışmasına izin verilmelidir. Kurumsal yatırımcılar da dahil olmak üzere tüm hissedarlar için mülkiyet hakkı kullanılmalıdır (OECD, 2004).

Hissedarlara Eşit Muamele

Kurumsal yönetim planı, azınlık ve yabancı pay sahipleri de dahil olmak üzere, tüm paydaşlara adil davranılmasını sağlamalı ve tüm paydaşlar aynı haklara sahip olmalıdır. Tüm yatırımcılar, satın alma işleminden önce tüm hisse sınıflarının sahip olduğu haklarla ilgili bilgi edinebilmelidir. Oy haklarında yapılacak herhangi bir değişiklik, bu durumdan olumsuz etkilenecek hissedarların onayı ile yapılmalı ve tüm hissedarlar, doğrudan veya dolaylı olarak hareket ederek hissedarları kontrol altında tutan haklarının ihlali için etkin bir tazminat alma şansına sahip olmalıdır.

Genel kurul toplantıları için düzenlenen süreçler ve prosedürler tüm pay sahiplerine adil davranılmasını sağlamalıdır. Şirket prosedürleri oy kullanma işlemini aşırı derecede zor veya maliyetli hale getirmemelidir (OECD, 2004).

Kurumsal Yönetimde Paydaşların Rolü

OECD, kurumlarda hissedarların yanı sıra başka paydaşların da bulunduğunu kabul etmektedir. Bu nedenle, kurumsal yönetim çerçevesi, farklı çıkarların korunmasını, alacaklı haklarının etkin bir şekilde savunulmasını temin edecek, yasa dışı veya etik olmayan uygulamalarla ilgili endişelerin ilgili kurullara serbestçe iletilmesine izin verecek ve bu şekilde dahil olunan mekanizmaların varlığına müsaade edecek şekilde belirlenmeli ve haklardan zamanında ve düzenli olarak güvenilir ve yeterli bilgiye ulaşılmasını engelleyecek şekilde taviz verilmemelidir (Magdad & Trad, 2016).

Açıklama ve Şeffaflık

OECD, finansal prosedürlerden yönetim yapılarına, kurum hedeflerinin açıklanmasından ilgili tüm önemli konularda sistematik risk faktörlerinin belirlenmesine kadar şirketlerle ilgili gerçeklerin ve bilgilerin açıklanması gerekliliğine ve şeffaflık ilkesine odaklanmaktadır.

Şirket, finansal ve organizasyonel sonuçları aracılığıyla, muhasebe ve finansal kalite standartlarına göre nitelikli, bağımsız bir denetçi tarafından yıllık olarak denetlenmeli, ana hisse mülkiyeti ve oy haklarını kullanmalı ve zaman içinde uygun maliyetle kullanıcılarına bilgi sunmalıdır (Magdad & Trad, 2016; OECD, 2004). Ayrıca, yönetim kurulu üyelerinin ve üst düzey yöneticilerin ücret politikaları, çalışanlar ve diğer paydaşlarla ilgili konular ve öngörülebilir risk faktörleri değerlendirilmelidir.

Buna ek olarak, dış denetçi hissedarlara karşı sorumlu olmalı ve şirket denetimi sırasında onlara uygun profesyonel destek sağlama sorumluluğunu taşımalıdır ve bilgilerin dağıtım kanalları kullanıcılara zamanında iletilmelidir (OECD, 2004).

Yönetim Kurulunun Sorumlulukları

Kurumsal yönetim çerçevesi, şirketin stratejik yönünün ve yönetim kurulunun şirkete ve hissedarlarına karşı sorumluluklarının, yönetim kurulu aracılığıyla tüm hissedarlarına adil davranarak ve yüksek etik standartlar sunarak, yerine getirilmesini sağlamalıdır.

Kurul, aşağıdakiler de dahil olmak üzere bazı kilit işlevleri yerine getirmelidir:

- Yıllık bütçeleri ve iş planlarını, risk politikasını, uygulama ve kurumsal performansı gözden geçirmek; ve büyük sermaye harcamalarını denetlemek.
- Şirketin yönetim uygulamalarının etkinliğini izlemek ve gerektiğinde değişiklik yapmak.
- Kilit yöneticilerin seçimini, tazmin edilmesini, izlenmesini ve gerektiğinde değiştirilmesini sağlamak, ardışık planlama yapmak.

- Ana yönetici ve yönetim kurulu ücretlerini, şirketin ve hissedarlarının uzun vadeli çıkarlarıyla eşleştirmek.
- Resmi ve şeffaf bir kurul adaylığı ve seçim süreci temin etmek.
- Yönetimde oluşacak potansiyel çıkar çatışmalarını izlemek ve yönetmek.
- Bağımsız denetim de dahil olmak üzere şirketin muhasebe ve finansal raporlama sistemlerinin bütünlüğünü ve özellikle risk yönetimi, finansal ve operasyonel kontrol gibi uygun kontrol sistemlerinin yasalara ve ilgili standartlara uygunluğunu sağlamak.

Kurul, kurumsal ilişkiler konusunda nesnel bağımsız yargılarda bulunabilmelidir.

- Kurullar, çıkar çatışması potansiyeli olan görevlere, bağımsız karar verebilecek yeterli sayıda icracı olmayan yönetim kurulu üyelerini atamayı düşünmelidir. Bu tür kilit sorumluluklara örnek olarak, finansal ve finansal olmayan raporlamanın bütünlüğünü sağlamak, ilişkili taraf işlemlerinin gözden geçirilmesi, yönetim kurulu üyeleri ve kilit yöneticilerin aday gösterilmesi ve yönetim kurulu ücretlendirmesi verilebilir.
- Kurul komiteleri oluşturulduğunda, yetkileri, yapıları ve çalışma usulleri kurul tarafından iyi tanımlanmalı ve açıklanmalıdır.
- Yönetim Kurulu üyeleri sorumluluklarını etkin bir şekilde yerine getirebilmelidir.

Sorumluluklarını yerine getirmek için yönetim kurulu üyelerinin doğru, ilgili ve zamanında bilgiye ulaşması gerekir (OECD, 2004).

1.1.5.2. Kurumsal Yönetişimin Uygulanmasında Etkili Taraflar

Kurumsal yönetişimin uygun ve etkili bir şekilde uygulanmasını etkileyen dört temel unsur vardır

Hissedarlar : Hisselerde sahip oldukları mülkiyet nedeniyle sermaye koruyucusu olarak görev yaparlar ve haklarını korumak için yönetim kurulu üyelerini seçme hakkına sahiptirler.

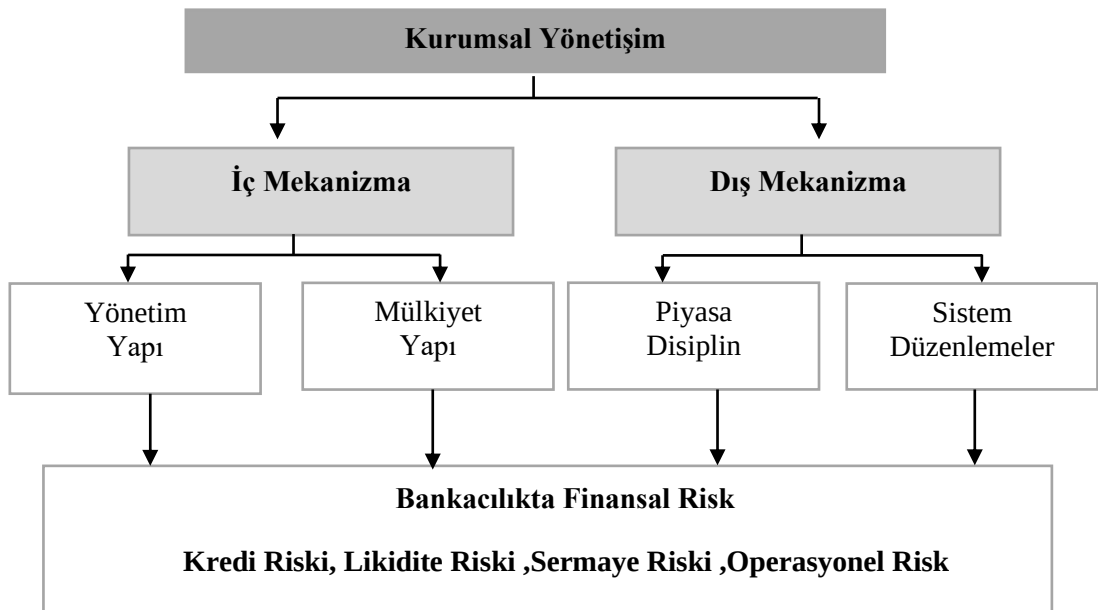
Yönetim Kurulu :Yönetim Kurulu da paydaşlar gibi hisse sahibi ve taraftırlar. Şirketin işlerinden ve aynı zamanda performans gözetiminden sorumlu olan yöneticileri seçerler; ayrıca yönetim kurulu, şirketin genel politikalarını ve hissedarların haklarının nasıl korunacağını belirler.

İdare: Paydaşlarla paylaşılan bilgilerin şeffaflığından, ifşasından ve şirketin karlılığını arttırmaktan sorumludur.

Paydaşlar: Şirket içinde alacaklılar, tedarikçiler, çalışanlar vb. menfaatleri olan kişilerdir (Magdad & Trad, 2016).

1.1.6. Kurumsal Yönetişim Mekanizmaları

OECD, yılında yaptığı tanımlamada kurumsal yönetişimi şu şekilde tanımlar: "Kurumsal yönetişim, bir şirketin yönetimi, yönetim kurulu, hissedarları ve diğer hissedarlar arasındaki bir dizi ilişkiyi içerir." Kurumsal yönetişim aynı zamanda şirketin hedeflerinin belirlendiği yapıyı sağlar ve bu hedeflere ulaşma ve bunları izleme performansını belirleme aracıdır" (OECD, 2004). Benzer şekilde, Charreaux, kurumsal yönetimi, yetkileri tanımlayan, yönetim kararlarını etkileyen, davranışları "yöneten" ve yöneticilerin keyfi alanını sınırlayan bir dizi mekanizma olarak tanımlamaktadır (Charreaux ,1996).



Şekil 1.1. Bankacılıkta Kurumsal Yönetişim Mekanizması ve Finansal Risk

Kurumsal yönetim sistemi, yöneticileri kontrol etmek ve maliyeti yüksek olduğu düşünülen çıkar çatışmalarını azaltmak için tasarlanmış tüm mekanizmaları içermektedir. Mekanizmalar iki ana gruba ayrılabilir: Şekil 1'deki gibi iç ve dış olmak üzere (Damak, 2013).

1.1.6.1. İç Mekanizmalar

Şirketteki yöneticileri şirket değerini en üst düzeye çıkarmaya teşvik edebilecek iç araçlar.

Yönetim Yapısı

Yönetim Kurulu Boyutu

Yönetim kurulu, şirketlerin yönetim kurulu boyutunun genellikle performansı artırmak için belirli bir seviyeye ayarlandığı yönetim yapısının önemli bir bölümünü dikkate alır ve yapılan araştırmalar da yönetim kurulu büyüklüğünün, yöneticilerin alt kademe yöneticileri izleme ve kontrol edebilme kabiliyetleri ile ilgili olduğunu göstermektedir. Bazı araştırmacılar ideal yönetim kurulu üye sayısının 7 ila 8 kişiden fazla olmaması gerektiğini bildirmektedir (Jensen, 1993; Mak ve Kusnadi, 2005; Alhumoudi, 2016). Kurulun büyüklüğü ile ilgili birçok çalışma, kurulun büyüklüğü ile şirketin performansı arasında ters bir ilişki olduğunu göstermiştir (Christensen et al., 2010; Hermalin & Weisbach, 2001; Mak & Kusnadi, 2005; Marn & Romuald, 2012; Mousa, Desoky, & Sanusi, 2012).

Bazı araştırmacılar, yönetim kurulu büyüklüğü ile firma değeri arasında negatif bir ilişki olduğunu belirtmektedir (Christensen et al., 2010; Kajola, 2008). Diğer araştırmalara göre ise yönetim kurulu büyüklüğü ile kârlılık arasında negatif bir ilişki vardır (Yermack, 1996).

Bu durum, yönetim kurulunda yer alan üyelerin sayısının azlığının daha dengeli olacağını ve karar vermede etkinliklerinin, koordinasyonlarının, hassasiyetlerinin ve şirket performansının artacağını göstermektedir. Ayrıca, yöneticiler arasındaki önemli hususların yönetim kontrollerinde tartışılması konusunda, büyük kurulların takip

kolaylığı, daha zayıf iletişim ve daha büyük grupların karar verme süreçlerinin uzamasına karşı ağır basmaktadır (Alhumoudi, 2016; Christensen et al., 2010; Marn & Romuald, 2012). Ayrıca, bir yönetim kurulunda 10'dan fazla üye olması durumunda tavsiyelerin ve önerilerin ortaya konmasının zor olduğu açıklanmıştır (Bennedsen ve ark., 2008), firmaların yönetim kurullarının genişledikçe maliyetlerinin de arttığını tespit etmiştir, çünkü kurul büyüklüğünün yönetim kurulu üyeleri arasında karar alma, iletişim ve uyum konuları üzerinde etkili olduğu bilinmektedir (Alhumoudi, 2016).

Yönetim Kurulu Bağımsızlığı (BI)

Her ne kadar yöneticiler yeterli tecrübe ve bağımsızlığa sahip olsalar da tam bağımsızlık, tarafsızlık, idari kontrol faaliyetleri ve maliyetlerin azaltılması için bağımsız yöneticilere ihtiyaç duyulur. Bu nedenle, yönetim kurulu, yönetim kurulunda yer alan dış üyelerin sayısına bağlıdır ve yöneticilerin kontrol edilmesi, maliyetin düşürülmesi ve bu konuların yönetim kurulundaki dış üyelerin sayısı ile ilgili olması çok önemlidir (Marn & Romuald, 2012).

Temsil Teorisi'nde de belirtildiği üzere, kurulun etkin biçimde çalışabilme yeteneği, yönetimden bağımsız oluşuna bağlıdır ve bağımsız yönetim kurulu üyelerinin varlığı mali durum manipülasyonlarını azaltmaktadır. Yönetim kurulu, üst yönetimi ayırmak ve onları izlemek için çoğunlukla dış üyelerden oluşur ve onları itibarlı sermayelerini korumak için teşvik ederler. Bazı araştırmacılar genellikle etkili bir yönetim kurulunun büyük bir bölümünün dış yöneticilerden oluşturulması gerektiğini savunurlar.(Ghabayen, 2012; Goh & Rasli, 2014). Khan ve Awan (2012), 92 şirketten bir örnek kullanarak, Karachi Borsası'ndaki kurul yapısı ile Firma Performansı arasındaki ilişkiyi incelemiştir . Elde edilen sonuçlar, daha bağımsız yöneticileri olan şirketlerin daha yüksek bir öz kaynak Getirisi (ROE) ve varlık getirisi (ROA) elde ettiğini göstermektedir (Khan & Awan, 2012).

Ek olarak, ayrıca, dış yönetim kurulu üyelerinin yüzdesi ile firma performansı (FP) arasında, bağımsızlığı gelişmiş fonksiyonelliğe bağlayan pozitif bir ilişki tespit edilmiştir (Kyereboah-Coleman & Biekpe, 2006; Uadiale, 2010; Weisbach, 1999). O'Connell ve Cramer (2010), İrlanda'da işlem gören 80 şirkette yönetim kurulu ile

firma performansı arasındaki ilişkiyi tanımlamıştır. Yönetim kurulu yapısı ve firma performansı (FP) arasında pozitif bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir (O'connell & Cramer, 2010).

Denetleme Kurulu

Kurulun rolü, stratejik hedeflerin oluşturulmasını ve bunların denetlenmesini içerir. Verimlilik nedeniyle, belirli görevler daha küçük gruplara atanır; yani, üyelerin uzmanlık ve ilgi alanlarına göre görev ataması yapılır (Christensen et al., 2010). Denetleme kurulu, yönetim yetkisinin denetçi üzerindeki etkisini azaltmasına yardımcı olacak, şirketin finansal raporlama ve denetim süreçlerinin bütünlüğünü sağlama konusunda şeffaflığa odaklanma, finansal raporları gözden geçirme ve denetçileri seçme yoluyla iyi kurumsal yönetim uygulamalarında önemli bir rol üstlenir.

Ayrıca, kimi manipülasyonları azaltmak, yeterli iç kontroller oluşturmak, uygun muhasebe politikaları yapmak, bağımsız dış denetçilerin hesaplarını denetlemek ve işletmenin zorunlu açıklamalara uymasını sağlamak suretiyle pay sahiplerine en yüksek korumayı sağlamak ve finansal tabloların güvenilirliğini artırmak da denetleme kurulunun görevleri arasındadır. Bu nedenle, yönetim kurulundan alınan yetki ile denetimden ve mali raporlamadan sorumludurlar (Christensen et al., 2010; Marn & Romuald, 2012).

İnsan Kaynakları ve Ücretlendirme Kurulları

Kurumsal iyi yönetim için önemli bir araç olarak kabul edilir, çünkü finansal performanstaki iyileşmeyi atanmış direktörlerin kalitesi belirler. Ücretlendirme kurulunun rolü, şirket üst yönetimi tarafından yapılan tüm ücretlendirmenin niteliğini ve miktarını belirlemek ve gözden geçirmektir. Bu, yönetimin, hissedar amaçları ile ortak bir noktada buluşmaya yönelik planlar yoluyla, sorunları hafifletmesine yardımcı olur.

En iyi 100 Avustralya şirketi ile ilgili yapılan bir araştırmada üstün finansal performansla ilgili çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışma, denetim, aday gösterme ve

ücretlendirme kurulu olan şirketlerin, bu kurulları olmayan şirketlere göre daha yüksek hissedar getirisi elde ettiğini tespit etmiştir (Christensen et al., 2010).

İcra Kurulu Başkanı (CEO) / Başkan Ayrımı

Bu konuda yapılan çalışmalardan bazıları Genel Müdür ile Yönetim Kurulu arasında ters bir ilişki olduğunu göstermiştir; ABD'ndeki 452 firma üzerinde yapılan bir araştırmada, CEO ve yönetim kurulu başkanlığı görevlerinin farklı kişiler tarafından yürütüldüğü şirketlerde kurumsal performansın daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Marn & Romuald, 2012).

Temsil teorisine göre, birçok araştırmacı, çoğaltmanın kurulun özerkliğini azalttığını ve bunun takibi ve yönetimin etkinliğini olumsuz yönde etkilediğini savunmaktadır. Diğer araştırmacılar, CEO ile başkanın ayrılması ve şirketin performansının iyileştirilmesi ile sorumluluklarını daha eksiksiz yerine getirme arasında bir ilişki olduğunu ifade eder ve bu durum yöneticilerin eylemlerinin firmanın hedefleri ve hissedarları ile uyumlu olmasını sağlayabilir. Kurulun bağımsızlığının önemli bir özelliği, başkan ve CEO rollerini ayırmaktır (Alhumoudi, 2016).

Kurumsal yönetim ilkeleri ayrıca CEO'nun aynı zamanda yönetim kurulu başkanı olduğu durumlarda otorite yoğunluğunun ortaya çıktığını varsaymaktadır; ikili yapının asıl sorunu, yönetim kurulu üzerinde yönetici bir kontrol mekanizması oluşma olasılığıdır. Bu şekilde CEO, yönetim kurulu çalışmalarını, toplantılarını kontrol etme ve yöneticilerin kurul toplantılarından önce aldıkları bilgileri dizayn etme yetkisine sahip olacaktır. Etkili kontrol eksikliği nedeniyle, yönetim en iyi hissedarlara hizmet etmeyen çıkarların peşinden gitmeye daha yatkın hale gelir (Christensen et al., 2010). Son zamanlarda Dünya çapında, daha az sayıda firmanın iflasını sağlamak için CEO ve yönetim kurulu başkanı rolleri arasında ayrılma gereğini belirten düzenlemelerin sayısında bir artış olmuştur (Fan, 2004). Buna karşılık, diğer çalışmalar, CEO ve FP'nin ikisi arasındaki korelasyonun zayıf olduğunu göstermektedir (Shukeri, Shin, & Shaari, 2012; Yan Lam & Kam Lee, 2008; Yusoff & Alhaji, 2012).

Buna karşılık, yönetim teorisi, genel müdürün esasen temsil teorisi tarafından öngörüldüğü gibi fırsatçı davranmak yerine iyi performans göstermek istediğini

savunur (Donaldson, 1990). Bu nedenle, bu teori, dualitenin, strateji oluşturma ve uygulama amaçları için kesin liderliğe izin vermesi nedeniyle üstün şirket performansına öncülük etmesi gerektiğini öngörmektedir (Stoeberl ve Sherony 1985). Ek olarak, dualite yapısı güç ve otoriteyi bir kişide toplayarak üstün performansı kolaylaştırır, böylece kararlar için sorumluluk alan kişinin kimliği konusundaki belirsizliği azaltır.

Mülkiyet yapısı

Mülkiyet yapısı aynı zamanda kurumsal yönetimin kilit bir belirleyicisidir. Sermaye yapısı yabancı sermaye, devlet sermayesi ve büyük hissedarlarla ilgilidir. Bu nedenle, yabancı yatırımcıların sermaye oranı, iç yönetimin mülkiyet faktörünü temsil edebilir.

Mülkiyet yoğunluğu (büyük hissedarlar)

Blok mülkiyeti açısından, sağlanan faydanın artmasının (genellikle %5 olarak ölçülür), hissedarların sahip olduğu hisselerden daha önemli olan işletme performansı için endişe yaratacağı iddia edilmiştir (Marn & Romuald, 2012).

Sermaye yoğunluğunun banka riski üzerindeki etkisi teorik olarak belirsiz ve deneysel olarak karmaşıktır. Nitekim, birçok çalışma sermaye yoğunluğunun risk üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğunu tespit etmiştir (Marco, 2007). Diğer çalışmalar risk sermayesi yoğunluğunun nötr olduğuna inanmaktadır (Barry, 2007). Kimi çalışmalar ise, mülkiyet yoğunluğunun banka riski üzerinde önemli bir etkisinin olduğunu göstermiştir (Laeven ve Levine, 2009). Mülkiyet yoğunluğu en büyük üç hissedarın sahip olduğu hisselerin oranı ile ölçülür (Salhi & Boujelbene, 2012).

Şirketlerin Mülkiyeti

Çok sayıda paya sahip olan kurumsal hissedarlar, şirketin ve yöneticilerin denetlenmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır (Marn & Romuald, 2012).

Kurumsal yatırımcıların kontrolünün önemi ve bankaların riskleri üzerindeki etkileri birkaç araştırmacı tarafından incelenmiştir. Yapılan bazı araştırmalarda, kurumsal yatırımcılar, bankacılık kurumları, bankalar veya kamu veya özel finansal kurumlar

dışındaki yabancı veya Tunuslu finansal olmayan kurumlar göz önünde bulundurulmuştur. Deneysel olarak, bu alandaki tüm çalışmaların sonuçları, kurumsal mülkiyetin isteğe bağlı etkilerin kullanımını engelleyebileceğini göstermiştir. Cheng ve Reitenga (2001), Chung ve ark. (2002) ve Grace ve Koh (2005); Benkraiem (2007), Cornett ve ark. (2006), John vd. (2008) Luc Laeven ve Ross Levine (2009) banka riski üzerindeki mülkiyet yapısının etkilerini incelemişlerdir. Yaptıkları çalışmada, banka şubesi yöneticileri ve banka sahipleri arasındaki riskle ilgili çatışmalardan endişe duymuşlar ve kurumsal mülkiyet ile risk önlemleri arasında pozitif bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir (Salhi & Boujelbene, 2012).

Yabancı Mülkiyet (FO)

Lensik vd. (2006), mülkiyet yapısında yabancıların varlığının banka etkinliği ile negatif yönde ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Bu etkinin kapsamı geçiş ekonomilerinin olumsuz düzenlenmesine bağlıdır. Elde edilen sonuçlar, özelleştirme ve yabancı, özel bankaların sisteme dahil olmasının ardından varlık portföyü riskinin arttığını göstermektedir. Ayrıca, yabancı bankalar da çeşitli risk seviyeleri ile karşı karşıyadır. Bonin ve ark. (2005), 1994-2002 döneminde altı Avrupa ülkesinde bankaların özelleştirilmesinin etkilerini analiz etmiştir. Yapılan analizde özelleştirmesinin tek başına banka verimliliğini artırmak için yeterli olmadığını ifade etmektedirler. Aslında, yabancı bankalar diğer bankalara oranla daha verimli ve daha az risklidir. Megginson (2005), yabancı yatırımcıların banka sermayelerine katılımları ile bankaların uluslararası ölçekte faaliyet gösterme risklerinin azalma eğilimine girdiğine dikkat çekmektedir. Bankalar, itibari sebeplerden dolayı daha tutucu kredi stratejileri izleyeceklerdir. Weill (2006), yerli bankaların teknik verimliliğini Polonya ve Çek Cumhuriyeti'ndeki bankalarla ve yabancı mülkiyeti ile karşılaştırmıştır. Daha sonra yabancı sermayenin sahip olduğu bankaların, yurt içi varlıklarla yönetilen bankalara oranla teknik açıdan daha verimli olduğunu göstermiştir (Salhi & Boujelbene, 2012).

1.1.6.2. Dış Mekanizmalar

Yöneticilerin iç kontrol mekanizmalarına ek olarak, hissedarlar ve yöneticiler arasında ortaya çıkabilecek olası çatışmaları düzenlemeye yardımcı olan başka bir kontrol yolu daha vardır. Bu kontrol, finansal piyasalar, piyasa ürünleri ve hizmetleri ve iş gücü piyasası yöneticileri dahil olmak üzere dış pazarda gerçekleştirilir.

Finansal Piyasa

Menkul kıymet ve diğer borsalar geliştikçe, finansal piyasaların kontrolü günümüzde önem kazanmaya başlamıştır. Yöneticilerin etkinliği ve kabiliyeti ile şirketin piyasa değeri arasında doğrudan bir ilişki vardır. Yönetim stratejilerinin hissedarların çıkarlarını baltalaması durumunda, sistem her zaman hisse senetlerini satmayı seçerek şirketin değerini düşürür. Sonuç olarak, bu yanlış yönetim, şirketin hisselerinin değerini ve yeni yatırımcının kazanılmasının ardından yapılacak değişikliklerin sorumluluğunu üstlenmeden önce yönetim tarafından üretilen değeri etkileyebilir.

Mal ve hizmet piyasası

Mal ve hizmet piyasasındaki rekabet, hissedarın zararını yöneten bir şirket liderini caydırabilir. Herhangi bir rekabetçi piyasa, yöneticiye yönetimi iyileştirmek ve şirketin iflasına karşı bir koruyucu rolü üstlenme fırsatı sunar. Bu tür bir kontrol mekanizmasının etkinliği sınırlıdır.

İş gücü piyasası yöneticisi

Bu piyasa etkili bir kontrol sistemi olarak adlandırılabilir çünkü insan sermayesinin yönetimdeki önemini vurgulamaktadır. Yöneticiler sürekli olarak iş gücü piyasası baskılarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Bu alan, iç ve dış yöneticiler arasındaki rekabet yoluyla en etkili seçeneklerini sunmaktadır.

1.1.7. Ürdün Bankacılık Sektöründe Kurumsal Yönetim

Ürdün'de kurumsal yönetim kurallarının uygulanmasına duyulan ilgi, bu kavram için gösterilen küresel ilgiye bağlı olarak başlamıştır. Ürdün yasa koyucusu, bu alanda kurumsal yönetim kurallarını sürdürmek için yasal çerçevenin hazırlanmasını ve Ürdün organizasyonel ortam uygulamalarında etkinliklerini ve başarılarını sınırlayan tutarsızlıkların olmamasını sağlamaya yönelik pratik ilkeler başlatmıştır. Ürdün yasalarının kurumsal yönetim kurallarının uygulanmasına ilişkin durumlarda uluslararası kurallar ve standartlarla uyumluluğunu ve Ürdün firmalarının altında faaliyet gösterdiği yasal, düzenleyici ve yasal ortamın değerlendirilmesini gösteren bir tekel grubu içeren bir ekip kurulmuştur (Noor ve diğerleri, 2014).

Bankacılık sektörü ile ilgili olarak, 2002 yılında Ürdün'de faaliyet gösteren bankalar bir araya gelerek, bir yandan banka ile müşteri ve hissedarlar arasındaki güven ve şeffaflığı artırmayı amaçlayan bir yandan işin bütün adalet ve objektiflikle yapılmasını şart koşan ve bunu bankacılığın gelişmesine ayak uyduracak bir adım olarak onaylanan bir bankacılık sözleşmesi yayınlanmıştır. Bankacılık çalışmalarını düzenleyen yasa ve yönetmeliklere uymanın yanı sıra, kişisel kazanımları en üst düzeye çıkarmak için fonksiyonel sömürünün önlenmesi ve borç verme kararlarının, bankanın kredi riskini azaltma yeteneğini artıracak şekilde bankalar arasında güvenilir ve değiş tokuş edilebilen bilgilere dayanması kararı alınmıştır (Ürdün Bankalar Birliği İnternet Sitesi.www.abj.org.jo).

Ürdün Merkez Bankası'nın 2004'te Ürdün Krallığı düzeyinde uygulanmasına ilişkin ilk ön adımın, Ürdün Merkez Bankası'nın Ürdün Merkez Bankası finansal bozulmaların azaltılması ve finansal tablolarındaki çıktılara duyulan güvenin geri kazanılması amacının bir parçası olarak 2008 yılında global yatırımcının kararlarını aldığı ana dayanak olan yıllık raporlar yayınlanmıştır (Banka yönetim kurulu üyeleri için bir rehber kitap, 2004).

Özellikle bankacılık sektöründe, kurumsal yönetim kurallarının uygulanmasının önemi göz önüne alındığında, Ürdün Merkez Bankası, 2007 yılında Ürdün'deki bankalar için Kurumsal Yönetim El Kitabı'nı yayınladı ve tüm bankaları, kurumsal

bankanın gereklilikleri ile uyumlu bir şekilde Kurumsal Yönetim El Kitabı'nın hazırlanmasını denetleyen bir komite oluşturması için zorunlu kılınmıştır. Rehberde, her bir bankanın, kurumsal yönetim el kitabını ve rehberin kapsadığı maddeleri, merkez bankası tarafından yayınlanan kurumsal yönetim rehberinde yer alan bazı hükümlere uyumu önleyen sebeplerin açıklanması zorunluluğu getirilmiştir. Ürdün Merkez Bankası tarafından yayınlanan Kurumsal Yönetim El Kitabının, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) kurumsal yönetim standartlarına uygun olduğu durumlarda, Basel Bankacılık Denetleme Komitesi tarafından yayınlanan ve bankalarda kurumsal yönetim kurallarının uygulanmasını desteklemek ve harekete geçirmekle ilgilenen ve açıklamanın finansal raporlama için uluslararası standartlara uygun olarak yapılması ile ilgili talimatların yanı sıra Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS) banka'nın ana hissedarları ve risk yönetimi ile Yönetim Kurulu'nun yapısı ile ilgili bilgiler açıklanmamıştır (Ürdün'de Kurumsal Yönetim Kılavuzu, 2007)

2014 yılında Ürdün Merkez Bankası, "*Kurumsal Yönetim Talimatları No. (58 / 2014)*" adı altında; İslami bankalar hariç, Ürdün'de faaliyet gösteren tüm bankaların güncellenmiş bir raporuyla kurumsal yönetim kılavuzunu yeniden yayımlanmıştır. Bu adım, aşağıdaki gibi uluslararası standartlara uygun olarak kurumsal yönetimin uygulanmasını desteklemek üzere duraklatılmış kurumsal yönetim uygulamalarındaki gelişmelere ayak uydurmak için gelmiştir (BIS, OECD, FSB-Kurumsal Yönetim Talimatları No. (2014/58)).

1.2. Bankacılık Riski

Eylül 2008'de, modern zamanların en büyük yatırım bankalarından Lehman Brothers'ın iflası, küresel bankacılık endüstrisinde çarpıcı bir dalgalanmaya neden olmuş ve finansal piyasa paniğini tetiklemiştir. Finansal kargaşa tüm dünyada hızla yayılmış ve ciddi ekonomik krizlere neden olmuştur. Toplum hala ekonomik kriz kaynaklı sonuçları iyileştirmek için mücadele etmektedir (Ingves, 2011).

Mevcut kriz, daha önce de tarihte örnekleri olan bir dizi küresel bankacılık krizinin en sonuncusudur. Sadece son yüzyılda, küresel ekonomiyi etkileyen bazı ciddi krizler ortaya çıkmıştır (Caprio Jr & Honovan, 2010) ve geçen kırk yıl boyunca gelişmiş ülkelerde bankacılık sektöründe gerçekleşen krizlere ait kanıtlar, bu ülkelerde nispeten istikrarlı bankacılık sistemlerinin ve gelişmiş finansal piyasaların olduğunu göstermektedir (Basel Komitesi Banka Denetimi, 2004). Krizi çözme ve ekonomiyi istikrara kavuşturma amacıyla, krizden etkilenen ülkelerin hükümetleri ve merkez bankaları büyük düzenlemeler yapmak zorunda kalmış ve bu değişimler de düşük faiz oranlarını, sermaye katkılarını ve uygun kredileri beraberinde getirmiştir (Ingves, 2011).

Finans sektöründe çalışanların kararları da toplumda önemli bir yere sahiptir ve doğal olarak ekonomik ortamdaki dalgalanmalardan etkilenirler. Finans sektöründeki istikrarsızlık krize ortam hazırlayan bir faktör olabilir ve genellikle krizin temel nedenidir. Finans sektöründeki en büyük oyunculardan biri, farklı özelliklere sahip bankaları içeren bankacılık sektörüdür (Riksbanken, 2010). Bankaların tanımı, kredi kurumu olarak hizmet verebilen ve kamuya kredi ve sermaye tasarrufu yapma imkanı sağlayan kurumlar, olarak yapılabilir. Bu nedenle, bankalar ekonomik refahın çekirdeği olarak kabul edilebilirler. Bu nedenle, bankalar ekonomik krizi, destekleyici ve dengeleyici olarak her iki şekilde de, etkileme kabiliyetine ve potansiyeline sahiptirler. Bu nedenle bankacılık sisteminin tasarruf, finansman, transfer ödemeleri ve risk değerlendirme hususlarındaki güvenilirliği ve kontrol edilebilirliği son derece önemlidir. Bu nedenle, kötü yönetilen bir bankacılık sistemi, sosyal ve ulusal refah üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabilecek ve finansal krize yol açan bir faktör olarak ortaya çıkabilecektir (Swedishbankers.se, 2011)

Dış kontrollerin bankacılık sektöründeki önemine ek olarak, bankanın istikrarını sağlamak için iç kontrole de ihtiyaç duyulur. Banka sınırları içinde risk, bankacılık sektöründe en kritik faktör olarak kabul edilir, bu nedenle bankaların istikrarlı ve iyi bir risk yönetimi sağlamaları gerekmektedir.

1974 yılı sonunda, gelişmiş ülkenin temsilcileri, uluslararası finansal piyasadaki sorunları, özellikle Batı Almanya'daki Bankhaus Herstatt'ın iflasını, tartışmak üzere bir araya gelmişlerdir. Bu buluşma, BIS'in kurulmasına öncülük etmiştir (Supervision, 2010). O zamanlar dünya ekonomisi giderek küreselleşen bir eğilimle karşı karşıya kalmış ve bunun sonucunda da finansal sektör giderek artan şekilde ulusal sınırlara entegre edilmiştir. Entegrasyonun bir sonucu olarak, banka sermayesi standartlarının birbirleriyle uyumlu hale getirilmesiyle, kar için birçok fırsat elde edilmiştir (Gordy & Heitfield, 2010). Bu nedenle, Basel Komitesi'nin amacı uluslararası finansal piyasaları koordine etmek için ortak uluslararası standartlar geliştirmektir (Basel Bankacılık Denetleme Komitesi, 2009).

Basel Komitesi ilk adım olarak, bankanın kredi riskini ölçmek için bir çerçeve olması amacıyla sermaye ölçüm sistemini hayata geçirmiştir. Sermaye ölçüm sistemi ilk banka sermayesi anlaşmasına, ayrıca Basel I olarak da bilinen 1988 Basel Anlaşması'na öncülük etmiştir. Basel Kriterleri hiçbir zaman yasal bir etkiye sahip olmayı amaçlamamıştır, ancak en iyi uygulama için yol gösterici bir ilke olarak nitelendirilebilir (Supervision, 2010). Bu nedenle; komisyon, ülkeleri yalnızca, söz konusu anlaşmaya ait yönergeleri, ulusal finansal sistemlerine uygun hale getirmeye teşvik etmiştir. Basel Anlaşması, yıllar geçtikçe, bankacılık endüstrisindeki ve piyasa koşullarındaki değişiklikleri içerecek şekilde güncellenmiştir. Tüm bunlara ek olarak, düzenli finansal istikrarsızlık, sistemde bazı eksiklikler olduğunu göstermektedir. Bu durum, 2007 yılında çeşitli ülkelerde uygulanan Basel II'nin geliştirilmesine neden olmuştur. Basel III üzerinde hala çalışılmakta olup henüz çalışmalar bitmemiştir. Basel III süreci 2013 yılından itibaren bankalar için geçerliliğini korumaktadır (Sjörs & Ekdahl, 2011).

Merkez Bankası, 2008 yılında bankacılık kurumlarını desteklemeyi ve bu alandaki uluslararası en iyi uygulamaları benimseyerek riskleri yönetme kabiliyetlerini

arttırmayı amaçlamış ve Basel II kararlarına (Qtaishat, 2010) dayanarak bir dizi ihtiyati tedbir ve önlem almıştır. Bankacılık Denetimi için, Ürdün Merkez Bankası, 2008’de Ürdün’deki bankalar için kurumsal yönetim yönergeleri rehberi yayınlamış ve 2014 yılında bunu güncellemiş ve Ürdün bankalarının bankacılık risklerini azaltmadaki önemlerinden dolayı kurumsal yönetim kurallarını uygulamalarını zorunlu kılmıştır (2014 Kurumsal Yönetim Talimatları No. 58/2014). Kurumsal yönetim, risk yönetiminde yüksek verimli kurumlar oluşturmak için, yönetim kurullarının ve değerli ekip çalışmasının verimliliğini artırarak, sahiplerin bankayı yönetme ve bu gücü yönlendirerek en büyük yararı hissedarlar için olacak şekilde yönlendirmek için güçlü bir araçtır (Banka yönetim kurulu üyeleri için bir rehber kitap, 2004).

1.2.1. Banka Riski Yönetimi

Her kuruluşun mevcut iç süreçlerden veya gelecekteki iç ve dış olaylardan kaynaklanan az ya da çok riski mevcuttur. Risk, şirketteki belirli bir seçim davranışının neden olduğu zarar potansiyeli olarak tanımlanabilir. Bu nedenle riskin kontrol altına alınması risk yönetimi olarak adlandırılır ve özellikle bankacılık sektöründe her organizasyonun vazgeçilmez bir parçasıdır. Risk yönetimi için, bankaların risk takibi yapması gerekir, böylece bankalar kilit risk alanlarını genel olarak anlayabilir ve kontrol edebilirler (Basel, 2010; Sjörs & Ekdahl, 2011).

Bankacılık riski kavramı olarak bilinen risk kelimesi İtalyanca, Riscicare kelimesinden türemiştir. Cesaret etmek yada bir bireyin belirli bir olay sonucundaki potansiyel kaybı manasına gelir (Charofas, 2008). Ayrıca, bildiğiniz gibi risk, şüphe ve belirsizlik barındırmaktadır. Belirsizlik durumu kuruluşun hedeflerine ulaşmada olumlu ve olumsuz bir etkiye sahip olabilir. Bu güvenlik açığı olumlu ise "fırsatların" sebebi olabilirken; olumsuz ise "tehdit" olarak adlandırılabilir (IIA, 2010).

“Riskler, beklenen getiri ve beklenenden fazla gerçekleşen değişim derecesinin bir ölçüsüdür, bu nedenle gerçek getirideki değişim derecesi ne kadar büyük ise risk derecesi o kadar yüksek olur.” (Saeed ve Muhammad, 2010).

Muhasebe açısından, “beklenen sonuçlar ile yatırımın gerçek sonuçları arasındaki farkın riski” olarak tanımlanmaktadır (Al-Âmirî ve Al-Imam, 2012).

Finansal açıdan, "gelirlerin dalgalanması ve istikrarsızlığı veya bankanın finansal varlıklarının piyasa değerinde dalgalanması" olarak tanımlanır, Bankanın faaliyetleri için beklenen getiri ile fiili getiri arasındaki fark ve tutarsızlığı gösterir (Khazaal, 2012).

Bankacılık Düzenleme Komisyonunun ve ABD Bankacılık Departmanının (Finansal Hizmetler Yuvarlak Masa FSR'si) risk yönetim birimleri, riski “doğrudan iş sonuçlarının kaybı veya sermaye kayıpları veya dolaylı olarak bankaların amaç ve hedeflerine ulaşmalarını sınırlamak yoluyla dolaylı yoldan kayıp olasılığı” olarak tanımlamaktadır. Bu tür sınırlamaların getirilmesiyle, bankaların iş ve çalışma faaliyetleri sunmaya devam etme kabiliyetleri zayıflamış ve ayrıca bankacılık iş ortamında fırsatları kullanma kabiliyetleri kısıtlanmıştır.

1.2.2. Risk Yönetim Amaçları

İç risk yönetiminin temel amacı, şirketin parasal kayıpları kabul edebilmesi için şirketin maruz kaldığı riskleri açıkça anlamasını sağlamaktır. (Yadav, 2009), iç risk yönetimi ile böylece, bir bütün olarak banka düzeyinde sağlam bir sistem aracılığıyla izleme ve takip için riskin doğru bir şekilde ölçülmesi ve eylemlerin, yöntemlerin ve araçların değerlendirilmesinin ve zarara uğrama riskinin etkin bir şekilde azaltılması; zararın meydana gelmesi durumunda zarardan kaynaklanan finansal sonuçların minimuma indirilmesi hedeflenmektedir.

Risk Yönetimi için düzenleyici kuruma ait bankanın hedefleri aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Riskleri dikkate alarak, bankaların rekabetçi piyasa talebine göre sermaye yeterliliği kriterlerini benimsemelerini sağlamak.
- Tüm bankalar için ortak bir ölçüt belirleyerek bankanın rekabet alanını dengelemek.
- Tüm bankacılık sisteminin çökmesine bağlı olarak ortaya çıkabilecek "sistemik risklerin" kontrolü ve denetimini yapmak.

- Bankanın piyasa düzeni altındaki riskini sürdürülebilir kılmak için uygun iş ve izleme önlemlerini formüle etmek ve belirlemek.
- Mevduat sahiplerinin ve diğer banka paydaşlarının çıkarlarını korumak.

Bu nedenle, risk yönetiminin öncelikli hedefi, “oluşan zarar sonrasında finansal dengeyi ve operasyonel verimliliği yeniden temin etmek için ihtiyaç duyulan kaynakların etkin bir şekilde planlanması, dolayısıyla kısa vadede risk istikrar kaybının önlenmesi, uzun vadede ise riskin minimize edilmesinin sağlanması” olarak tanımlanmaktadır.

1.2.3. Risklerin Sınıflandırılması

Bankalar, mevduat kabulleri, kredi, likidite, çeşitli yatırımlar ve finansal araçların genişletilmiş kullanımı ile yakından ilişkili olmaları yüzünden diğer kuruluşlardan farklı olan doğaları nedeniyle, çeşitli risklerle karşılaşma açısından ön sıralarda yer almaktadırlar. Bu nedenle de, işlerini yürütme ve hedeflerine ulaşma konusunda büyüme ve başarılarını engelleyen birçok riske maruz kalmaktadırlar. Kısacası bankalar, farklı risk türlerine maruz kalmaktadırlar. Bankacılık sektörü ile ilgili önceki literatürde tanımlanmış ve sınıflandırılmış çeşitli riskler söz konusudur. Yönetimin bu riskleri kontrol etme kabiliyeti açısından riskler, iki kategoride sınıflandırılmıştır.

Sistemik Risk: Bu tür risklerden kaçınılamaz veya bu riskler tamamen elimine edilemez, ancak sistemik risklerin finansal piyasaların, yönetmeliklerin ve bunun nasıl kontrol edileceği konusunda belirsizlikle ilgili durumun varlığına yol açan toplu davranışların gelişmesiyle riskler kabul edilebilir seviyelere gelir. Bu nedenle, yatırım portföyündeki çeşitlilik, finansal piyasalar üzerindeki odağın arttırılması ve piyasalar ve kurumlar arasındaki ilişkilerin arttırılmasıyla, risklerin olumsuz etkilerinin azaltılması ve bunlara müdahale etmek için acil durum planları hazırlanması gerekmektedir (Al-Ezky, 2010; Schwarcz, 2008; Smaga, 2014).

Sistemik olmayan Risk: Bu riskler, uygun politikalar, kontroller ve işi organize eden prosedürlerin geliştirilmesi ve çalışanların yetkinlik, tecrübe seçimi, personelin rehabilitasyonu ve iç kontrol sistemlerinin geliştirilmesi yoluyla değerlendirilebilecek

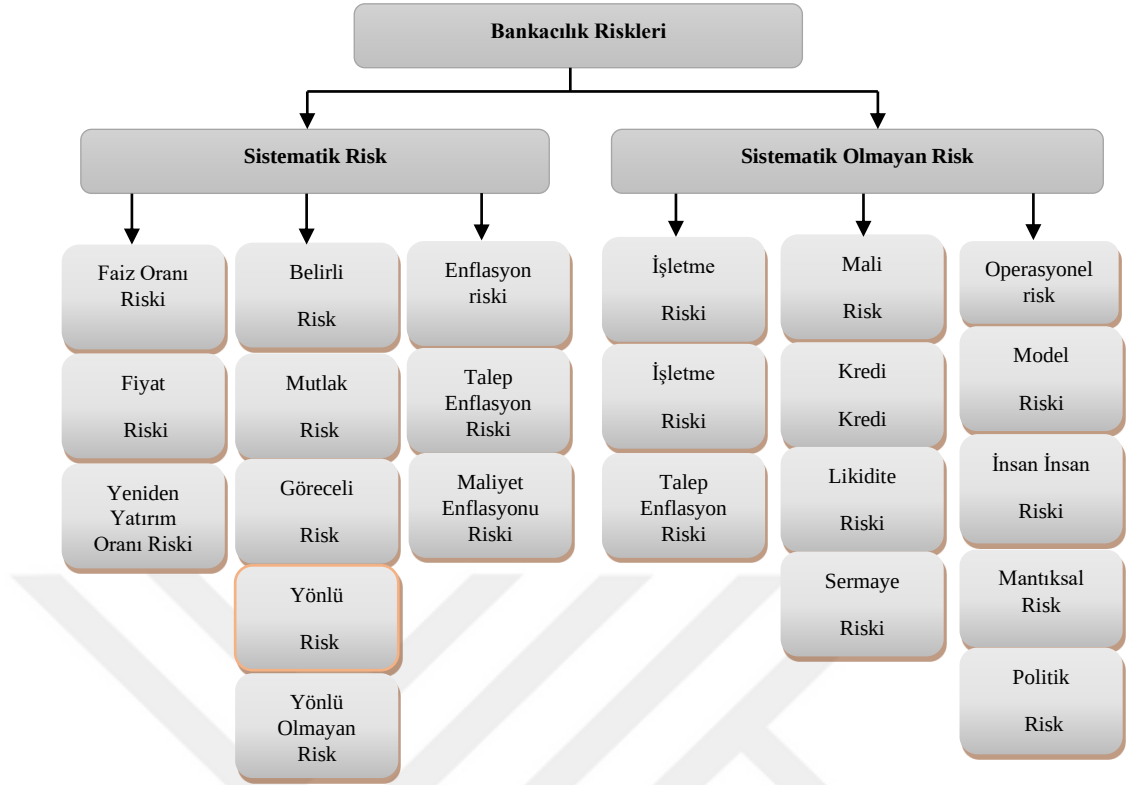
yanlış yönetim, yanlış yatırım riskleri ve stratejik ve düzenleyici risklerden oluşan Bankanın kendisi ile ilgili risklerdir (Al-Ezky, 2010).

Yönetimin zararı öngörme yeteneği açısından riskler bankaları hedeflememekle birlikte oldukça kapsamlı olan bir diğer sınıflandırma, Bessis Joel tarafından, yönetimin zararı öngörebilme kabiliyeti bakımından gerçekleştirilen üç çeşit Risk olarak tanımlanmaktadır.

Beklenen Riskler: Bankaların uygun değerlendirmelerle önleyebildiği, iç kontrol sistemleri tarafından kontrol altında tutulan, bu risklerin önemli oranda tekrarlanmasıyla nitelendirilen, zararın boyutunun düşük olduğu ve kredi riskini de içeren örneklerle açıklanamayan bankanın iç seviyelerinde meydana gelen risklerdir.

Beklenmeyen Riskler: Bankalar tarafından maruz kalınma oranının en yüksek olduğu risk grubudur ve risklerinin göreceli olarak daha düşük oranda tekrarlanmasıyla karakterize edilir, potansiyel risklerden kaynaklanan ve iç kontrol veya dış olay sistemlerinde meydana gelen dengesizlik sonucu oluşan büyük kayıplardan kaynaklı zararların büyüklüğü bu risklerin temelini oluşturmaktadır.

İstisnai Riskler: Beklenmeyen risklerin en yüksek sınırını aşan risk grubu olmakla beraber, bankanın kademeli finansal sıkıntı yaşamasına veya iflas etmesine yol açabilir ve göreceli olarak düşük oranda meydana gelmesi ile karakterize edilir. Bu risk grubunda meydana gelen zararların büyüklüğü banka sermayesinin tolere edebileceğinden çok fazladır. Şekil 2.1 bankalar tarafından maruz kalınan en önemli riski göstermektedir.



Şekil 1.2. Risk Sınıflaması

Gaurav Akrani. Tarih: 1/25/2012. Yorumlar (3). Etiket: Finans.

Riskler bankalarla ilgili varlık ve borçların yönetimine doğrudan bağlıdır. Belirsizlik, kur ve faiz oranları, hisse senedi fiyatları, kredi riski kalitesi ve likidite yoluyla riske yansır. Bu tür bir risk, piyasanın sürekli hareketini, fiyatları, para birimlerini, ekonomik koşulları ve ilgili taraflarla ilişkileri yakından izlemeyi ve bunları denetlemeyi gerektirir (Al-Ezky, 2010; Woods & Dowd, 2008).

1. Piyasa riskinin

varlıkların veya menkul kıymetler portföyünün duyarlılığı anlamına geldiği bir piyasa durumunda meydana gelen beklenmeyen değişikliklerle (hisse senedi fiyatlarındaki dalgalanma, faiz, enflasyon, hisse senetleri, para birimi ve mülk) ilgili olarak, bir finansal araç portföyünün piyasa değerinde meydana gelen değişiminin sonucudur. Bu nedenle, banka tarafından tutulan tüm finansal varlıkları ve borçları içermekte olup, genellikle düzenleyici otoriteler tarafından tanımlanmaktadır, dolayısıyla piyasa riski çeşitlendirmeye tam olarak ele alınamaz, ancak riskten korunma ile azaltılabilir.(Al-

Ezky, 2010; Morgan, 2013; Resti & Sironi, 2015). Genel olarak, fiyat türüne göre farklılık gösteren üç temel piyasa riskinden söz edilebilir:

Kur riskleri, finansal varlık ve yükümlülüklerin döviz cinsinden ifade edildiği zamanlarda ortaya çıkar ve piyasa değeri döviz kurlarındaki değişikliklerden etkilenir (Resti & Sironi, 2015). Menkul kıymet fiyatlarındaki değişkenlik riski ise bir pozisyonun piyasa değerinin, menkul kıymetler fiyatlarındaki değişkenliğe duyarlı olduğu durumlarda ortaya çıkar (Resti & Sironi, 2015).

Küresel finansal kriz, iflaslarda meydana gelen yapısal artışın ve ticari bankaların hayatta iflastan kurtulmasına ilişkin bilanço dışı araçlarındaki büyümenin ve kredilerdeki rekabet marjlarının bir sonucu olarak birçok faktörü etkilemiştir, dolayısıyla son on yılda bankacılık endüstrisinde bir dizi yaygın etkene cevaben hızlı bir şekilde gelişmiştir. Küresel bankacılığın büyüme ve gelişmesi, paydaşları ve finans sektöründe rol alan oyuncuları getirilerin yanı sıra risk yönetimini de dikkate almak konusunda yönlendirmiştir. Risk yönetim taslağı paydaşların çıkarlarını ve performanslarını korumak için etkin bir şekilde kullanılmaktadır.

Diğer yandan, gelişmekte olan ekonomilerdeki ticari bankalar, gelişmiş ekonomilere sahip ülkelerin aksine, kredi riski yönetimi uygulamasının zayıf yönlerini tamamıyla ele almamışlardır (Asamoah & Adjare, 2015). Dolayısıyla, kredi riski ana risklerden biri olarak kabul edilir, çünkü kredi riski yönetimi amacının, iş faaliyetlerinin etkinliğini ve işin sürekliliğini sağlamak olduğu, tüm faaliyetlerle bağlantılıdır. Bu nedenle, bankalar risk yönetim stratejisinin belirlenmesi, izlenmesi ve ölçülmesi yoluyla risk yönetimi stratejisini ele almaktadırlar (Spuchl'áková, Valašková, & Adamko, 2015).

2. Kredi riski,

karşı tarafın ödeme yapamaması ihtimalini ifade eder. Bu durum, kredi riskinin öneminin sektörler arasında değiştiği finansal kurumların ve kredi sağlayıcıların zarar etmesine neden olur. Özellikle bankalar gibi finans hizmeti veren kurumlarda da bu durum oldukça önem arz etmektedir. Bankalar için bu durumun bu denli önemli olmasının nedeni de müşterilere önemli miktarda kredi ve avans verilmesi, teminat,

taahhüt ve akreditif gibi bilanço dışı faaliyetler (borç verme faaliyetleri (kısa ve uzun vadeli borç verme), ticaret ve yatırım faaliyetleri olarak gösterilebilir (Asamoah & Adjare, 2015; Spuchl'áková et al., 2015; Woods & Dowd, 2008).

Hassan vd., (1994); Corsetti vd., (1998); Ahmad & Ariff, (2007); Ali ve Daly, (2010); Aiyuan & Sihong, (2011) ve Zribi & Boujelbegrave, (2011) gibi literatürde yer alan çalışmalar, kredi riskini etkileyen temel faktörlerin sadece bankanın kendisinden değil, aynı zamanda diğer makroekonomik faktörlerden de önemli derecede etkilendiğini göstermektedir. Bu faktörler, iç faktörler ve dış faktörler olarak sınıflandırılabilir. Dış faktörler ihtiyati düzenlemeyle ve banka kredisi riskini etkileyen ekonomik koşullarla doğrudan ilgiliyken, iç faktörler ise varlık kalitesi, banka büyüklüğü, karlılık ve banka sermayesi gibi kredi riskinin potansiyel belirleyicileri ile ilişkilidir (Aiyuan & Sihong, 2011; Zribi & Boujelbegrave, 2011).

Genel olarak, mülkiyet yapısının, kredi riskini etkileyen en önemli faktörlerden biri olduğu ve sistemin özellikle mülkiyet ile risk seviyeleri arasındaki ilişkiye odaklandığı düşünülmektedir. Micco ve Panizza (2004), Sapienza (2004), De Nicolo (2001) ve Giuliano vd., ve Zuzana ve Laura (2008) tarafından gerçekleştirilen çalışmalar, kredi politikalarının kolaylaştırılmasında önemli rol oynadıkları için, devlete ait bankaların özel bankalara oranla daha fazla risk aldıklarını tespit etmiştir, ayrıca devlet bankalarına ait kredilerin, makro ekonomik şoklara karşı, özel bankalara oranla daha az hassas olduğu belirtilmektedir (Zribi & Boujelbegrave, 2011).

Diğer taraftan, Miller (2003) gibi bazı araştırmacılar, risklerin değerinin piyasa rekabeti ve yapısına bağlı olduğunu, Bikker ve Metzmakers (2005) ise risklerin, bankaların sınırlı bir mevduat piyasası olan bir ortamda rekabet ettiklerinde ortaya çıktığını savunmaktadır. Bu nedenle, kurumsal yeterlilik ve kredi kılavuzlarının yetersiz olmasının yanı sıra, sermaye yeterliliği oranlarının azalması ve merkez bankası tarafından yapılan denetimlerin eksik olması gibi nedenler bankacılıkta kredi riskinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Asamoah & Adjare, 2015).

Kredi riskinin ölçülmesinin amacı, Ürdün Merkez Bankası'nın Basel Komitesinin kredi riski ölçme metodolojisine dayanan kredi sürecinden kaynaklı potansiyel zararları öngörmektir. Söz konusu metodoloji iki temel yaklaşımdan oluşur:

- **Standart Yaklaşım**

Bu yaklaşım “varsayılan mod” olarak da bilinmektedir. Bu yaklaşıma göre, Bankalar tüm bütçe kalemlerini kapsayan kısımları belirleyen homojen portföyler için ayrı bir model ortaya koymakta ve böylece kredi riskine maruz kalan bilanço varlıklarının değerlerini elde etmektedir. Ayrıca bu risk, bankanın, müşterilerine kredi sağladığı durumlarda ortaya çıkmaktadır. Müşteriye sağlanan kredide potansiyel zararlar, kredi değerine ek olarak faiz oranını da kapsamaktadır. Dolayısıyla, bağımsız bir işletme, kredi derecelendirmesine bağlı olarak bankalar tarafından kullanılabilir ve uluslararası standartlara bağlılık gösterir (Spuchl'áková et al., 2015; Zou'bi, 2016).

- **İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım**

Bu yaklaşım, borçlunun daha düşük bir seviyeye geçmesi halinde, sürekli modeller kullanarak kredi riskini ölçmek için müşterinin temerrüt olasılığına ilişkin iç değerlendirmeye ve ortaya çıkan zararlara bağlıdır. Gelecekteki olası minimum sermaye kaynaklı riskin tahmini, risk bileşenlerinin ve ağırlıklarının belirlenmesine ve risk varlıklarına ilişkin sınıfların tanımlanmasına dayanır.

Yukarıdakilere göre, standartlaştırılmış yaklaşım Ürdün Merkez Bankası tarafından benimsenmiştir, çünkü kredilerin zamanında ödeneceğine ve sorunun ortaya çıktığı anda rezervlerin başlayacağına inanmaktadırlar. Ayrıca kullanımı oldukça kolaydır. Buna karşılık, iç derecelendirme yaklaşımı yöntemi, müşterinin yaklaşımına göre daha gerçekçidir ancak uygulamaya başlamadan önce Ürdün Merkez Bankası düzenleyici otoritelerinin onayının alınmasını gerektirdiği için daha karmaşık olduğu düşünülmektedir (Spuchl'áková et al., 2015; Zou'bi, 2016).

3. Likidite Riski

Bankalar 2007 ekonomik krizinde, likidite yönetimlerinin zayıf olması nedeniyle sınıfta kalmıştır. Kısa vadeli toptan satışlar, Lehman Brothers ve Northern Rock gibi birçok bankanın çöküşünü hızlandıran en önemli faktörlerin başında gelmiştir. Çünkü likidite riski, tarihte yaşanan bankacılık krizlerinin çoğunda önemli bir rol oynamıştır. Böylece, Uluslararası Para Fonu 2011 yılında bu faktörlerin altını özellikle çizmiştir.

Bankaların risk alma davranışı ve banka performansı düzenleyici ortamdan etkilenmiştir, çünkü son zamanlarda yaşanan karışıklıklar bankalara likidite riski yönetimi konusunda çeşitli zorluklar çıkarmıştır ve dünyadaki düzenleyici kurumlardan, araştırmacılardan ve finansal kurumlardan büyük ilgi görmüştür (Ly, 2015). Likidite riski, kurumların yükümlülüklerini yerine getirmek için yeterli fon sağlama kabiliyetlerini ifade eder (Woods & Dowd, 2008).

Krizden önce, dünyadaki çoğu banka likidite seviyesine ilişkin subjektif kararlara bağlıydı ve bankalar likiditeyi destekleme konusunda neredeyse hiç zorlanmamışlardır. 2007-2008 mali krizi sırasında, sanayi, sistem çöküşünün eşiğine gelmiştir. Bu nedenle Basel Komitesi, Hızlı Likidite Riski Yönetimi ve Denetimi İlkelerini piyasaya sürmeye başlamıştır (BIS, 2008). Söz konusu ilkeler, likidite riski yönetimi becerileri için uluslararası bir standart belirlemektedir. Bu bağlamda Likidite Kapsama Oranı (LCR) ve Net İstikrarlı Finansman Oranı (NSFR), evrensel sistemde daha sağlam likidite riski yönetimini teşvik etmek ve krizlerin tekrarlanmasını önlemek için geliştirilmiş önemli araçlardır (Basel, 2010). Bununla birlikte, Basel III Likidite Kapsama Oranı (LCR) uygulamasının kullanımı, 1 Ocak 2015 tarihi itibarıyla tüm dünya bankalarında zorunlu kılınmıştır (Mundt, 2017).

Bankalar, LRM sistemi aracılığıyla, finansal sistemdeki normal dönemlerde ve likidite stresinin yoğun olduğu dönemlerde, taahhütlerini yerine getirme özelliğini korumak için yeterli likidite oranını sürdürülebilir kılmak zorundadır. Bu amaç, fon kaynaklarının kaybına neden olabilecek olası likidite stres senaryolarıyla baş etme sürecine hizmet etmektedir. Bu nedenle, bankaların, karmaşıklık ve bütçe veya dışındaki süreçlerin çeşitliliği, varlıkların likiditesi, yükümlülükler ve eğilim

stratejileri hakkında yapılan tutucu varsayımlara dayanarak bir pazarlık tamponu bulundurmaları gerekir.

Ayrıca, bankanın likidite riskini yeterli ve organize bir şekilde yönetmeye yönelik net bir yaklaşım, risk toleransı ve stratejik hedefler doğrultusunda planlanmalı, likidite riskini tanımlamak, değerlendirmek ve yönetmek için, bu tür riski etkileyen iç ve dış faktörleri analiz etmenin yanı sıra bilgi veren göstergelerin ve parametrelerin açıklamaları da sürece dahil edilmelidir.

Bankalarda Likidite Riskinin Belirleyen Faktörler

Likidite riski, satılamayan varlıkların kaybıyla doğrudan ilgilidir ve fonlar beklenen ve beklenmeyen borçları telafi etmek için ekonomik bir maliyette bir araya getirilir. Dolayısıyla, fonlama riski ve piyasa likidite riski olmak üzere iki temel likidite riski vardır.

Piyasa likidite riski, varlıkları kısa bir süre içinde belirli bir fiyat üzerinden nakde çevirebilme anlamına gelirken, fonlama likidite riski, öncelikle kredi faaliyetleri için fon sağlayan toptan piyasalar aracılığıyla fon toplama kabiliyeti olarak tanımlanır (Wójcik-Mazur & Szajt, 2015).

İç faktörler, banka yönetimi ile ilgilidir, bu nedenle, dış akışlar karşısında nakit girişindeki kısıtlığa ek olarak likidite yeterliliğini sürdürmek ve varlıklar ve borçlar arasındaki koordinasyonun azaltılmasını sağlamak için likidite yeterliliğini korumak konusunda net bir stratejinin zayıflığı ya da eksikliği ve varlık tahsisinin yanlış yönetilmesi sonucu varlıkları nakde çevirme güçlüğü likidite riskini arttıran en önemli faktörlerdir.

Dış faktörler ise ekonomik durum, makro ekonomik göstergeler, ülkedeki finans ve para politikası, finansal krizler ve diğer faktörler gibi bankanın faaliyet gösterdiği dış çevre ile ilgilidir (Zou'bi, 2016).

Bankaların Likidite Riskinin Basel Komitesi Kararlarına Göre Ölçülmesi

Likiditeyi ölçmek için çeşitli oranlar kullanılmıştır. Ölçüm sonucunda yüksek bir oran elde edildiğinde, banka riske daha açık ve başarısızlığa karşı daha korumasız hale gelmektedir, önceden yapılan bazı çalışmalarda nakde kolay çevrilebilir varlıkların toplam varlıklara oranını kullanılmıştır (Bourke, 1989; Molyneux ve Thornton, 1992; Barth vd.,2003, Demirgüç-Kunt vd., 2003). Diğer bazı çalışmalarda ise likit varlıklar mevduat oranına oranlanmış (Shen vd.,2001), ayrıca likit varlıkları ve kısa vadeli fonlamayı müşterilere kullanmıştır (Kosmidou vd.,2005).

Diğer taraftan, bazı çalışmalar likidite riskini ölçmek için kredileri baz almıştır. Kredilerin toplam varlıklara oranının kullanıldığı çalışmaların yanı sıra (Demirgüç-Kunt ve Huizinga, 1999; Athanasoglou vd., 2006), müşteriye net kredi kullanılan ve kısa vadeli fonlama oranının hesaba katıldığı bazı çalışmalar da mevcuttur (Pasiouras ve Kosmidou, 2007; Kosmidou, 2008; Naceur ve Kandil, 2009). Bu oranların değeri arttıkça, bankaların zarar göreceği likidite riski de artar.

Likidite riskini likidite oranlarını kullanarak değerlendirmek için kullanılan geleneksel yöntemlere ek olarak, nicel ve nitel ölçüme dayalı başka bir yol daha vardır. Bu nedenle, likidite riskinin nicel ölçümü için Basel Bankacılık Denetim Komitesi tarafından vade basamaklama yöntemi önerilmiştir. Saunders ve Cornett (2006) ve Matz ve Neu (2007) 'nin bankaların likidite riskini değerlendirmek için, nakit sermaye pozisyonu ve vade uyumsuzluğu yaklaşımına ek olarak likidite endeksini, finansman açığını, finansman gereksinimini ve likidite planlamasını kullanarak bilanço likidite analizi yapabileceğini belirtmektedirler. Matz ve Neu (2007), likidite riskinin kalitatif analizinin, en azından modellere dayanan nicel bir ölçüm kadar önemli olduğunu belirtmişlerdir (Shen, Chen, Kao, & Yeh, 2009).

Basel Komitesi Kararları Çerçevesinde Likidite Riski

2007/2008 mali krizinden sonra, Basel Komitesi krize olan cevabını yayımlamıştır. Basel Komitesi tarafından yayınlanan cevapta, bankalarda finansal dengeyi sağlamak adına gerekli olan likidite seviyesini korumak için likidite riski yönetimi becerileri konusunda uluslararası bir standart belirlemiştir. Dolayısıyla, Likidite Teminat Oranı

(LCR) ve Net Stabil Fonlama Oranı (NSFR) krizlerin tekrarlanmasını önleyen önemli araçlara dahil edilmiştir (Basel, 2010, pp. 3-31).

A. Likidite Teminat Oranı (LCR)

LCR, bankaları bir ay boyunca stresli ekonomik koşullar altında, ayakta tutmak için yeterli likidite ile korumaya yönelik likidite riskini ele almaktadır. Bu sayede dış nakit akışlarını ve muhtemel likidite eksiklik durumlarını karşılamak için likiditesi yüksek olan varlıkların teyidi sağlanmaktadır. Bu standarda göre, birçok banka daha fazla kolay nakde çevrilebilen ürüne yönelmektedir.

B. Net Stabil Fon Oranı (NSFR)

NSFR fonlama riski ile ilgilenmektedir. NSFR, bankacılık risk profillerini kısa vadeli bölgeden uzaklaştırarak ve yatırımlar ve faaliyetler ile uyumlu, daha istikrarlı finansman kaynakları bularak bankaların yapısal değişikliklerini teşvik etmek için tasarlanan ve bankanın likidite gereksinimlerini karşılayarak 360 günlük daha uzun bir sürece dayanma yeteneğini arttırmayı amaçlamaktadır (Mundt, 2017; Zou'bi, 2016).

C. Sermaye Riski

Banka sermayesi, düzenleyici kurumları, yatırımcıları ve müşterileri, banka zararlarını destekleyen, borç sahiplerini bankanın iflasına karşı koruyan bir tampon oluşturmak konusundaki rolleri dahilinde önemli görmektedir. Bankalardaki iflasın genel ekonomi üzerindeki etkilerinin ortaya çıktığı durumlarda, örneğin, Lehman Brothers'ın iflası, 21. yüzyıldaki en büyük küresel finansal krizin daha da büyümesine neden olmuştur. Bu nedenle, bir sermaye tamponu iflas olasılığını azaltmıştır ve borç sahibi için oldukça önemli bir yere sahiptir.

Operasyonun dengelenmesi ile yüksek sermaye maliyeti arasındaki takas ikilemi, borçlunun tüm borçlarını alması için talep güvencesi vermiş olmasına rağmen, mal sahipleri çok yüksek getiriler için büyük miktarda borç kullanma eğilimindedir. Ayrıca, Hükümet veya Merkez bankası, beklenmedik zararlardan korunmaları için mevduat sigortası sistemi talep etmiştir. Dolayısıyla, hükümet bankanın faaliyetlerini

sürdürebilmesi için devam eden bir sermaye yeterliliği düzenlemesi getirmektedir (Binh & Thomas, 2014).

4. Bankaların Sermaye Riski Ölçülmesi

Banka sermayesi, mevduat sahiplerinin, diğer alacaklıların ve resmi kurumların korunmasında, bankacılık sisteminin istikrarını sağlamak amacıyla banka zararlarını tolere etmek zorunda kalan resmi rolleri üstlenmektedir.

Öz kaynaklar varlıklar ve taahhütler arasındaki fark ile ölçülür. Genel olarak, daha geniş sermaye önlemleri kredi zararları karşısında rezervleri içermektedir. Dolayısıyla teoride, mevcut varlık portföyündeki beklenen zarar seviyesine ve mevduat sahiplerine ek sermaye desteği sağlayabilecek bazı uzun vadeli borç türlerine eşit olmalıdırlar.

Ancak, zamanla kayıplar giderek artmaktadır, bu nedenle bankanın faaliyet karı birinci savunma hattı olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, her bankanın riske uyarlanmış gelecekte beklenen kar marjının bir değerlendirmesi de buna dahil edilecektir.

Kredi zararlarının varsayımsal olarak dağılımı, bu varlıkların ve banka portföyündeki taahhütlerin ömrü boyunca yapılır, ayrıca risk yoğunluklarını ve risk korelasyonlarını da içerir. Bankaların gücü, kredi portföy zararlarının toplam sermayeyle (öz kaynak, kredi zararı rezervleri ve beklenen gelecekteki karların riske uyarlanmış değeri) karşılaştırılmasıyla ölçülmektedir (Cantor, 2001).

5. Operasyon Riski

Basel Komitesi, sanayiye yöntemler geliştirme ve operasyonel riskleri yönetmekle ilgili verileri toplama konularında teşvik ederek operasyonel risk değerlendirmesini güçlendirmeyi ummaktadır. Komite, operasyonel riskler için birleşik bir endüstri tanımını benimsemektedir: “İç süreçlerin, personelin, sistemlerin veya dış olayların yetersizliği veya eksikliğinden kaynaklanan doğrudan veya dolaylı zarar riski.” Stratejik ve itibari riskler, asgari düzenleyici operasyonel risk için sermaye maliyeti açısından bu tanımlamaya dahil edilmez. Bu tanım, operasyonel riskin nedenlerine odaklanmaktadır ve komite bunun risk yönetimi ve nihai ölçüm için gerekli olduğuna

inanmaktadır. Bununla birlikte, sektörün operasyonel risk değerlendirmelerindeki ilerlemesini değerlendirme konusunda, Komisyon operasyonel risklerin neden-sonuç ilişkisi ve modelinin hala 2. aşamanın başlarında olduğunu fark etmiştir. Bu nedenle, komite operasyonel etkilerin detaylarını da ele almaktadır. Zarar türleri açısından, zararlar veri toplama ve ölçümün başlamasına imkan sağlayacaktır (Supervision, 2010).

Bankaların operasyon riskinin ölçümünde temel yaklaşımlar şu şekildedir:

A. Temel Gösterge Yaklaşımı

Bu yaklaşıma sermaye, son üç yılın toplam geliri olan bir göstergeye dayanarak operasyonel riski karşılamak üzere hesaplanmaktadır. Sermayenin, toplam gelirin sabit bir yüzdeyle (%15) çarpılarak hesaplanması (Alfa), Basel Komitesi tarafından aşağıdaki denkleme göre (Basel Komitesi, 2006: s.144) belirlenmiştir:

$$K_{BIA} = (\sum (GI_{1..n} * \alpha)) / n$$

K_{BIA}: Temel Gösterge Yaklaşımı Altındaki Sermaye Değişimi

GI₁: Brüt Gelir) Son üç yıla ait ortalama brüt)

K: Yıl

α: Basel Komitesi tarafından belirlenen sabit yüzde

Brüt gelir, Basel Komisyonu (II) tarafından şu şekilde tanımlanmaktadır; hizmetlere herhangi bir karşılık ayrılmadan ödenen faaliyet giderlerini ve faaliyetler çıkarılmadan önceki toplam faizi ve faiz dışı gelirleri ifade eder, ancak yatırım geliri güvenceleri ve gelirleri, bağlı ortaklığın satışı veya menkul kıymetlerin sigorta yatırım gelirlerinden elde edilen tazminat ve bağlı ortaklığın satışı veya sigortadan tazminat geliri gibi gelirler bu tanımlamada hariç tutulur (Central Bank of Jordan, 2018).

B. Standart Yaklaşım

Standart Yaklaşım, operasyonel risk sermayesi için geliştirilen yaklaşımların evrimsel skala boyunca daha ileri bir şekilde iyileştirilmesini temsil eder. Bu yaklaşım, bir bankanın faaliyetlerinin bir takım standart iş birimlerine ve iş kollarına bölündüğü temel gösterge yaklaşımından farklıdır. Bu nedenle, standart yaklaşım, bankalar arasındaki farklı risk profillerini, bankaların geniş ticari faaliyetlerinde olduğu gibi daha iyi yansıtabilir. Temel gösterge yaklaşımı gibi, sermaye ücreti de süpervizör tarafından standartlaştırılmaya devam edecektir.

C. İçsel (Dahili) Ölçüm Yöntemi

Dahili ölçüm yaklaşımı, bireysel bankalara, iç zarar verilerinin kullanımı için isteğe bağlı bir yetki sağlar ve gerekli sermayenin hesaplanma yöntemi, süpervizörler tarafından aynı şekilde formüle edilir. Bu yöntemi uygularken yöneticiler, ölçüm yönteminin bütünlüğünü, verilerin kalitesini ve iç kontrol ortamının yeterliliğini sağlamak için nicel standartlar ve kalite standartları uygularlar. Komite, dahili ölçüm yönteminin, banka teşvik kuruluşlarına kademeli olarak iç zarar verilerini toplama olanağı sağlayacağına inandığından, bu yöntem en karmaşık metodolojiler kullanılarak bankanın değişim süreci boyunca atılmış önemli bir adım olarak tanımlanmaktadır (Supervision, 2010).

1.3. Kurumsal Yönetim Ve Bankacılık Riskleri Arasındaki İlişki

Kurumsal yönetim uygulamasının, ekonomik faaliyetlerin tüm yönlerine ve bankanın faaliyetlerine bir bütün olarak yansıyan birçok rolü vardır. Kurumsal yöneticilik, mali verilerin elde edilmesini zamanlamada, muhasebede dolandırıcılığın önüne geçme, mali raporları hazırlamada şeffaflığı arttırmada ve banka yönetiminde üst düzey yetkililerle sorumluluk yüklemeye önem kazanmaktadır. Kurumsal yönetim ve risk arasındaki ilişki, kurumsal yönetim kurallarının uygulanmasıyla bankaların karşı karşıya olduğu riskleri azaltmayı amaçladığı için en önemli bağlantılardan biri olarak kabul edilir (Balachandran & Faff, 2015).

Kurumsal yönetişimin etkin bir şekilde uygulanması, ekonominin bir bütün olarak finansal istikrarının sağlanması için güçlü bir finansal kontrole sahip sağlam bir bankacılık sektörü yaratmayı ve kabul edilebilir bir risk seviyesinde gerekli getiriye sağlayan bir yönetim kurulu bulmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle, kurumsal yönetim uygulamanın temel amacı; bankanın maruz kaldığı risklerin azaltılması, paydaşların haklarının, hissedarların fonlarının korunması ve ardından yatırımcıların yatırım yapmalarının teşvik edilmesidir. Yönetim Kurulu üyelerinin etkinliği ve bağımsızlığı ile birlikte yeterli sayıda üyenin mevcudiyetinin bankanın büyüklüğüyle orantılı olması, risklerin daha iyi anlaşılmasına ve risk boyutu ve karmaşıklığı ile orantılı olarak istenilen beceri ve deneyimler dengesine ulaşılmasına yardımcı olur ve bu sebeple risklerin büyüklüğü ve karmaşıklığı ile orantılı çalışmakla birlikte bunları iyileştirmeye ve etkilerini sınırlandırmaya da çalışır (BIS, 2015). Bu doğru risk değerlendirmesi bankanın yönetimine, risk seviyesini ve artan hacmini sınırlandırmak için gerekli önlemlere ve böylece planlanan hedeflere ulaşma yeteneğine ilişkin sağlam kararlar vermede yardımcı olur. Risk değerlendirmesi, bu hedeflere ulaşmanın ışığında gerçekleşmiştir (IFAC, 2015).

Dış kurumsal yönetim araçlarının uygulanması, bankaların maruz kaldığı riskleri ve risk yönetimi komitesinin rolünü etkilemektedir. Kurumsal yönetim araçlarının mülk sahiplerinin gözetim rolünü artırması ve haklarını özellikle de gelişmekte olan ülkelerde zayıf kanun ve yasalara alternatif olarak koruması, ayrıca açıklık ve şeffaflığı desteklemesi böylece yönetim idaresi yapısı yoluyla sağlam bir yönetime ulaşılmasını sağlar. Kamu yararına göre hedeflerini gerçekleştirecek, büyümesini, istikrarını ve

ekonomik gelişimini sağlayacak şekilde çalışmasını sağlayan özelliklere sahip bir pano yapısı ile mevduat sahiplerinin ve hissedarlarının fonlarını maruz kalabilecekleri risklerden korur. Tablo 2.1’de iç kurumsal yönetim araçları ile bankacılık riskleri arasındaki en önemli ilişki gösterilmektedir.

Tablo 1.1 Kurumsal Yönetişim Mekanizmaları ve Bankacılık Riskleri üzerine izlenimler

Kurumsal Yönetişim Mekanizmaları	Banka riskleri	Adapte Edilmiş
Yönetim Kurulu Büyüklüğü (BZ)	Daha küçük bir yönetim kurulu boyutunun daha az finansal risk içeren kararların alınmasına yardımcı olduğunu tespit etmişlerdir.	McNulty ve ark. (2012), Salhi & Boujelbene (2012)
Yönetim Kurulu Bağımsızlığı (BI)	Bağımsız direktörlerin kendi alanlarında kazandıkları bağımsızlığı, tarafsızlığı ve uzmanlığı mevcut yapıya aktarabilmeleri için bağımsız direktörlere ihtiyaç duyulmaktadır.	(Marn & Romuald, 2012)
CEO / Başkan Ayrımı	Şirket performansı, yönetimin yönetim kurulu üyelerinin seçimine katılımı ile doğru; ancak CEO ile yönetim kurulu başkanlığı pozisyonlarının tek elden yönetilmesiyle ters orantılıdır.	(Marn & Romuald, 2012)
Denetleme Kurulu Bağımsızlığı (IAC)	Denetleme kurulu, bir işletmenin, dolandırıcılık tehdidinden kaçınacak ve yüksek kaliteli ve zamanında finansal tabloları teşvik edecek yeterli iç kontrollere, uygun muhasebe politikalarına ve bağımsız dış denetçilere sahip olmasını sağlar.	(Marn & Romuald, 2012)
Mülkiyet yoğunluğu (OC) (Büyük Ortaklar)	Daha yüksek faiz miktarı ile (genellikle% 5 ile ölçülür), ilgisi çekilen paydaşlar, daha küçük hissedarlara kıyasla, daha iyi işletme performansı gösterirler.	(Marn & Romuald, 2012)
Şirketlerin Mülkiyeti(CO)	Şirketlerin takibinde çok önemli bir rol oynamaktadırlar çünkü kurumsal yatırımcıların genellikle eylemciliklerinden elde edilen potansiyel	(Marn & Romuald, 2012)

faidaları vardır. Nihai sahiplere karşı güvene dayalı bir sorumluluğa sahip gibi gözükürler ve profesyonel olduklarından dolayı yöneticileri izleme yeteneğine sahiplerdir.

Yabancı Mülkiyet (FO)	Yabancı yatırımcıların katılımının kredi riski yönetimi üzerinde olumlu bir etkisi vardır ve bu katılım riskin azaltılmasına yardımcı olur.	Salhi ve Boujelbene (2012) Zhong ve ark. (2007).
-----------------------	---	--



1.4. Önceki Çalışmalar

Kurumsal yönetim ve bankacılık riskleri ile ilgili daha önce yapılan en önemli çalışmalar:

Hamdan (2015) Kurumsal Yönetim İlkelerinin Ürdün Ticaret Bankalarındaki Düzensiz Risklere Etkisi : Çalışmada, 2007-2013 dönemi için Ürdün ticari bankalarında kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanmasının (kurumsal yönetim için etkili bir çerçeve sağlamak, hissedarların hakları ve mülkiyet haklarının temel işlevleri, pay sahiplerine eşit muamele, yönetim kurulu sorumlulukları ve şeffaflık bildirimi) resmi olmayan riskler (kredi riski, operasyonel risk ve idari risk) üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın yapıldığı popülasyon 13 Ürdün ticari bankadan oluşmuştur.

Çalışma örneği, mali departmanlar, risk departmanı ve kurumsal yönetim komiteleri içerisinde çalışan 300 kişiden oluşmaktadır. Katılımcılar çalışma popülasyonu tarafından rastgele test edilmiştir. Çalışmanın amaçlarına ulaşmak için, çalışma tanımlayıcı ve analitik ve sistematik yönetime dayandırılmıştır. Araştırmacı, yayınlanan yıllık mali raporlardan çalışma topluluğunun bankalarına verilen, düzensiz risklerle ilgili verileri çıkarmıştır. Çalışma verilerini analiz etmek ve hipotezleri test etmek amacıyla istatistiksel bir program olan SPSS ve yüzdeler, aritmetik ortalama, Cronbach Alpha testi, basit regresyon analizi, çoklu regresyon analizi ve kademeli regresyon analizi kullanılmıştır.

Çalışma da yönetim ve kurumsal ilkelerin kurumsal yönetim için etkin bir çerçeve sağlamak amaçlanmıştır. Hissedarların hakları ve mülkiyet haklarının temel işlevleri, pay sahiplerine eşit muamele, paydaşların rolü, ifşa ve şeffaflık ve yönetim kurulu sorumlulukları gayri resmi riskler (kredi riskleri, operasyonel riskler ve idari riskler) üzerinde olumsuz ve manevi bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur.

Paydaşların haklarını korumak için paydaşların denetim rolünü aktif hale getirme ve bankanın yönetim ve operasyonlarını kontrol etme ve gözetme ve dolayısıyla riskleri azaltmadaki önemli rolünden dolayı yönetim kurulu rolünü aktif hale getirme zorunluluğunu önermiştir.

Mevcut çalışma, kurumsal yönetim kurallarını ölçmenin biçim ve yöntemi ile bu çalışmadan farklıdır. Mevcut çalışma, bu çalışma verilerini bir taraftan elde etmek için yayınlanmış banka ve finansal raporlara dayanır ve bankalarda sistemik olmayan başlıca bankacılık riskleri içerisinde incelenen operasyonel riskler ve kredi risklerine ek olarak bağımlılık yaratan likidite riskini almıştır.

Mevcut çalışma, 2009-2014 tarihinden itibaren başlayan ve mevcut çalışmanın kapsadığı seçilen zaman dilimindeki etkinin yanı sıra, bankalarda sistematik olmayan önemli bankacılık riskleri içinde incelenen operasyonel risklere ve kredi risklerine ek olarak, likidite riskini bağımlı bir değişken olarak almıştır. Bu da, küresel finansal krizin çalışmanın sonuçları üzerindeki etkisini ve sonuçlarını devre dışı bırakmak içindir.

Ghasriyan ve Amini (2015) Kurumsal Yönetim ve Sistematik Olmayan Risk :

Çalışmada, kurumsal yönetim kurallarının uygulanması ile Tahran Borsası'na kote olan şirketlerin maruz kalabilecekleri düzensiz riskler (iş ve finansal riskler) arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlanmıştır. Çalışma örneği 2009- 2013 döneminde Tahran Borsası'na kayıtlı 91 şirketten oluşmaktadır.

Çalışmanın hedeflerine ulaşmak için, çıkarımsal ve tümdengelimli yaklaşımlara dayanmıştır. Finansal tablolar ve ekli dipnotlar, örneklem şirketlerinde bu şirketlerin mülkiyetine, temettülerine ve şirket büyüklüğüne odaklanarak kullanılmıştır. Düzensiz riskler, bankanın getirilerinin standart sapması ile ölçülen hisse başına kazançtaki değişim riski ile ölçülmüştür.

Çalışma sorularına cevap vermek ve hipotezlerini test etmek amacıyla Pearson korelasyon katsayısı, çoklu doğrusal regresyon analizi ve varyant analizi yöntemi kullanılmıştır.

Çalışma, temettüler ile şirketin düzensiz riskleri arasındaki istatistiksel olarak anlamlı fark ile pozitif bir ilişki olduğunu, kurumsal yönetim kuralları ile şirketin büyüklüğü arasında düzensiz riskler olan bir ilişki bulunmamasını ortaya çıkarmıştır.

Çalışma, düzenleyici ve denetleyici kurumların, şirket yönetimi tarafından uygulanan kar yönetimi işlemlerini sınırlandırmak için şirketlerde kurumsal yönetim kurallarının uygulanmasını izlemesini ve etkinleştirmesini önermiştir.

Bu çalışmanın yararı, parçası olan riskler üzerinde en fazla etkiye sahip olan kurumsal yönetim kurallarının etkisinin belirlenmesinde yatmaktadır.

Al-Zamil (2015) 2008-2013 dönemi için Ürdün İslami bankalarda iç kurumsal yönetim araçlarının banka riskleri üzerindeki etkisi: Çalışma, Ürdün İslami bankalarında iç yönetişim araçlarının (Yönetim kurulunun büyüklüğü, Ana hissedarların mülkiyeti, Yönetim Kurulu üyelerinin mülkiyeti, Aday Gösterme ve Ücret Komitesi üyelerinin bağımsızlığı) bankacılık riskleri (likidite riskleri, kredi riskleri, sermaye riskleri) üzerine uygulanmasının etkisini test etmeyi amaçlamıştır. Araştırma popülasyonu Amman Borsasında listelenen 3 Ürdün İslami bankasından oluşmaktadır. Araştırma örneklemini iki bankadan (Ürdün İslami Bankası ve Uluslararası İslami Bankası) oluşmaktadır. Çalışmanın amaçlarına ulaşmak için, çalışma tanımlayıcı ve analitik yöntemlere dayandırılmıştır. Çalışma, verilerini elde etmek için Ürdün İslami bankaların yayınladığı mali raporları ve istatistikleri kullanılmıştır. Çalışma verilerini analiz etmek amacıyla ve hipotezlerini test etmek ve onun sorulara cevap bulmak için, SPSS kullanılmıştır. Basitleştirilmiş ve çoklu doğrusal regresyon, Pearson korelasyon katsayıları, dağılma ve merkezileşme ölçüleri, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır.

Çalışma, araçların ve iç kurumsal yönetişimin (ana hissedarların mülkiyeti, yönetim kurulunun büyüklüğü, denetim komitesinin bağımsızlığı ve aday gösterme ve ücret komitesinin bağımsızlığı) likidite riski üzerinde olumlu ve ahlaki bir etkisi olduğunu ve yönetim kurulu üyelerinin mülkiyetinin likidite riskleri üzerinde olumsuz ve ahlaki bir etkisi olduğunu tespit etmiştir. Sonuçlar, kurumsal yönetim araçlarının (yönetim kurulu üyelerinin mülkiyeti, büyük hissedarların mülkiyeti ve denetim komitelerinin bağımsızlığının) kredi riski üzerinde olumlu ve ahlaki bir etkisi olduğunu ve yönetim kurulunun büyüklüğünün kredi riski üzerinde olumsuz ve ahlaki bir etkisi olduğunu göstermiştir. Çalışmanın sonuçları, kurumsal yönetim araçlarının sermaye riskleri üzerinde önemsiz bir etkisinin olduğunu göstermiştir.

Çalışma, kurumsal yönetim ilkelerinin ve araçlarının uygulanmasının Ürdün İslami bankalarında uygulanması, eksik bankaların hesap verilebilirliğinin ve Ürdün İslami bankalarında iç komitelerin öneminin, özellikle *Kredi Tesisleri Komitesinin* öneminin ve Ürdün İslami bankaları arasında risk yönetimi ile ilgili deneyimlerin paylaşılması gerekliliğine vurgu yapmaktadır.

Bu çalışma ile mevcut çalışma arasındaki farka gelince, toplumda ve çalışmanın örnekleminde, mevcut çalışma kurumsal yönetim kurallarının uygulanmasını ve bunların ticari ve Ürdün bankalarındaki gayri resmi bankacılık riskleri üzerindeki etkilerini incelemektedir. Seçilen kurumsal yönetişimin değişkenleri ve ölçülerindeki farklılıklara ek olarak, bu gayri resmi bankacılık riski üzerindeki etkisi bir yandan test edilmiş olup 2009-2014 dönemini kapsayan mevcut çalışmanın kapsadığı farklı zaman dilimine ek olarak, çalışılan riskler içindeki operasyonel riskleri de dikkate almıştır.

Matar ve Al-Nuaimat (2014) Ürdün kamu hissedarlarının yönetim kurullarının mali krizin risklerini ve sonuçlarını ele alma konusundaki tepkisinin kapsamı:

Çalışmada, krizin karları ve hisse fiyatları üzerindeki etkilerinin bir göstergesi olarak, Ürdün kamu hissedarlarına küresel mali krizin risklerini ve bunların tepkilerini ele almada yol gösteren yönetim kurullarının tepki derecelerinin ve bu krizin yükünü, sonuçlarını ve tepkilerini hafifletmek ve sonuçlarını anlayabilmek için bu şirketler tarafından yapılan en önemli girişimleri ortaya koyma girişiminin araştırılması amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemi, küresel finansal krizden etkilenen 36 şirketi içermektedir. Çalışmanın amacına ulaşması için, tanımlayıcı analitik yaklaşım benimsenmiş ve 22 yetkilisi ile röportaj yapmanın yanı sıra, çalışma verileri şirketlerin yayınlanmış mali raporları aracılığıyla elde edilmiştir. Çalışma verilerini analiz etmek ve hipotezleri test etmek amacıyla, çalışmada SPSS programı ile ANOVA testi kullanılmıştır.

Çalışma, şirket yönetim kurullarının yerine getirmeleri gereken görevleri yerine getirmediği sonucuna varmış, ve maruz kaldığı risklerle mücadele etmek için gerekli önlemleri almamış, aksine, mali israfın, idari yolsuzluğun ve hissedarlar ile paydaşlar arasındaki güven açığının genişlemesinin sonucu olan politikaları uygulamaya devam ettiği sonucuna varmıştır. Bu şirketlerdeki iyi yönetim sistemlerini aktif hale getirme

ihtiyacını, denetim otoritelerinin rolünü harekete geçirmesi, örneğin; Şirket denetim Departmanı, Yolsuzlukla Mücadele Komisyonu ve diğerleri vb. gibi denetim mekanizmaları, şirketlerin finansal ve organizasyonel koşullarını düzeltmek için yönetim kurullarına daha sert bir duruş sergilemesi gerektiğini tavsiye etmiştir.

Bu çalışma, farklı bağımsız değişkenlerle ve bağımlı değişken, ölçüm yöntemi ve çalışmanın amacı farklılık göstermektedir, yararı, Ürdün ortamındaki halka açık şirketlerin risklerinin karşı karşıya kalmasında yönetim kurulunun rolünü belirlemektir. Genel olarak riskler üzerindeki etkisi ve yönetim ve kurumsal kuralları uygulama gereğinin kapsamı ve bunun bankalarla olan ilişkilerine yansımıştır.

Haddad (2014) Amman Menkul Kıymetler Borsası'nda Listelenen Ticari Bankalarda Risk Yönetiminin Geliştirilmesinde Kurumsal Yönetimin Rolü: Bir Saha Çalışması: Çalışmada, Amman Borsasında listelenen Ürdün ticari bankalarında kurumsal yönetim mekanizmalarının (Kurumsal Yönetim Komitesi, Denetim Komitesi ve Risk Yönetimi Komitesi) risk yönetimi (risk yönetimi yapısı ve risk yönetimi stratejisi) geliştirmedeki rolünün araştırılması amaçlanmıştır. Çalışma popülasyonu, Amman Borsasında listelenen Ürdün ticari bankalarından oluşmaktadır. Çalışma örneği 112 yönetim komitesi üyesinden, denetim komitesinden ve risk komitesinden oluşmaktadır. Çalışmanın amaçlarına ulaşmak için analitik bir tanımlayıcı yöntem kullanılmıştır, bir anket tasarlanmış ve çalışma örneği kişilere dağıtılmıştır.

Çalışma verilerini analiz etmek ve hipotezleri test etmek amacıyla ve çalışma verilerini analiz etmek için yüzde, ortalama ve standart sapmanın kullanıldığı yerlerde, istatistiksel program olarak SPSS kullanılmış, ve hipotezleri test etmek ve çalışma sorularını cevaplamak için One Sample T-test kullanılmıştır.

Ürdün ticari bankalarında risk yönetiminin geliştirilmesi ve güçlendirilmesinde yönetim kurulundan (kurumsal yönetim komiteleri, denetim ve risk yönetimi komiteleri) kaynaklanan kurumsal yönetim komitelerinde rolün varlığı ve risk yönetimi komitelerinin, risklere maruz kalmaya ilişkin üst limit politikalarını, ilgili banka standartlarına uygun talimatlar olarak tanımladıklarını ve Ürdün ticari

bankalarının maruz kalabileceği risklerin sürekli izlenmesi için kapsamlı bir sistem kurmayı amaçlamıştır.

Çalışma, Amman Menkul Kıymetler Borsası'nda listelenen ticari bankalarda çalışmalarını yaparken Risk Yönetimi Komitesi ve Kurumsal Yönetim Komitesi'nin rolünün etkinleştirilmesini ve yönetim kurulundan oluşturulan komitelerin finansal ve muhasebe tecrübesi olmasının gerektiğini tavsiye etmiştir.

Bu çalışma, bağımsız ve bağımlı çalışma değişkenleri ve ölçüm metodu arasındaki fark ile farklılığı ortaya çıkmıştır. Mevcut çalışmaya ek olarak, bankaların gerekli bilgileri edinmeleri için yayınlanmış mali raporlara dayanmaktadır. Bu çalışmanın yararı, Ürdün ticari bankalarında risk yönetiminin güçlendirilmesinde ve geliştirilmesinde kurumsal yönetim mekanizmalarının rolünü belirlemektir.

Masoud (2014) Amman Borsası'na Kayıtlı Ürdün Sigorta Şirketlerinde Kurumsal Yönetim Uygulamasının Risk Yönetimi Stratejileri Üzerine Etkisi: Bir Saha Çalışması: Çalışmada, Amman Borsasında listelenen Ürdün sigorta şirketlerinde kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanmasının kurumsal için etkili bir çerçeve için bir temel bulunmasının sağlanması, pay sahiplerinin haklarının korunması, tüm pay sahiplerine eşit muamele yapılması, menfaat sahiplerinin kurumsal yönetim, ifşa, şeffaflık ve yönetim kurulu sorumluluklarında rolü) risk yönetimi stratejileri üzerindeki etkisinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Çalışma popülasyonu, 2014 yılına kadar Amman Borsasında işlem gören 24 Ürdün sigorta şirketinden oluşmaktadır. Çalışma örneği 19 şirketten oluşmaktadır. Çalışmanın amaçlarına ulaşmak için, analitik tanımlayıcı yaklaşım benimsenmiştir. Her bir şirket için iki anket formu ile çalışma örneği bireylerine bir anket tasarlanmıştır. Çalışmayı analiz etmek amacıyla için (t) testi ve basit ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

Çalışma, Amman Borsası'nda listelenen Ürdün sigorta şirketlerinde kurumsal yönetim ilkelerinin risk yönetimi stratejilerine uygulanmasının olumlu bir etkisinin olduğunu tespit etmiştir. Yönetim kurulunun sorumlulukları ilkesi, geri kalan ilkelere kıyasla risk yönetimi stratejileri üzerinde en fazla etkiye sahip olduğu görülmüştür. Çalışma,

kurumsal yönetim ilkelerinin neyin önemli olduğunu belirleyen sağlam bir düzenleyici sistem oluşturmak için gerekli olduğu ve sorumlulukların ve yetkilerin dağıtılması ve kuruluşların maruz kalabileceği risklerin azaltılması sonucuna varmıştır.

Kurumsal yönetim ilkelerinin sağlam bir yönetim sağlamak için uygulanmaya devam etmesi gerektiğini ve şirketlerin başarısı ve sürdürülebilirliğini önermiştir. Ayrıca, riskleri tanımlayan, ölçen ve izleyen uzmanlaşmış bir risk yönetimi bölümüne güvenmenin gerekliliğini ve bunları ele almak dahası mücadele etmek için araçların verimli olarak nasıl kullanılması gerektiğini göstermeyi de tavsiye etmiştir.

Mevcut çalışma kendisinden önceki yapılan çalışmalara bakılarak değişkenler açısından (bağımlı ve bağımsız) ve ölçüm yöntemine göre farklılık göstermektedir. Mevcut çalışma, çalışma verilerini elde etmek için yayınlanan finansal raporlara dayanmaktadır. Bu çalışmanın yararı kurumsal yönetim ilkelerinin sigorta ve Ürdün şirketlerinde risk yönetimi stratejileri üzerine uygulanmasının etkisinin belirlenmesinde yatmaktadır.

Abu Awwad (2014) Kurumsal Yönetimin Finansal Başarısızlığı Azaltmadaki Rolü - Amman Borsasında Listelenen Sınai Şirketler Üzerinde Bir Alan Araştırması: Çalışmada kurumsal yönetim kurallarını uygulama konusundaki taahhüt (zorunluluk, sorumluluk) seviyesinin gösterilmesi amaçlanmıştır. Çalışma, yönetim kurulu görevleri için kurumsal yönetim kurallarını içermiştir. (yönetim kurulunun büyüklüğü, yönetim kurulu'nun bağımsızlığı, yönetim kurulu'nun faaliyeti, yönetim kurulu üyelerinin eğitim kazanım düzeyi, yönetim kurulu üyelerinin deneyimi ve yönetim kurulu üyelerinin mülkiyeti). Denetim komiteleri için kurumsal yönetim kurallarına yönelik çalışma denetim komitesi üyelerinin eğitimsel kazanım düzeyi, denetim komitesi üyelerinin deneyimi ve denetim komitesi üyelerinin bağımsızlığı ve Amman Borsasında listelenen sanayi şirketlerinde finansal başarısızlık vakalarını azaltma (Z-Score index) üzerindeki etkisi üzerine yoğunlaşmıştır.

Çalışma popülasyonu, Amman Borsasında listelenen 57 sanayi şirketinden (2006-2012) oluşmaktadır. Araştırma bir takım sonuçlara ulaşmıştır. Bunlardan en önemlileri şunlardır: yönetim Kurulu üyelerinin mülkiyet değişkenliği için şirketin başarısı ve

finansal başarısızlık vakalarının azaltılması konusunda pozitif bir ilişki ve hem Yönetim Kurulu üyelerinin tecrübesi, hem de denetim komitelerinin deneyimi ve denetim kurullarının sanayi şirketlerinde mali başarısızlık endeksindeki bağımsızlığı için negatif bir ilişki olduğunu göstermiştir.

Çalışmada, kurumsal yönetim kurallarına, özellikle de faaliyet ve bağımsız üye sayısına ilişkin denetim komiteleri ile ilgili olanlar hakkında daha fazla açıklama yapılması ve şirketlerin başarısı üzerindeki olumlu etkileri ve finansal başarısızlık durumlarının azaltılmasından dolayı yönetim kurulu üyelerinin mülkiyetine odaklanılması önerildi misli..

Mevcut çalışma dönem, toplum, örneklem ve değişkenleri açısından bu çalışmadan maktader. Bu çalışma, 2009-2014 döneminde Ürdün ticari bankalarında kurumsal yönetim kurallarının Yönetim Kurulu yapısı ve mülkiyet yapısının düzensiz riskler üzerine uygulanmasının etkisini incelemiştir.

Bu çalışmanın yararı, Amman Borsası'nda listelenen sanayi şirketlerinde kurumsal yönetim kurallarını, ölçüm yöntemini ve finansal başarısızlık vakalarını azaltmadaki etkisini belirlemede yatmaktadır sidur.

Pearl-Kuhah, ve ark, (2014) Gana Bankacılık Sektöründe Kurumsal Yönetişim ve Risk Yönetimi : Bu çalışma, kurumsal yönetim kurallarının uygulanmasının etkisini ve bankacılık risklerinin (kredi riski, likidite riski, operasyonel risk ve faiz oranları riski) yönetimini test etmeyi amaçlamıştır. Aynı zamanda bu çalışma, Gana'daki bankaların kurumsal yönetimi ve risk yönetimi kurallarını uygulamadaki sorumluluk/yükümlülük düzeyi ile banka yönetimi, üst yönetim ve çalışanların her birinin karşılaşabilecekleri ve yönetebilecekleri risklerin belirlenmesindeki rolünü tespit etmeyi hedeflemiştir. Çalışma örneklemi Gana'daki en büyük bankalardan sayılan 6 banka temsil etmiştir.

Çalışma, Yönetim Kurulu ve üst düzey banka çalışanlarının bankacılık risklerini belirleme ve yönetmede önemli bir rol oynadığını ortaya çıkarmıştır. Çalışma örneği, bankalarının karşılaştığı en önemli riskler; kredi riski, likidite riski, işletme ve faiz oranı riskidir. Ayrıca çalışma, örnek olarak belirlenen bankalarda yönetim riskinde

Çalışma yetkinliği olduğu tespit edildi. Kurumsal yönetim kuralları ile risk yönetimi arasında olumlu bir etki vardır. Yani, risk yönetimi faaliyetlerinde ve bankaların maruz kalabileceği riskleri sınırlandırmada kurumsal yönetim kurallarının önemli bir ölçüde katkısı vardır.

Çalışma, gerekli politika ve önlemler belirleyerek denetim ve kontrol mekanizmalarının zorunluluğunu, tüm çalışanların risk yönetimine katılımını ve kurumsal kültürün bir parçası olmalarını sağlamayı önermiştir. Böylece, risk yönetim birimi daha çok faaliyete ulaşacaktır.

Bu çalışmanın yararı, bankaların karşılaşabileceği en önemli riskleri tanımlamak ve ek olarak da, mevcut çalışmanın bir parçası olan bu risklerin azaltılmasında yönetim kurulunun rolünün bilinmesinde yatmaktadır.

Al Hanini, (2014) Kurumsal Yönetişim İlkelerini Tatbiki konusunda Ürdün Bankalarının Taahhdlerinin Kapsamı: Çalışma, Ürdün Bankalarının kurumsal yönetim ilkelerinin tatbiki konusundaki taahhüdünün bağlılık derecesini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Çalışma poplasyonu Ürdün’de faaliyet gösteren 15 adet bankadan oluşmuştur. Çalışma rneklemi ise, 120 banka çalışanından oluşmuştur. Çalışmanın amacına ulaşması için Ürdün Bankalarının İç Denetim Departmanı asistan ve çalışanlarına anket tekniği kullanılmıştır.

Çalışma sonuçları, Ürdün bankalarının maslahat sahipleri ve hissedarları korumak, onlara adil ve eşit muamele etmekle ilgili kurumsal yönetim ilkelerini uygulama konusunda bir taahhüdünün bulunduğunu göstermiştir. Yönetim kurulu yeleri, işlevsel çalışma kuralları ve etiği, açıklık ve şeffaflık ilkesi ve topluma karşı sosyal sorumluluklarının yerine getirilmesi cihetiyle yükümlü/sorumludurlar.

Çalışma, Ürdün bankalarında kurumsal yönetim ilkelerini uygularken gerektiğinde denetim, kontrol, planlama ve düzeltme icraatlarını desteklemek için bu kurumsal yönetimin ilkelerinin uygulanması anlamına gelen özel bir kurulun oluşturulma zorunluluğunu önermiştir.

Bu çalışmanın yararı ise, Amman Borsasında listelenen Ürdün Ticari bankalarının kurumsal yönetim ilkelerini uygulama konusundaki taahhüdünün derecesini belirlemektir.

Al-Smadi (2013) Suudi Arabistan’da Kurumsal Yönetişim, Banka Performansı ve Risk Arasındaki İlişkinin İncelenmesi : Çalışma, Suudi Arabistan’da bir yandan kurumsal yönetim kuralları (yönetim kurulunun hacmi, yönetim kurulunun bağımsızlığı, ceo’nun görevlerinin birleştirilmesi, yönetim kurulundan çıkan komiteler, mülkiyet odaklanması, yabancı mülkiyet ve kurumsal mülkiyet) arasındaki ilişkiyi test etmeyi amaçlarken; diğer yandan performans (varlık getirisi) kredi riskleriyle buna bağlı risklerin temsil ettiği bankacılık risklerini incelemeyi amaçlamıştır. Bu çalışma yapılırken, 2008 / 2013 dönemi Suudi Para Piyasası listesinde adı bulunan 11 adet bankayı kapsamıştır.

Çalışmada hem kurumsal yönetim kuralları hem de bankaların performansında bankanın hacminin büyüklüğüne ilişkin olumlu bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmış olup, yönetim kurulu değişkeninin bağımsızlığı dışında performans üzerinde bir etkisi olmamıştır. Ayrıca bu çalışma, hem kurumsal yönetim kuralları hem de bankaların kredi risklerindeki bankanın hacim değişkenine ilişkin olarak, kredi risklerini etkilemeyen yönetim kurulu bağımsızlığının dışında, olumsuz bir etkisinin olduğu sonucu da tespit edilmiştir.

Çalışma, muhtelif sahalarda uzman komitelerin oluşumunun zorunluluğunu, direct Banka Yönetim Kuruluna bağlı olmalarını ve bu komiteler sorumluluklarını yerine getirirken Yönetim Kuruluna kılavuzluk yapma ve uygun tavsiyelerde bulunmasını önermiştir.

Hâlihazırda mevcut olan çalışma, yapıldığı ortam itibarıyla bu çalışmadan farklılık göstermiştir. Buna ek olarak da, bankaların karşı karşıya kalabileceği önemli bankacılık riskleri arasında likidite ve işletme risklerini bağımlı değişken olarak ele almıştır.

Bu çalışmanın faydası, kurumsal yönetim kurallarının kredi riski üzerindeki etkisine ilişkin araştırmanın sonuçlarının belirlenmesi ve mevcut çalışmanın bir parçası olan

kurumsal yönetim kuralları ile kredi risklerinin ölçümleri hakkında bilgi edinilmesinde yatmaktadır.

Alam & Shah (2013) Kurumsal Yönetişim ve Şirket Riskine Etkileri: Çalışmada, kurumsal yönetim kuralları (Aile Mülkiyeti, Kontrol Edilebilir Mülkiyet, İdari Mülkiyet, Mülkiyet Yoğunluğu, CEO'nun görevlerinin birleştirilmesi, Yönetim Kurulunun Hacmi ve Bağımsızlığı) ile şirketlerin maruz kalabilecekleri riskler arasındaki ilişkiyi göstermeye amaçlanmıştır. Çalışma popülasyonu, Karaçi Para Piyasası'nda listelenen 447 şirketten oluşmakta ve yapılan çalışma örneklemini yalnızca 106 şirket için uygulanmıştır. Kurumsal yönetim verilerine ilişkin çalışma deneği olarak katılan şirketlerin 2005-2010 dönemi boyunca yayınlanmış mali raporlarından derlenmiştir. Mistır çalışmanın hedeflerine ulaşması için dinamik modeller (*Dynamic Panel Data Models*) ve değerlendirilmesi için ise, genel tespit yöntemi [The Generalized Method of Moments (GMM)] kullanılmıştır mistır.

Çalışma, aile mülkiyeti ile kontrol edilebilir mülkiyet (şirket hisselerinin % 50'sinden fazlası) için riskler üzerinde olumsuz bir etkisinin olduğunu saptamış; aynı şekilde, idari mülkiyet ve CEO'nun görevlerinin birleştirilmesinin de riskler üzerinde olumlu bir etkisinin varlığını tespit etmiştir. Odak mülkiyet değişkeni, yönetim kurulu hacmi ve bağımsızlığı için riskler üzerinde hiç bir etkisi olmadığı görülmüştür.

Araştırma, büyük hissedarlara ve büyük mülkiyet sahiplerine şirket performansı üzerine olumsuz bir şekilde etkisine izin verilmemesini, yönetim kurulu başkanı ve genel müdürün pozisyonlarını ayırma zorunluluğunu tavsiyede bulunmuştur.

Bu çalışmadan maksat, kurumsal yönetim kurallarının riskler üzerindeki etkisine ilişkin sonuçların belirlenmesi ve mevcut çalışmanın bir parçası olan kurumsal yönetim kuralları ile kredi risklerinin ölçümleri hakkında bilgi edinilmesi yatmaktadır.

Bokpin (2013) Mülkiyet Yapısı, Kurumsal Yönetişim ve Banka Verimliliği: Gana'da Banka Sektöründen Panel Verilerinin Ampirik Analizi: Çalışmayla, her bir mülkiyet yapısının Gana'da bankacılık sektöründeki bankaların yeterliliği üzerindeki etkisinin gösterilmesi amaçlanmıştır. Çalışma örneklemini katılan 25 bankadan alınarak oluşturulmuştur. Örnek çalışma, kurumsal yönetim kuralları verileri

ve bankaların 1999-2007 dönemlerine ait yayınlanmış mali raporları vasıtasıyla banka yeterlilik ölçüsü üzerinden elde edilmiştir.

Yabancı bankaların yerli bankalardan maliyet açısından daha verimli olduğu, yabancı bankaların yerli bankalardan daha kârlı ve yüksek kaliteli bir kredi portföyüne sahip olduğu saptanmıştır. Çalışmanın sonuçları, kurumsal yönetim kurallarının bankaların etkinliği üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu, bu idari mülkiyet bankalarda maliyet etkinliğine yol açtığını ve yönetim kurulu hacmi, büyüklüğü, kar verimliliğinde iyileşmeye ve maliyet etkinliğinde hafif bir düşüşe yol açmakta olduğunu göstermiştir. Bankanın sermaye yeterlilik oranı ve büyüklüğü Gana'daki bankaların etkinliğini tahmin etmiştir. Sonuçlar, bankanın büyüklüğünün karlılıkla yakından ilişkili olduğunu ve dolayısıyla bankanın yüksek riskli krediler sağladığını, yönetim kurulunun bağımsızlığı bankanın etkinliğini ve karlılığını değerlendirmesinde etkisi olmadığı, ancak varlıkların yönetiminde önemli bir rolü olduğunu göstermiştir.

Araştırma; kurumsal yönetim kuralları ve mülkiyet biçimlerinin Gana'daki bankaların etkinliği üzerindeki etkisinin daha net bir resmi ortaya çıkması için; tüm mülkiyet biçimlerinin (Özel Bankalar ve Devlet Mülkiyetli Bankalar) dikkate alınmasında daha bütünsel bir yaklaşımı ve diğer Kurumsal Yönetim Kurallarını önermiştir.

Bu çalışmanın faydası, mülkiyet yapısının, yönetim kurulunun hacmi, bankanın büyüklüğü, bankaların verimliliği üzerindeki etkisinin ve kredi portföyünün kalitesine etkisinin sonuçlarının belirlenmesinde yatmaktadır.

Aebi, ve ark. (2012) Finansal Krizde Risk Yönetimi, Kurumsal Yönetişim ve Banka Performansı: Çalışma, risk yönetimi ile yönetim kurulu unsurları arasındaki ilişkiyi analiz etmeyi ve bankaların performansı üzerinde yansımalarını incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmada kurumsal yönetişimi karşılaştırmak için aşağıdaki göstergeler kullanılmıştır:

CEO Mülkiyeti, yönetim kurulunun büyüklüğü ve yönetim kurulunun bağımsızlığı; performans ölçümü için ise: öz sermaye kârlılığı, mülkiyet ve satın alma iadeleri, mülkiyet verimi, satın alma, risk yönetimi, risk komitesinin toplanma sayısı ve risk komitesindeki yönetici sayısı, ve risk komitesindeki bağımsız yönetici sayısı,

raporların risk komitesi başkanına (CRO) ya da genel direktöre yönlendirilmesi vb. göstergeler kullanılmıştır.

Örneklem hacmi Kuzey Amerika'daki 372 bankadan oluşmaktadır. Çalışma değişkenleri için veriler, 2006-2008 döneminde çalışma örnek bankalarının yayınlanmış mali raporlarından elde edilmiştir.

Çalışmada, risk yönetimi başkanı raporlarının doğrudan hisse senedi ve özkaynak kârlılığının yönetim kurulu başkanına yönlendirildiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla daha iyi banka performansı açısından düşük risk ve bu kurumsal yönetim kurallarının, finansal kriz sırasında bankaların performansı üzerinde olumsuz bir etkisi olmuştur.

Çalışma, potansiyel finansal krizlerle daha iyi başa çıkabilmek için risk yönetiminin kalitesini ve özelliklerini iyileştirmeyi ve CEO ve risk yönetimi başkanının aynı yönetim seviyesine sahip olması, ve risk yönetimi başkanı raporlarının yönetim kurulu üyelerine sunulması önermiştir.

Risk komitelerinin ve kurumsal yönetim kurallarının bankaların performansı ve karşılaşılabilecekleri riskler üzerindeki etkisini belirlemek için bu çalışmadan istifade etmek mümkündür.

Almanaseer, ve ark. (2012) Kurumsal Yönetişimin Ürdün Bankaları Üzerindeki

Etkisi: Çalışmada, kurumsal yönetim kurallarının (yönetim kurulunun büyüklüğü, genel müdürün görevleri ve yabancı mülkiyet) Ürdün'deki bankaların performansına (öz sermaye getirisi, varlıklar getirisi, kar payı ve hisse başına kazanç) etkisinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Çalışma örneklemini 2007-2009 döneminde 15 adet bankadan oluşmaktadır. Çalışmanın amaçlarına ulaşmak için analitik, tanımlayıcı yaklaşım ve 2007-2009 yılları arasında yayınlanan kurumsal yönetim rehberine ek olarak, çalışma örnek bankalarının finansal ve yayınlanmış raporları ile gerekli veriler elde edilmiştir. Çalışma performansını analiz etmek amacıyla çoklu regresyon analizi yöntemi ve en küçük kareler yöntemi kullanılmıştır.

Çalışmada, kurumsal yönetim (yönetim kurulu büyüklüğü, yönetim kurulu bağımsızlığı ve yabancı mülkiyet) arasında Ürdün bankalarının performansı ile pozitif

bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmanın yararı, mevcut çalışmanın bir parçası olan ticari bankalarda kurumsal yönetim kurallarının bilinmesidir.

Adnan ve ark. (2011) Malezyalı Borsaya Kote Bankaların Panel Verilerinin Analizinin Kurumsal Yönetişim ve Riske Etkileri: Çalışmada kurumsal yönetim kurallarının uygulanmasının (yönetim kurulunun büyüklüğü, yönetim kurulunun bağımsızlığı, CEO'nun ikili görevleri, mülkiyet yoğunluğu, idari mülkiyet, kurumsal mülkiyet) bankacılık risklerine (piyasa riskleri ve likidite riskleri) etkisinin gösterilmesi amaçlanmıştır. Çalışma örnekleminde 1996-2005 döneminde Malezya'da finansal piyasada listelenen 12 banka yer almıştır. Çalışmanın amaçlarına ulaşmak için analitik betimsel yaklaşım kullanılmış ve çalışma verileri örnek bankalarının yayınlanmış mali raporları ile elde edilmiştir.

Çalışma, yönetim kurulunun bağımsızlığının piyasa riskleri üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu tespit etmiştir. Kurumsal yönetim kuralları (CEO'nun işlevlerinin tekrarı, kurumsal mülkiyet ve mülkiyet yoğunluğu), bağımsızlık oranının yüksek olması ve kurumsal mülkiyet yoğunluğunun bankalarda düşük likidite riskine yol açması nedeniyle likidite riski üzerinde olumsuz etkide bulunmuştur.

Çalışma, bankaların maruz kalabileceği riskleri azaltmak için kurumsal yönetim kurallarının uygulanmasının daha fazla etkinleştirilmesinin gerekli olduğunu tavsiye etmiştir. Bu çalışmanın yararı, kurumsal yönetim kurallarının uygulanmasının, bankacılık riskleri üzerindeki etkisine ilişkin bulgularında yatmaktadır.

Young, (2010) Kurumsal Yönetişim ve Risk Yönetimi: Güney Afrika Bakış Açısı: Çalışmada, kurumsal yönetimin, risk yönetimi üzerindeki etkisinin, Afrika'nın en gelişmiş ülkelerden biri olarak kabul edilen Güney Afrika hükümeti perspektifinden gösterilmesi amaçlanmıştır. örneklemini Güney Afrika'daki bankacılık sektöründeki orta kademe yönetim personeli oluşturmuştur. Amaçlarına ulaşmak için, tanımlayıcı analitik yaklaşıma dayanmıştır. Temel iyi yönetim kurallarının gelişme ve uygulama derecesini belirlemek için bir anket hazırlanmıştır.

Güney Afrika hükümetinin kurumsal hedefleri ve uygulamadaki eğilimi belirlemede büyük bir etkisi olduğu sonucuna varmıştır. Başkan ve genel müdürün pozisyonları

arasındaki ayrımın olmaması sonucundan dolayı fırsatçılığı arttırma ve kişisel çıkarları artırma çalışmaları nedeniyle kurumsal yönetim kurallarının risk yönetimi üzerinde bir etkisi olmadığı sonucuna varmıştır. Asgari kurumsal yönetim kurallarının uygulanması ve Güney Afrika hükümeti tarafından uygulamaya konması için daha fazla müdahale edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Yararı, kurumsal yönetim kurallarının bankacılık sektöründe risk yönetimi üzerindeki etkisine ilişkin bulgularını belirlemektir.

Bu çalışmayı önceki çalışmalardan ayıran özelliklere bakılacak olursa:

Bu çalışmayı önceki çalışmalardan ayıran en önemli detaylardan biri, Ürdün ticari bankalarında iç yönetim araçlarının bankacılık riskleri üzerindeki etkisinin yayınlanan finansal raporlara dayanarak analiz edilmesi konusundaki araştırmasıdır. Bu çalışma aynı zamanda 2009-2016 dönemini kapsayan verilerin olması ve bu alandaki en yeni çalışmalardan biri olması sebebiyle temeyyüz etmiştir.

1. Diğer taraftan, bu çalışma araştırmanın bilgisine göre, tüm bu risklerin aynı çalışmada nadiren aynı anda incelendiği ve en önemli bankacılık riskleri (kredi riskleri, likidite riskleri, sermaye yeterliliği riskleri ve işletme riskleri) aynı anda incelenmesi sebebiyle etmiştir.
2. Mevcut çalışma aynı zamanda, 2014 yılında Ürdün Merkez Bankası tarafından yayınlanan yönetim kurulu yapısı veya mülkiyet yapısı ile ilgili olarak, şirket iç yapısının en önemli araçlarını da dikkate almıştır.
3. Buna ek olarak, bu çalışma bağımsız değişkenler ve bağımlı değişkenler arasındaki ilişkiyi kontrol etmek ve bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenlerle etkisini göstermek ve çalışma modelinde rastgele hataları azaltmak için kontrol değişkenlerini kullanmıştır.
4. Ayrıca, çalışmanın en önemli özelliği gösterge panosu kullanmasıdır. Çünkü göstergedeki veriler 8 yıllık zaman serisi ve 13 banka kesit verilerini kapsamaktadır.

2 METODOLOJİ

Bu bölüm, bu çalışmada kullanılan metodolojiyi ve metodolojinin çalışmanın hedeflerine ne oranda uyduğunu açıklar. Bu çalışmanın amacı Amman Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören Ürdün ticari bankalarında İç Kurumsal Yönetim Mekanizmalarının Bankacılık Riskleri Üzerindeki Etkisinin araştırılması ve anlaşılmasıdır. Bu bölüm, araştırmanın yapılmasında uygulanan metodolojiyi açıklar ve araştırmanın hipotezlerini geliştirmede kullanılan değişkenleri analiz etmek için nicel araştırma yöntemlerinin kullanımını doğrular. Bu bölümde ele alınan nicel analizler, tanımlayıcı, parametrik olmayan, korelasyon ve regresyon analizini içerir.

2.1.Araştırma Problemi

Son yıllarda, geçmiş yıllarda gösterilen başarılı performansların ardından, önemli banka iflaslar yaşanmıştır. Örneğin, İngiltere'de, Northern Rock, Şubat 2008'de hükümet tarafından kamulaştırılmıştır. Yalnızca İngiltere'de değil, ABD ve tüm Dünya'da bu sorun, özellikle banka endüstrisini ve piyasa endekslerini etkileyen yatırımcıların maliyetlerini arttırmıştır. Sants (2008) çalışmasında, FSA, Temmuz 2007'ye kadarki dönemde Kuzey Rock'ta gerçekleştirdikleri denetimin, şirketin yönetim kurulu ve yürütücülerinin risk yönetimi uygulamalarını ve yönetim modelinden kaynaklı riskleri anlamalarını sağlamak için yeterli olmadığını kabul ettiğini belirtmektedir. The Financial Times (2008) ise; Goldman Sachs, Morgan Stanley ve Citigroup gibi Dünya'nın en büyük yatırım bankaları için temel nedenlerden birinin risk yönetimi eksiklikleri olduğunu bildirmiştir. Raporun sahibi Hal Weitzman, risk yönetimi stratejilerinin ve sistem prosedürlerinin gözden geçirilmesi çağrısında bulunmaktadır. Financial Times'dan Skypala (2008), yöneticileri, fon kullanmalarına rağmen risk yönetiminden yararlanmadıkları için eleştirmektedir. Enron'un iflasının bir diğer nedeni de yöneticiler ve hissedarlar arasındaki çatışmadır, bu da yöneticinin, hissedarların hedeflerine aykırı olmasına rağmen, kendi çıkarları için hareket etmesine neden olmuştur. Pek çok çalışma, çeşitli sektörlerde ve ortamlarda yönetişim ve Risk konularını ele almayı tavsiye etmektedir (Al-Tamimi & Al-Qasi, 2013; Al-Zamel, 2015; Hassan & Abdulhakim, 2015; Marn & Romuald, 2012; McNulty et al., 2012; Salhi & Boujelbene, 2012). Birçok bankanın karşılaştığı bu sorunları gördükten sonra ortaya çıkan ana soru şudur:

Amman Borsasında işlem gören Ürdün ticari bankalarında İç Kurumsal Yönetişim Mekanizmalarının Bankacılık Riskleri üzerindeki Etkileri Nelerdir?

Aşağıda yer alan sorular ana sorunun çözülmesi için gerekliliklerden kaynaklanmaktadır:

1. Amman menkul kıymetler borsasında işlem gören Ürdün ticaret bankalarında iç kurumsal yönetim mekanizmalarının (risk büyüklüğü, yönetim kurulu bağımsızlığı, CEO / başkan ayrımı, denetim komitesi bağımsızlığı, mülkiyet yoğunluğu, şirketler mülkiyeti ve yabancı mülkiyet) kredi riski üzerindeki etkisi nedir?
2. Amman menkul kıymetler borsasında işlem gören Ürdün ticari bankalarında iç kurumsal yönetim mekanizmalarının (yönetim kurulu büyüklüğü, yönetim kurulu bağımsızlığı, genel müdür / başkan ayrımı, denetim komitesi bağımsızlığı, mülkiyet yoğunluğu, şirketler mülkiyeti ve yabancı mülkiyet) likidite riski üzerindeki etkisi nedir?
3. Amman menkul kıymetler borsasında işlem gören Ürdün ticaret bankalarında iç kurumsal yönetim mekanizmalarının (kurul büyüklüğü, kurul bağımsızlığı, CEO / başkan ayrımı, denetim komitesinin bağımsızlığı, mülkiyet yoğunluğu, şirketlerin mülkiyeti ve yabancı mülkiyet) sermaye yeterliliği riski üzerindeki etkisi nedir?
4. Amman menkul kıymetler borsasında işlem gören Ürdün ticaret bankalarında iç kurumsal yönetim mekanizmalarının (risk büyüklüğü, yönetim kurulu bağımsızlığı, ceo / başkan ayrımı, denetim komitesi bağımsızlığı, mülkiyet yoğunluğu, şirketler mülkiyeti ve yabancı mülkiyet) operasyonel risk üzerindeki etkisi nedir?

2.2.Çalışmanın Amacı

Araştırma, Amman Borsası'nda listelenen Ürdün ticari bankalarında yayımlanan yıllık raporlarda açıklanan iç kurumsal yönetim mekanizmalarının finansal riskler üzerindeki etkisini araştırmayı ve analiz etmeyi amaçlamaktadır. Farklı iç yönetim mekanizmaları ve bankacılık riskleri arasındaki ilişkiyi test etmektedir:

1. Çalışmanın temel amacı, Amman Borsasında işlem gören Ürdün bankalarındaki İç Kurumsal Yönetişim Mekanizmaları ve Bankacılık Riskinin etkilerinin saptanması,
2. Kurumsal Yönetişimin ticari bankalardaki yararlarının vurgulanması ve bu konuda bankaların ilgilerinin artırılması ve performanslarının iyileştirilmesi için gerekli araçların kullanımının teşvik edilmesi ve maruz kalabilecekleri risklerin azaltılması,
3. Banka yönetimlerinin kilit taraflarını ve bankacılık risklerindeki sorumluluklarını ve yönetişimin finansal riskteki rolüne ilişkin Basel Komitesi İlkelerinin etkisini tanımlamaktır.
4. Bu çalışmanın sonuçlarına dayanarak Amman Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören Ürdün bankalarının yönetimlerine, İç Kurumsal Yönetişim Mekanizmaları ve risk Bankacılığından yararlanmak için önerilerde bulunmaktadır.

2.3. Çalışmanın Önemi

1. Çalışmanın önemi, ekonomik, çevresel ve sosyal kalkınmaya ulaşma konusundaki üstün katkıları ile Ürdün ekonomisinde önemli bir destekçi olarak kabul edilen bankacılık sektörünün (çalışmanın alanı) öneminden ileri gelmektedir.
2. Kanun yapıcı ve düzenleyici kurumların, Amman Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören Ürdün ticari bankalarında, kurumsal yönetim mevzuatının geliştirilmesi ile ilgili kararlar alınmasına yardımcı olmak ve bu kuruluşların bankaların denetlenmesiyle performansını artırmak amacıyla iç kurumsal yönetim mekanizmalarının bankacılık riskleri üzerindeki etkileri hakkında bilgilendirilmesidir.
3. Bu çalışmanın, banka çalışanları, yatırımcılar, tedarikçiler ve ilgili tüm taraflar için oldukça önem arz eden bankacılık riski, yönetim kavramları ve bu kavramların uygulanması konularında farkındalıklarının artırılmasına katkıda bulunması beklenmektedir.
4. İç kurumsal yönetim mekanizmalarının doğru bir şekilde uygulanması, bankacılık sisteminin desteklenmesine ve güvenliğinin sağlanmasına ve risklerin azaltılmasına, ayrıca müşteri memnuniyetinin paylaşılan bilgilerin doğruluğuna

bağlı olarak artmasına, iç kurumsal yönetim mekanizmalarının bankacılık riskleri üzerindeki etkisinin tanımlanmasına imkan sağlar.

2.4.Çalışmanın Hipotezi

Araştırmacı, soruna verilen cevaba dayanarak aşağıdaki ana hipotezleri belirlemiştir:

Ana Hipotez: İç Kurumsal Yönetişim Mekanizmaları ile Bankacılık Risklerinin Amman Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören Ürdün Ticaret Bankalarındaki etkisi arasında belirgin bir istatistiğe dayanan etkileşim vardır. **Ana hipotez, birkaç alt hipoteze ayrılır**

H1. Amman Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören Ürdün Ticari Bankalarında, İç Kurumsal Yönetişim Mekanizmaları (Kurul büyüklüğü, Kurul Bağımsızlığı, CEO / Başkan Ayrımı, Denetim Komitesinin Bağımsızlığı, Mülkiyet yoğunluğu, Şirketlerin Mülkiyeti ve Yabancı Mülkiyet) ile Kredi Riski arasında belirgin bir istatistiğe dayanan önemli bir etkileşim vardır.

H2 Amman Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören Ürdün Ticaret Bankalarında İç Kurumsal Yönetişim Mekanizmaları (Yönetim Kurulu büyüklüğü, Yönetim Kurulu Bağımsızlığı, CEO / Başkan Ayrımı, Denetim Komitesi Bağımsızlığı, Mülkiyet yoğunluğu, Şirketlerin Mülkiyeti ve Yabancı Mülkiyet Riski) ile Likidite Riski arasında belirgin bir istatistiğe dayanan önemli bir etkileşim vardır.

H3. Amman Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören Ürdün Ticari Bankalarında, İç Kurumsal Yönetişim Mekanizmaları (Kurul büyüklüğü, Kurul Bağımsızlığı, CEO / Başkan Ayrımı, Denetim Komitesinin Bağımsızlığı, Mülkiyet yoğunluğu, Şirketlerin Mülkiyeti ve Yabancı Mülkiyet) ile Sermaye Yeterliliği Riski arasında belirgin bir istatistiğe dayanan önemli bir etkileşim vardır.

H4. Amman Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören Ürdün Ticari Bankalarında, İç Kurumsal Yönetişim Mekanizmaları (Kurul büyüklüğü, Kurul Bağımsızlığı, CEO / Başkan Ayrımı, Denetim Komitesinin Bağımsızlığı, Mülkiyet yoğunluğu, Şirketlerin Mülkiyeti ve Yabancı Mülkiyet) ile Operasyonel Risk arasında belirgin bir istatistiğe dayanan önemli bir etkileşim vardır.

2.5.Kavramlar Ve Terimler

1. Kurumsal Yönetişim

Kurumsal Yönetişim (CG), bir şirketin yönlendirildiği ve kontrol edildiği bir kurallar, uygulamalar ve süreçler sistemidir (OECD, 2004).

2. Bankacılık Riskleri

Risk, iş ortamının bazı temel faktörlerindeki değişikliklere, firma değeri veya firma performansındaki belirsizliklere, oluşma ve oluşmama ihtimallerine bağlı olarak ortaya çıkan firma değerindeki azalma şeklinde tanımlanabilir (Trinh et al., 2015). Bu bölümde dört bağımlı değişken (kredi riski, likidite riski, sermaye yeterliliği riski ve operasyonel risk) incelenecektir.

3. İç Kurumsal Yönetişim Mekanizmaları

Benzer şekilde, Charreaux (1996) kurumsal yönetişimi, güçleri tanımlayan, yönetim kararlarını etkileyen, davranışları “yöneten” ve yöneticilerin keyfi alanını sınırlayan bir dizi mekanizma olarak tanımlamaktadır. Kurumsal yönetim sistemi, yöneticileri kontrol etmek ve maliyeti yüksek olduğu düşünülen çıkar çatışmalarını azaltmak için tasarlanmış tüm mekanizmaları içermektedir (Damak, 2013).

4. Kontrol Değişkenleri

Bağımsız değişkenler ve bağımlı değişkenler arasındaki ilişkiyi kontrol etmek, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenlerle etkileşimini görmek ve modelde önceki çalışmalarda rastgele gerçekleşen hataları azaltmak amacıyla eklenmiştir (Liao et al., 2015; Obradovich & Gill, 2013; Tahir et al., 2015; Yaseen & Al-Amarneh, 2015) ve bu değişkenlerin en önemlisi banka büyüklüğü ve borç oranıdır.

2.6.Araştırma Yöntemi

Araştırmanın amacı, araştırma sorularına cevap bulmak için planlama, yürütme ve soruşturma sürecine odaklanı. (Ghauri & Grønhaug, 2005). Bu işlem doğal olarak teorik veya pratik olabilir (Veal, 2005). Araştırmayı “yeni bir bilgi veya ilişkiyi keşfetmek ve mevcut bir bilgiyi belirli bir amaç için genişletmek adına yapılan sistematik, dikkatli bir sorgulama veya inceleme” olarak tanımlar. Araştırma prosedürleri, amaçları tanımlamaları, verileri yönetmeleri ve sonuçları mevcut çerçeveler içinde ve mevcut yönergelere uygun olarak iletmeleri nedeniyle

sistematiiktirler (Williams, 2011). Araştırmacılar, araştırma hedeflerine ulaşmak için belirli metodolojiler kullanmalıdır. Araştırma metodolojisi (Leedy & Ormrod, 2005) 'Araştırmacının, araştırma projesini yürütmek için belirlediği genel yaklaşım' olarak tanımlanmaktadır ve (Collis & Hussey, 2013) Metodolojinin 'araştırma sürecine, temelden teorik verinin toplanmasına ve analizine kadar genel yaklaşımını' içerdiiğini belirtir.

Bu nedenle, bir araştırma metodolojisi, verilerin amaç ve hedef popölasyonu doğrultusunda toplanma, analiz edilme ve yorumlanması ile ilgili yol haritasıdır (Gill & Johnson, 2010). Hussey ve Hussey (1997) araştırma tasarımıından önce araştırma paradigmasının belirlenmesinin gerekli olduğunu savunurlar (Saunders, Lewis, & Thornhill, 2007). Paradigma, sosyal olayları anlamak ve açıklamak için yararlı bir tekniktir. Araştırma paradigması, olası araştırmanın doğasını tanımlayan genel bir felsefi varsayımlar kümesidir (Mingers & Gill, 1997).

2.7.Çalışma Popölasyonu

İncelenen popölasyonu net bir şekilde tanımlamak ve seçilen örneklemin popölasyonun doğru bir parçasını sunmasını sağlamak önemlidir (Thomas, 1996). Sekaran (2003, s. 256) popölasyonu 'araştırmacının araştırmak istediği bir grup insan, olay veya ilgi alanı' olarak tanımlar. Bu çalışmanın popölasyonu Amman Borsası'nda işlem gören 25 bankanın oluşturduğu çalışma grubunu içerir ve bankanın faaliyeti ve faaliyet türü Ürdün ticari bankaları, Ürdün İslami bankaları, Yabancı ticari bankalar ve Yabancı İslami bankalar olmak üzere dört ana gruba ayrılmıştır (Tablo 3.1) .

Tablo 2.1 2016 yılı için Ürdün'deki Bankaların rehberi

Ürdün'deki Bankalar Rehberi					
Ürdün Ticaret Bankaları			Yabancı Ticari Bankalar (PCB):		
N	Banka adı	Kuruluş Tarihi	N	Banka adı	Kuruluş Tarihi
1	Arap Bankası	1930	1	Arap Mısır Emlak Bankası	1951
2	Ürdün Ahli Bank	1956	2	Afidian Bankası	1957
3	Kahire Amman Bankası	1960	3	Citibank	1974
4	Ürdün Bankası	1960	4	Standart Chartered Bankası	2002
5	Ticaret ve Finans Bankası	1974	5	Bank Audi	2004
6	Jorden Kuveyt Bankası	1977	6	Jorden Kuveyt Bankası	2004
7	Ürdün Arap Yatırım Bankası	1978	7	Lübnan ve Diaspora Bankası	2004
8	Ürdün Ticaret Bankası	1978	8	Abu Dabi Ulusal Bankası	2009
9	Yatırım Bankası	1989			
10	Arap Bankacılığı şirketi / Ürdün	1989			
11	AL Etihad Bankası	1991			
12	Societe Generale de Banque Jorden	1993			
13	Ürdün Sermaye Bankası	1996			
Ürdün İslami Bankaları			Yabancı İslami bankalar		
N	Banka adı	Kuruluş Tarihi	N	Banka adı	Kuruluş Tarihi
14	Jorden İslami Bankası	1978	9	Al Rajhi Bankası	2011
15	Uluslararası İslami Arap Bankası	1997			
16	Ürdün Dubai İslam Bankası	2009			

2.7.1. Çalışmanın Örneklemi

Araştırma için belirlenen popülasyonları tanımladıktan bu popülasyonun temsilcisi olarak görülebilecek bir örnek seçilmelidir. Veal (2005), Sekaran ve Bougie (2010), bazı belirleyicilerin araştırmadaki araştırma hedefi, sonuçlarda istenen hassasiyet düzeyi, önerilen analizdeki ayrıntı seviyesi, miktar popülasyonunun kendisindeki değişkenliğin, maliyet ve zaman kısıtlamalarının ve popülasyonun büyüklüğü gibi örneklem boyutu ile ilgili kararları etkilediğini belirtmişlerdir. Punch'a (2005) göre örnekleme, araştırma metodolojisi literatüründe hayati bir konudur ve örnek bir model, nicel araştırmalarda önemli bir karar alma aracı olan istatistiksel çıkarımın temelini oluşturur.

Yukarıdakilere dayanarak, çalışma topluluğu tüm Ürdün ticari bankalarını kapsayacak şekilde olacaktır; bu nedenle, çalışmanın örneklemini Ürdün'de yer alan 13 ticari banka oluşturur. Ayrıca özellikle 2014 yılında düzenlenen ve İslami bankaların (Ürdünlü ve yabancı) çalışma şekillerinin ticari bankalardan farklı olması nedeniyle hariç tutuldukları kurallara uyulması gerektiği not edilmelidir. 2015 yılı sonunda İslami bankalar için çalışma şekillerine uygun yeni kurallar düzenlenmiştir. Çalışma, doğru sonuçlara ulaşmayı hedeflemekte ve bu nedenle, kapsamlı örneklemin kullanımına ek olarak, örnek belirli bir kategoride yoğunlaştırılmaktadır.

Bu çalışma, Amman Menkul Kıymetler Borsası'nda yer alan tüm Ürdün ticari bankalarının seçildiği örneği belirlemek için banka faaliyetlerinin niteliğini esas almaktadır. Örneklemin küçük olması nedeniyle, tüm bankalar çalışma örneğine dahil edilmiştir. Bu nedenle, örnek Amman Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören tüm Ürdün ticari bankalarını kapsamaktadır.

2.7.2. Çalışmanın Veri Toplama Aşaması

Bu bölüm, ana veri kaynaklarını, yani araştırma yöntemi de (kurumsal Yönetim raporlarının ve finansal tabloların yıllıkları) dahil olmak üzere veri toplama sürecini özetlemektedir. Creswell'e (2003 :18) göre, nicel araştırma “deneyler ve anketler gibi sorgulama stratejileri kullanır ve önceden belirlenmiş araçlarla istatistiksel veri sağlayan bilgileri toplar”. Nicel araştırmalar 'değişkenler arasındaki nedensel ilişkilerin ölçülmesi ve analizi' üzerinde durmaktadır (Denzin & Lincoln, 1994, s. 4). Diğer bir ifadeyle, kantitatif yaklaşım araştırma güvenilirliğini daha doğal nesnellik yoluyla geliştirir; bunu yaparken, bulguların genelleştirilebilirliğini ve temsil edilebilirliğini artırır (Hussey & Hussey, 1997; Sarantakos, 1998).

Araştırmanın amacı ve araştırma soruları doğrultusunda, araştırma hedeflerine ulaşmak için nicel araştırma yöntemleri gerektiğinden, pozitivist bir paradigma ile ilgili tümdengelimli yaklaşım benimsenmiştir. Sonuç olarak, çalışma, bir dizi yıllık kurumsal yönetim raporlarına ve ticari bankaların fiili kurumsal yönetim uygulamalarından bugüne kadar ki mali tablolarına dayanmaktadır (2009-2016). Ürdün Menkul Kıymetler İdaresi 2008 yılında kurumsal yönetim kararını vermiş,

başvuru ise 2009 yılında gerçekleştirilmiştir, Ürdün Merkez Bankası 2008 yılında İdare Kılavuzu'nu yayımlamış ve bankalar 2009 yılında uygulamaya geçmiştir.

Panel verileri 2009 - 2016 dönemleri arasında araştırma modelinin Kurul büyüklüğü, Kurul Bağımsızlığı, CEO / Başkan Ayrımı, Denetim Komitesinin Bağımsızlığı, Mülkiyet yoğunluğu, Şirketler Mülkiyeti ve Yabancı Mülkiyet olarak adlandırılan ve yıllık raporlarda yer alan kilit bağımlı ve bağımsız değişkenleri üzerine toplanmıştır. Bu çalışma, Amman Borsası'nda işlem gören Ürdün ticari banka sektörüne odaklanmaktadır toplanmıştır. Panel veri analizi, zaman içinde aynı kişi veya hanelerden veri toplanmasını içeren bir çalışma yöntemidir (Zikmund, 2003). Tablo 3.2 Amman Borsasında işlem gören tüm Ürdün ticari bankalarını göstermektedir.

Tablo 2.2 Amman Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören bankalar

N	Banka adı	Kuruluş Tarihi	N	Banka adı	Kuruluş Tarihi
1	Arap Bankası	1930	8	Ürdün Ticaret Bankası	1978
2	Ürdün Ahli Bank	1956	9	Yatırım Bankası	1989
3	Kahire Amman Bankası	1960	10	Arap Bankacılığı şirketi / Ürdün	1989
4	Ürdün Bankası	1960	11	AL Etihad Bankası	1991
5	Ticaret ve Finans Bankası	1974	12	Societe Generale de Banque Jorden	1993
6	Jorden Kuveyt Bankası	1977	13	Ürdün Sermaye Bankası	1996
7	Ürdün Arap Yatırım Bankası	1978			

2.7.3. Veri analizi

Çalışma değişkenleri için veriler, çalışmada kullanılan bankaların 2009-2016 dönemine ait yıllık raporlarından toplanacak ve değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek, hipotezleri test etmek ve bulguları doğrulamak için bu çalışmada İstatistiksel analiz yöntemi kullanılacaktır. Toplanan veriler korelasyon testi, regresyon testi ve tanımlayıcı istatistiksel analizin gerçekleştirilmesi için E-views 6 kullanılarak analiz edilecektir.

2.8.Çalışma Yaklaşımı

Bu çalışmada betimsel analitik yaklaşım kullanılmıştır, belirli olguları veya olayları tanımlamayı ve bankaların kredi riski gibi önemli özellikleri üzerindeki etkilerini analiz ettikleri için bu olgular ve olaylar hakkında bilgi toplamayı amaçlamaktadır. 2009-2016 dönemini kapsayan ve 13 ürdün ticari bankası verileri kullanılarak yapılan bu çalışma, verilerin kesitsel zaman serilerinden oluştuğu göz önünde bulundurularak, verilerin aynı anda zaman serileri ve sektörler arası olması durumunda kullanılan sıradan en küçük kareler tarafından havuz veri regresyonu yoluyla değişkenler arasındaki ilişkiyi ölçmek adına uygun model kullanılır. Dolayısıyla, mevcut istatistiksel yöntemlerden bazıları:

1. İstatistiksel analiz için, aşağıdaki testleri içeren, verilere uygun testler gerçekleştirilecektir:
 - Çoklu Doğrusallık Testi(Pearson Korelasyonu) testi bağımsız değişkenler arasındaki çoklu doğrusal korelasyon problemini belirlemek için kullanılır.
 - Varyans Enflasyon Faktörü -VIF Bu test, çalışma hipotezine göre her bir değişken için, bağımsız değişkenler arasında çoklu doğrusal korelasyon ile ilgili bir problem olup olmadığını belirlemek için kullanılır.
 - Otokorelasyon testi (Durbin Watson-D. W) Bu test regresyon denkleminde herhangi bir hata olup olmadığından emin olmak için kullanılır.
2. kullanılmasıyla ilgili çalışma değişkenleri için tanımlayıcı istatistiksel testler yapılacaktır.
3. Çalışma hipotezi, bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisini belirlemek için Basit ve Çoklu Doğrusal Regresyon Testini kullanacaktır.

2.9.Çalışmanın veri kaynakları

Çalışma iki ana veri toplama kaynağına dayanmaktadır:

Birincil kaynaklar: 2009-2016 dönemine ait yıllık kurumsal yönetim raporlarını ve Ürdün ticari bankalarının mali tablolarını içerir. İç kurumsal yönetim mekanizmalarının etki düzeyi ve bankacılık risklerinin ölçümü bu raporların içeriği analiz edilerek belirlenecektir.

İkincil kaynaklar: Bu tür kaynaklar, kurumsal yönetim ve bankacılık riskleri konularını ele alan kitapları, önceki çalışmaları, bilimsel dergileri ve web sitelerini içerir.

2.10. Çalışma Metodolojisi

Bu çalışma, Ürdün bankalarının özel verilerine dayanan uygulamalı çalışmaları esas almış olup, iç kurumsal yönetim mekanizmaları ve seçilen örneğin bankacılık riski ile ilgili olarak anlamlı çıkarımlar yapılmasında tanımlayıcı analitik yaklaşımı benimsemiştir.

2.11. Çalışma Modeli

2.11.1. Bağımsız Değişkenler (İç Kurumsal Yönetişim Mekanizması)

İç Kurumsal Yönetişim Mekanizmalarının uygulama kapsam, aşağıdakiler tarafından ölçülecek ve temsil edilecek:

1. **Yönetim Kurulu büyüklüğü (BS):** Her yıl için Yönetim kurulunda yer alan üye sayısını ifade eder.(Aebi et al., 2012; Hutchinson, Seamer, & Chapple, 2015), çalışmalar (Huang & Wang, 2015) yönetim kurulu büyüklüğü ile kredi riski arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir.
2. **Yönetim Kurulu Bağımsızlığı (BI):** Bağımsız Yönetim Kurulu üyelerinin (icracı olmayan) toplam Yönetim Kurulu üye sayısına oranıyla hesaplanır.(Al-Smadi, 2013; Christy, Matolcsy, Wright, & Wyatt, 2013; Hutchinson et al., 2015)(Eling & Marek, 2014)Yönetim Kurulu bağımsızlığı ile Banka Riski arasında ters bir ilişki olduğunu doğrulayan çalışmalar mevcuttur.

$$\text{Yönetim Kurulu Bağımsızlığı (BI)} = \frac{\text{Bağımsız Yönetim Kurulu}}{\text{Toplam Yönetim Kurulu oranı}}$$

3. **CEO\ Başkan Ayrımı (SEPA):** Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdür arasındaki ayrımı ifade eder (Sunı Değişkenler), ayrılma durumunda 1 değerini, eğer pozisyonlar kendi aralarında ayrılmazsa, (0) değerini alır (Hearn, 2011).
4. **Denetleme Kurulu Bağımsızlığı (IAC):** Bağımsız (icracı olmayan) bir Kurulun toplam Denetleme Kurulu sayısına oranı ile ifade edilir (Marn & Romuald, 2012).

Denetleme Kurulu Bağımsızlığı (IAC)

$$= \frac{\text{Bağımsız bir Kurulu}}{\text{Toplam Denetleme Kurulu sayısına oranı}}$$

5. **Mülkiyet Yoğunluğu(OC):** Banka hisse senetlerinin% 5'ine veya daha fazlasına sahip olan en büyük hissedarların sahip olduğu hisse yüzdesi ile ifade edilir (Christy et al., 2013). Yapılan çalışmalar (Al-Smadi, 2013) mülkiyet yoğunluğunun kredi riski üzerinde önemli bir etkisinin olduğunu göstermektedir.
6. **Şirket Mülkiyeti (CO):** Şirketlerin sahip olduğu banka hisselerinin oranı ile ölçülür (Marn & Romuald, 2012)
7. **Yabancı Mülkiyet (FO):** Yabancı yatırımcıların sahip olduğu payların, toplam paylara oranı ile ölçülür (Al-Amarneh, 2014; Al-Smadi, 2013).

2.11.2. Bağımlı Değişkenler

1. **Kredi Riski (CR):** Takipteki alacakların toplam kredilere oranı ile ölçülmektedir. (Kolapo, Ayeni, & Oke, 2012).
2. **Likidite Riski (LC):** Toplam varlıklara göre oran (Nakit + kısa vadeli yatırımlar) ile ölçülür. (Almazari, 2014).
3. **Sermaye Yeterliliği (CAR):** Sermaye Yeterliliği (CAR) oranıyla ölçülür (Basel III; IFRS9; Kabir & Dey, 2012).
4. **Operasyon Riski (OR):** Temel Gösterge Yaklaşımı (BIA) ile ölçülür, Basel Komitesi ve Ürdün Merkez Bankası tarafından verilen operasyonel riskinin hesaplanmasıyla ilgili talimatlar mevcuttur.

Bu şekilde sermaye, son üç yılın toplam geliri olan bir göstergeye dayanarak operasyonel riski karşılamak üzere hesaplanmaktadır. Sermayenin, toplam gelirin sabit bir yüzdeyle (%15) çarpılarak hesaplanması (Alfa), Basel Komitesi tarafından aşağıdaki denkleme göre (Basel Komitesi, 2006: s.144) belirlenmiştir:

$$K_{BIA} = (\sum (GI_{1, n} * \acute{\alpha})) / n$$

K_{BIA}: Temel Gösterge Yaklaşımı Altındaki Sermaye Değişimi

GI₁: Brüt Gelir- Son üç yıla ait ortalama brüt üzerinden

K: Yıl

acutealpha: tarafından belirlenen sabit yüzde (Basel Committee, 2006; Central Bank of Jordan, 2018).

2.11.3. Kontrol değişkeni

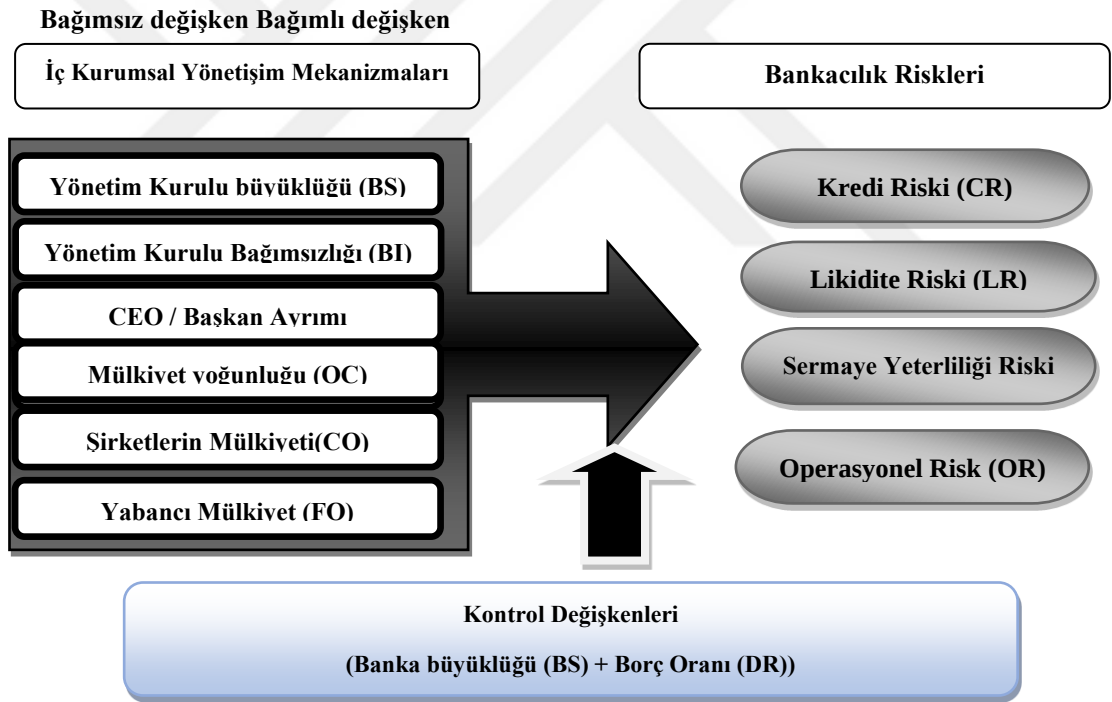
Bağımsız değişkenler ve bağımlı değişkenler arasındaki ilişkiyi kontrol etmek, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenlerle etkileşimini görmek ve modelde önceki çalışmalarda rastgele gerçekleşen hataları azaltmak amacıyla eklenmiştir (Liao et al., 2015; Obradovich & Gill, 2013; Tahir et al., 2015; Yaseen & Al-Amarneh, 2015). Bu değişkenlerin en önemlisi banka büyüklüğü ve borç oranıdır.

Bankanın büyüklüğü bu değişken, bir çalışmada belirtildiği gibi bankanın proxy olarak varlık büyüklüğünün doğal logaritması ile ölçülecektir (Akhtaruddin, vd. 2009). Bankanın büyüklüğü genellikle çeşitliliğe ve risklerin azalmasına yol açmaktadır. Değişken borç oranı söz konusu olduğunda, bu değer, uzun vadeli borçların, öz kaynakların kağıt üzerindeki değerine oranı ile ölçülecektir. Tablo 3.3 çalışma değişkeninin nasıl ölçüleceğini özetlemektedir.

Tablo 2.3 Çalışmaya Ait Değişkenlerinin Ölçüm Yöntemleri

Bağımlı Değişken: Risk Yönetimi			
Değişken	Gösterge (ler)	Ölçüm(ler)	Karşılaştırılabilir Ölçütler
Bankacılık Riskleri	Kredi Riski	Takipteki Alacakların (NPLR) Toplam brüt krediye oranı	BCBS; IFRS7,9; IMF (2006);
	Likidite Riski	Likidite Oranı (LR) Toplam Varlıklar karşısında Nakit Varlıklar	Jorion (2001); Trinh, Duyen&Thao, (2015)
	Sermaye Yeterliliği	Sermaye Yeterliliği Oranı (CAR)	Basel III; UFRS9; Kabir & Dey (2012). Basel
	Operasyon Riski	Temel Gösterge Yaklaşımı: Operasyonel riskleri karşılamak için gereken sermaye	Bazal (2006); Jorden, C.B (2018)
Bağımsız değişken: Kurumsal Yönetim Mekanizmaları			
Kurumsal Yönetişim Mekanizmaları	Yönetim Kurulu büyüklüğü (BS)	Bir yıl boyunca bir kurulda yer alan üye sayısı	Uadiale, (2010); Akhtaruddin vd. (2009).
	Yönetim Kurulu Bağımsızlığı (BI)	İcracı olmayan yöneticilerin toplam yönetim kurulu üyelerine oranı	Akhtaruddin vd. (2009); Trinh, Duyen & Thao (2015)
	CEO / Başkan Ayrımı	Bir ayrım varsa kukla değişken 1; yoksa 0	Uadiale, (2010); Black vd. (2006).
	Denetleme Kurulu Bağımsızlığı (IAC)	Bağımsız, icracı olmayan bir yönetim kurulu üye sayısının toplam Denetleme Kurulu büyüklüğüne oranı	(Marn & Romuald, 2012)

	Mülkiyet yoğunluğu (OC) (Büyük Ortaklar)	Pay Sahiplerinin Oranı Banka paylarından% 5 veya daha fazladır	Uadiale, (2010); Black vd.(Marn & Romuald, 2012)
	Şirketlerin Mülkiyeti(CO)	Şirketlere ait banka hisselerinin oranı	(Marn & Romuald, 2012) ; Patibandla 2006
	Yabancı Mülkiyet (FO)	Bankada hissesi bulunan yabancı yatırımcıların mülkiyet oranı	(Marn & Romuald, 2012) ; Trinh, Duyen & Thao (2015)
Kontrol değişkeni			
Banka büyüklüğü (BS)	Toplam varlıklar ile ölçülen Banka büyüklüğü.	Toplam Varlıkların Yüzdesi	Akhtaruddin vd. (2009)
Borç oranı	Bir bankanın uzun vadeli borcu ile öz kaynakların kağıt üzerindeki değeri arasındaki ilişkiyi temsil eder.	Uzun vadeli borcun öz kaynakların kağıt üstündeki değerine oranı	Akhtaruddin vd. (2009)



Şekil 2.1 Çalışma Modeli

Çalışma modeli araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Çalışma modeli, önceki çalışmalara bağlı olarak çalışmanın değişkenlerinin niteliğine göre geliştirilmiştir (Al-Tamimi & Al-Qasi, 2013; Al-Zamel, 2015; Bello, 2013; Jordan, 2014; Liao et al., 2015; Marn & Romuald, 2012; Obradovich & Gill, 2013; Oecd, 2004; Tahir et al., 2015; Tsorhe et al., 2011; Yaseen & Al-Amarneh, 2015)

İlk model

$$\mathbf{CREDR} = \beta_0 + \beta_1 (\text{BS}) + \beta_2 (\text{BI}) + \beta_3 (\text{SEPA}) + \beta_4 (\text{ACI}) + \beta_5 (\text{OC}) + \beta_6 (\text{IO}) + \beta_7 (\text{FO}) + \beta_8 (\text{SIZE}) + \beta_9 (\text{DR}) + \varepsilon_t$$

İkinci model

$$\mathbf{LIQR} = \beta_0 + \beta_1 (\text{BS}) + \beta_2 (\text{BI}) + \beta_3 (\text{SEPA}) + \beta_4 (\text{ACI}) + \beta_5 (\text{OC}) + \beta_6 (\text{IO}) + \beta_7 (\text{FO}) + \beta_8 (\text{SIZE}) + \beta_9 (\text{DR}) + \varepsilon_t$$

Üçüncü model

$$\mathbf{CREDR} = \beta_0 + \beta_1 (\text{BS}) + \beta_2 (\text{BI}) + \beta_3 (\text{SEPA}) + \beta_4 (\text{ACI}) + \beta_5 (\text{OC}) + \beta_6 (\text{IO}) + \beta_7 (\text{FO}) + \beta_8 (\text{SIZE}) + \beta_9 (\text{DR}) + \varepsilon_t$$

Dördüncü model

$$\mathbf{CREDR} = \beta_0 + \beta_1 (\text{BS}) + \beta_2 (\text{BI}) + \beta_3 (\text{SEPA}) + \beta_4 (\text{ACI}) + \beta_5 (\text{OC}) + \beta_6 (\text{IO}) + \beta_7 (\text{FO}) + \beta_8 (\text{SIZE}) + \beta_9 (\text{DR}) + \varepsilon_t$$

3. GÖRÜNÜM VE İSTATİSTİKSEL ANALİZ, VERİ VE SONUÇLARIN TARTIŞILMASI

Çalışmanın bu kısmında, tanımlayıcı önlemler, model uygunluk testleri ve hipotez test sonuçları dahil olmak üzere istatistiksel analiz sonuçları yer almaktadır. İstatistiksel işlem, 2009-2016 dönemi Ürdün ticari bankalarının finansal verilerine dayanmaktadır.

3.1.Çalışma Verilerinin Geçerlilik Testi

3.1.1. Çoklu Doğrusallık Testi

Model değişkenler arasındaki çoklu bağlantı varlığını test etmek için, bağımsız (öngörücü) değişkenler arasında hesaplanan Pearson korelasyon katsayıları, bağımsız değişkenler arasındaki çoklu bağlantı eşitliği testinin sonuçları, korelasyon matrisleri ve VIF testi ile şu şekilde açıklanmıştır:

Tablo 3.1. Tahmini Değişkenler İçin Doğrulama Matrisi

	BS	BI	DUAL	ACI	OC	IO	FO	BOY UT	DR
BS	1.000								
BI	-0.533**	1.000							
SEPA	-0.123	-0.039	1.000						
ACI	-0.164	0.126	-0.156	1.000					
OC	-0.406**	-0.017	0.124	-0.129	1.000				
IO	0.105	0.142	-0.304**	0.146	-0.212*	1.000			
FO	-0.259 **	-0.038	0.293**	-0.171	0.769**	-0.429 **	1.000		
BOYUT	0.347**	-0.121	-0.136	0.359*	-0.275**	-0.069	-0.128	1.00	
DR	0.081	0.017	0.068	0.062	-0.001	0.254**	-0.085	0.116	1

(**) 0.01 de anlamlı, (*) 0.05 de anlamlı

Yukarıdaki tablo (OC ve FO) arasında meydana gelen maksimum korelasyon katsayısı değerinin (0.769) olduğunu göstermektedir, bu değer çoklu bağlantı problemi olmadığını gösterir, aksi halde değerler eşit olmalıdır (± 0.769), yani değişkenler

arasındaki ilişki kusursuz olmaz. Ekanavetrik literatürde (0.80) ve daha yüksek değerler çoklu doğrusal bağlantının bir göstergesi olarak kabul edilir (Gujarati, 2004).

Yukarıdaki sonuçları sağlamak için, aşağıdaki tabloda bulunan varyans faktörü enflasyonu (VIF) hesaplanmıştır.

Tablo 3.2.Bağımsız Değişkenler İçin VIF

Değişken	VIF
BS	2.375
BI	1.650
SEPA	1.271
ACI	1.415
OC	3.390
IO	1.553
FO	3.324
BOYUT	1.589
DR	1.156

Tablo 3.2 , tüm VIF değerlerinin (1) 'den büyük ve (10)' dan küçük olduğunu göstermektedir. Bu, öngörülen tüm değişkenler arasında çoklu bağlantı olmadığının kanıtıdır (Gujarati, 2004).

3.2. Tanımlayıcı İstatistikler

3.2.1. Bağımsız Değişkenlerin Tanımı

Bağımsız değişkenler, yönetim kurulu büyüklüğü, yönetim kurulu bağımsızlığı, dualite, denetleme kurulu bağımsızlığı, mülkiyet yoğunluğu, kurumsal mülkiyet ve yabancı mülkiyet ile ölçülen iç yönetim mekanizmasını temsil eder.

1. Yönetim Kurulu Büyüklüğü (BS)

Tablo 3.3. Ürdün ticari bankalarında 2009-2016 dönemine ilişkin yönetim kurulu büyüklüğünün tanımlayıcı istatistiği

Banka	Değer			
	Ortalama	Maksimum	Minimum	Standart sapma
Arap Bankası	10.8	12.0	9.0	1.0
Ürdün Ahli Bankası	12.5	13.0	12.0	0.5
Kahire Amman Bankası	11.9	12.0	11.0	0.4
Konut Bankası	12.8	13.0	12.0	0.5
Ürdün Kuveyt Bankası	9.4	13.0	8.0	1.6
Arap Ürdün Yatırım Bankası	11.0	12.0	10.0	0.5
Ürdün Ticaret Bankası	7.9	11.0	6.0	2.0
Yatırım Bankası	11.3	12.0	11.0	0.5
Arap Bankacılığı Şirket Bankası	7.9	9.0	7.0	1.0
Al Etihad Bankası	11.0	11.0	11.0	0.0
Ürdün Societe Genel Bankası	10.5	12.0	7.0	1.5
Sermaye Bankası	11.6	14.0	10.0	1.5
Ürdün Bankası	11.1	12.0	11.0	0.4
Tüm	10.7	14.0	6.0	1.8

Tablo 3.3, 2009 - 2016 dönemi için tüm bankaların ortalama büyüklüğünün (1.8) lik standart sapma ile (10.7) olduğunu göstermektedir. En yüksek ortalama (12,8) Konut Bankası, en düşük ortalama (7,9) Arab Bankacılık Şirketi Bankası olarak belirlenmiştir. bildirilen en yüksek değer (14.0) ile Sermaye Bankasına , bildirilen en düşük değer ise (6.0) ile Ürdün Ticaret Bankasına aittir. Burada, Ürdün ticari bankalarının çoğunluğunun, yönetim kurulu büyüklüğü ile ilgili olarak kurumsal yönetim kurallarından birine uyduğu ve böylelikle yönetim kurulu büyüklüğünün (üye sayısının) 2014 yılı için bankaların kurumsal yönetim talimatlarına göre (11) üyeden daha az olamayacağı belirtilmelidir.

2. Yönetim Kurulu Bağımsızlığı (BI)

Tablo 3.4. Ürdün ticari bankalarında 2009-2016 dönemine ilişkin yönetim kurulu bağımsızlığının tanımlayıcı istatistiği

Banka	Ölçüt%			
	Ortalama	Maksimum	Minimum	Standart sapma
Arap Bankası	46.4	77.8	25.0	19.6
Ürdün Ahli Bankası	42.1	66.7	16.7	15.4
Kahire Amman Bankası	13.6	33.3	8.3	9.8
Konut Bankası	15.7	23.1	0.0	7.1
Ürdün Kuveyt Bankası	43.6	50.0	30.8	6.1
Arap Ürdün Yatırım Bankası	34.2	50.0	0.0	14.6
Ürdün Ticaret Bankası	54.3	66.7	36.4	9.2
Yatırım Bankası	32.3	54.5	25.0	9.8
Arap Bankacılığı Şirket Bankası	42.7	62.5	28.6	12.5
Al Etihad Bankası	40.9	63.6	18.2	16.8
Ürdün Societe Genel Bankası	39.0	57.1	33.3	7.5
Sermaye Bankası	35.2	50.0	23.1	11.7
Ürdün Bankası	43.8	54.5	36.4	5.9
Tüm	37.2	77.8	0.0	15.8

Tablo 3.4, 2009 - 2016 döneminde tüm bankalar için yönetim kurulu bağımsızlığının ortalamasının, (%15,8)'lik standart sapma ile (%37,2) olduğunu göstermektedir. En yüksek ortalama (% 54,3) ile Ürdün Ticaret Bankasına, en düşük ortalama ise (%13,6) ile Kahire Amman Bankasına aittir. Arab Bank için maksimum değer (% 77.8), Konut Bankası & Ürdün Ticaret Bankası için minimum değer (% 0.0) olduğu rapor edilmiştir. Burada, Ürdün ticari bankalarının çoğunun, yönetim kurulunun bağımsızlığına ilişkin kurumsal yönetim kurallarından birine uyduğunu belirtmek gerekir. 2014 yılında bankalar için Kurumsal Yönetişim Yönetmeliği, Bağımsız Yönetim Kurulu üye sayısının dört üyeden az olmaması gerektiğini öngörmüştür. Bağımsız değişken sayısının toplam üye sayısına oranı bu değişkeni ölçmek için bir gösterge olarak kullanılmıştır.

3. CEO \ Başkan Ayrımı (SEPA)

Tablo 3.5. Ürdün Ticari Bankalarında 2009-2016 Dönemine İlişkin Dualitenin Tanımlayıcı İstatistiği

Banka	Banka başına gözlem sayısı = 8			
	Dualite	Yüzde%	Dualite yok	Yüzde%
Arap Bankası	1	12.5	7	87.5
Ürdün Ahli Bankası	0	0	8	100
Kahire Amman Bankası	0	0	8	100
Konut Bankası	1	12.5	7	87.5
Ürdün Kuveyt Bankası	0	0	8	100
Arap Ürdün Yatırım Bankası	0	0	8	100
Ürdün Ticaret Bankası	0	0	8	100
Yatırım Bankası	0	0	8	100
Arap Bankacılığı Şirket Bankası	0	0	8	100
Al Etihad Bankası	0	0	8	100
Ürdün Societe Genel Bankası	0	0	8	100
Sermaye Bankası	0	0	8	100
Ürdün Bankası	8	100	0	0
Tüm	10	9.62	94	90.4

Tablo 3.5, 2009-2016 çalışma döneminde görevlerin ayrılmasının bir tanımını sunmaktadır; toplam 10 örnek , (%9.62'lik) oran ikili yönetimi temsil ederken toplam 94 örnek (%90,40'lık) oran ise görev ayrımını temsil etmektedir. Sonuç olarak, Ürdün ticari bankaları, 2014 yılında Ürdün Merkez Bankası tarafından yayınlanan bankalar için kurumsal yönetim yönergeleriyle uyumlu olup, bu süre zarfında ikili yönetimin görüldüğü bir banka Ürdün Bankası hariç tutulmaktadır. Daha önceki sonuçlara göre, Başkanın rolünün güçlendirilmesi ve harekete geçirilmesi ve Başkan ile Genel Müdür'ün pozisyonları arasındaki görevlerin ayrılması sonucunda gelişmiş bir hesap verebilirlik sistemi ortaya çıkmıştır.

4. Denetleme Kurulu Bağımsızlığı (ACI)

Tablo 3.6.Ürdün ticari bankalarında 2009-2016 dönemine ilişkin denetim mekanizması bağımsızlığının tanımlayıcı istatistiği

Banka	Ölçüt%			
	Ortalama	Maksimum	Minimum	Standart sapma
Arap Bankası	75.0	75.0	75.0	0.0
Ürdün Ahli Bankası	60.0	60.0	60.0	0.0
Kahire Amman Bankası	66.7	66.7	66.7	0.0
Konut Bankası	50.0	60.0	40.0	10.7
Ürdün Kuveyt Bankası	75.0	75.0	75.0	0.0
Arap Ürdün Yatırım Bankası	60.0	60.0	60.0	0.0
Ürdün Ticaret Bankası	61.5	66.7	25.0	14.7
Yatırım Bankası	26.0	33.3	25.0	2.9
Arap Bankacılığı Şirket Bankası	56.3	66.7	25.0	19.3
Al Etihad Bankası	64.2	66.7	60.0	3.5
Ürdün Societe Genel Bankası	45.0	60.0	20.0	20.7
Sermaye Bankası	66.7	66.7	66.7	0.0
Ürdün Bankası	66.7	66.7	66.7	0.0
Tüm	59.5	75.0	20.0	15.5

Tablo 3.6, 2009-2016 döneminde tüm bankalar için denetim komitesi bağımsızlık ortalamasının, (%15,5)'lik standart sapma ile (%59,5) olduğunu göstermektedir. En yüksek ortalama (% 75.0) ile Arap Bank & Ürdün Kuveyt Bank'a, en düşük ortalama ise (% 26.0) ile Yatırım Bankasına aittir. Arab Bank & Ürdün Kuveyt Bank için maksimum değer (% 75.0) iken, Societe Ürdün Genel Bank için minimum değer (% 20.0) olarak tespit edilmiştir.

5. Mülkiyet Yoğunluğu (OC)

Tablo 3.7. Ürdün ticari bankalarında 2009-2016 dönemine ilişkin mülkiyet yoğunluğunun tanımlayıcı istatistiği

Banka	Ölçüt%			
	Ortalama	Maksimum	Minimum	Standart sapma
Arap Bankası	34.0	35.8	32.3	1.8
Ürdün Ahli Bankası	31.6	33.5	28.7	1.4
Kahire Amman Bankası	52.5	55.5	40.4	5.2
Konut Bankası	84.4	85.0	82.6	0.7
Ürdün Kuveyt Bankası	76.6	77.8	72.0	2.0
Arap Ürdün Yatırım Bankası	49.8	49.8	49.8	0.0
Ürdün Ticaret Bankası	79.3	88.5	58.5	10.6
Yatırım Bankası	42.2	49.7	32.3	4.7
Arap Bankacılığı Şirket Bankası	85.4	86.7	83.4	1.1
Al Etihad Bankası	63.1	76.8	48.7	8.0
Ürdün Societe Genel Bankası	82.9	87.7	54.3	11.6
Sermaye Bankası	44.1	58.8	21.3	12.3
Ürdün Bankası	50.8	52.3	47.7	2.0
Tüm	59.7	88.5	21.3	20.1

Tablo 3.7, 2009 - 2016 dönemindeki tüm bankalar için mülkiyet yoğunluğu ortalamasının, (% 20,1)'lik standart sapma ile (% 59,7) olduğunu göstermektedir. En yüksek ortalama (% 85,4) ile Arab Bankacılık Şirketi Bankası'na, en düşük ortalama ise (% 31,6) ile Ürdün Ahli Bankası'na aittir. Ürdün Ticaret Bankası için maksimum değer (% 88,5), Sermaye Bankası için minimum değer ise (% 21,3) olarak rapor edilmiştir. Sonuçlar, hissedarlar arasında yüksek oranda bir mülkiyet yoğunluğu olduğunu göstermektedir. Bu sonuç bir dereceye kadar Ürdün ticari bankaları üzerindeki aile kontrolünün varlığı ile ilgili olabilir, çünkü yüksek mülkiyet oranını açıklayan bankaların paylarının büyük bir bölümünü elinde tutan birçok aile vardır.

6. Kurumsal Mülkiyet (IO)

Tablo 3.8. Ürdün ticari bankalarında 2009-2016 dönemine ilişkin tanımlayıcı kurumsal mülkiyet istatistikleri

Banka	Ölçüt%			
	Ortalama	Maksimum	Minimum	Standart sapma
Arap Bankası	0.89	3.70	0.00	1.65
Ürdün Ahli Bankası	22.21	91.86	11.40	28.18
Kahire Amman Bankası	11.56	16.79	6.23	3.82
Konut Bankası	0.00	0.00	0.00	0.00
Ürdün Kuveyt Bankası	0.13	1.00	0.00	0.35
Arap Ürdün Yatırım Bankası	0.00	0.00	0.00	0.00
Ürdün Ticaret Bankası	13.91	14.68	12.59	0.70
Yatırım Bankası	3.29	13.17	0.00	6.09
Arap Bankacılığı Şirket Bankası	0.00	0.00	0.00	0.00
Al Etihad Bankası	21.04	46.10	0.00	20.13
Ürdün Societe Genel Bankası	1.27	5.42	0.00	2.36
Sermaye Bankası	8.69	15.01	5.04	5.05
Ürdün Bankası	25.85	32.02	15.90	6.00
Tüm	8.37	91.86	0.00	13.26

Tablo 3.8, 2009 - 2016 döneminde tüm bankalar için kurumsal mülkiyet ortalamasının, (% 13,26)'lık standart sapma ile (% 8,37) olduğunu göstermektedir. En yüksek ortalama (% 25,85) ile Ürdün Bankası'na, en düşük ortalama ise (% 0,0) ile birkaç bankaya aittir. Jordan Ahli Bank için bildirilen Maksimum değer (% 91,86) , bildirilen minimum değer ise (% 0,0) olarak birkaç banka için bildirilmiştir. Bu, bankacılık sektöründeki düşük kurumsal mülkiyetin bir göstergesidir ve bu sonuç daha yüksek bir mülkiyet yoğunluğundan kaynaklı olabilir. Çoğu kurumun yüksek mülkiyet oranının yönetimin gözetim etkinliğini arttırdığını ve sonuç olarak performansın iyileşmesini sağladığını belirttiğinden, bu durumun olumsuz sonuçları olabilir.

7. Yabancı Mülkiyet (FO)

Tablo 3.9. Ürdün ticari bankalarında 2009-2016 dönemine ilişkin yabancı mülkiyetin tanımlayıcı istatistiği

Banka	Ölçüt%			
	Ortalama	Maksimum	Minimum	Standart sapma
Arap Bankası	19.1	31.8	0.0	9.9
Ürdün Ahli Bankası	16.9	21.4	10.4	5.4
Kahire Amman Bankası	18.8	34.8	10.8	9.3
Konut Bankası	72.0	77.2	68.4	4.1
Ürdün Kuveyt Bankası	56.5	59.9	50.8	3.9
Arap Ürdün Yatırım Bankası	23.0	23.0	23.0	0.0
Ürdün Ticaret Bankası	22.4	27.9	0.0	9.2
Yatırım Bankası	10.3	14.3	8.0	2.6
Arap Bankacılığı Şirket Bankası	87.6	89.1	77.1	4.2
Al Etihad Bankası	31.7	58.7	14.2	19.2
Ürdün Societe Genel Bankası	86.7	87.7	85.0	1.3
Sermaye Bankası	10.6	16.7	6.9	5.0
Ürdün Bankası	2.3	4.6	0.0	2.4
Tüm	35.2	89.1	0.0	29.7

Tablo 3.9, 2009 - 2016 döneminde tüm bankalar için yabancı mülkiyet ortalamasının (% 29,7)'lik standart sapma ile (% 35,2) olduğunu göstermektedir. En yüksek ortalama (% 87,6) ile Arab Bankacılık Şirketi Bankası'na, en düşük ortalama ise (% 2,3) ile Ürdün Bankası'na aittir. Arap Bankacılık Anonim Bankası için belirlenen maksimum değer (% 89,1) olarak rapor edilirken, minimum değer (% 0,0) ile birkaç banka için rapor edilmiştir. Bu sonuç, yabancı mülkiyet yüzdesindeki artışın, yatırımcı güvenini baltalayan küresel finansal krizden sonraki dönemi temsil etmesi nedeniyle ortaya çıktığını göstermektedir.

3.2.2. Bağımlı Değişkenlerin Tanımı

Bağımlı değişkenler, kredi, likidite, sermaye yeterliliği ve işletme riskleri ile ölçülen banka risklerini temsil etmektedir.

1. Kredi Riskleri (CREDR)

Tablo 3.10. Ürdün ticari bankalarında 2009-2016 dönemi kredi risklerinin tanımlayıcı istatistiği

Banka	Değer			
	Ortalama	Maksimum	Minimum	Standart sapma
Arap Bankası	7.75	8.50	7.20	0.46
Ürdün Ahli Bankası	12.76	14.60	10.92	1.36
Kahire Amman Bankası	5.33	5.84	4.19	0.59
Konut Bankası	8.75	11.30	5.53	2.11
Ürdün Kuveyt Bankası	7.42	10.30	3.20	2.68
Arap Ürdün Yatırım Bankası	4.38	7.21	1.84	2.17
Ürdün Ticaret Bankası	12.90	17.80	6.70	4.44
Yatırım Bankası	10.36	13.10	6.80	2.52
Arap Bankacılığı Şirket Bankası	7.71	11.52	5.74	2.04
Al Etihad Bankası	9.09	13.63	6.74	2.41
Ürdün Societe Genel Bankası	12.84	22.40	4.07	8.23
Sermaye Bankası	12.06	18.67	8.46	3.86
Ürdün Bankası	7.75	8.50	7.20	0.46
Tüm	9.16	22.40	1.84	4.11

Tablo 3.10, 2009 - 2016 döneminde tüm bankalar için kredi riski ortalamasının (% 4,11)'lik standart sapma ile (% 9,16) olduğunu göstermektedir. En yüksek ortalama (% 12,90) ile Ürdün Ticaret Bankası'na, en düşük ortalama ise (% 4,38) ile Arap Ürdün Yatırım Bankası'na aittir ve takipteki alacakların toplam borçlara oranıyla ölçülmüştür. Bu oran % 10'dan az olduğu için güvenli kabul edilir. Rapor edilen en yüksek değer

(% 22.40) ile Societe General Bank Jordan için , en düşük değer (% 1.84) ile Ürdün Arap Bank içindir.

2. Likidite Riski (LIQR)

Tablo 3.11. Ürdün ticari bankalarında 2009-2016 dönemi kredi risklerinin tanımlayıcı istatistiği

Banka	Değer			
	Ortalama	Maksimum	Minimum	Standart sapma
Arap Bankası	72.70	78.07	66.13	4.74
Ürdün Ahli Bankası	56.93	62.13	50.69	4.00
Kahire Amman Bankası	57.73	65.66	49.88	5.72
Konut Bankası	67.04	78.03	56.01	9.85
Ürdün Kuveyt Bankası	51.41	56.53	42.62	4.65
Arap Ürdün Yatırım Bankası	70.52	85.72	63.33	7.50
Ürdün Ticaret Bankası	52.53	62.20	46.57	5.15
Yatırım Bankası	50.94	59.60	47.39	3.83
Arap Bankacılığı Şirket Bankası	59.28	62.21	56.96	1.94
Al Etihad Bankası	55.86	68.65	45.17	8.53
Ürdün Societe Genel Bankası	66.71	85.18	43.37	17.55
Sermaye Bankası	69.30	75.57	63.80	4.70
Ürdün Bankası	55.77	60.92	49.81	3.46
Tüm	60.52	85.72	42.62	10.16

Tablo 3.11, 2009 - 2016 döneminde tüm bankalar için likidite risklerinin. bankalardaki Likit varlık oranı ile ölçülmüştür / kıyaslanmıştır. ortalamasının (% 60.52) 'lik standart sapma ile (% 10.16) olduğunu göstermektedir. Bu, likidite artışını ve dolayısıyla bankaların karşılaştığı likidite riskindeki azalmasını yansıtmaktadır. En yüksek ortalama (% 72.70) ile Arap Bankası'na, en düşük ortalama ise (% 50.94) ile Yatırım Bankası'na aittir. Rapor edilen en yüksek değer (% 85.72) ile Arap Ürdün Yatırım Bankası için , en düşük değer (% 42.62) ile Ürdün Kuveyt Bankası için belirlenmiştir.

Bankalarla yeterli likidite sahibi olmak önemli olsa da, yüksek seviyede tutmak bankaya pahalıya mal olabilir. Çünkü kredi olanakları sağlamadaki yatırım fırsatlarını ve diğer yatırım fırsatlarını elden geçirir. Bankalara olan likidite düzeyi, Ürdün Merkez Bankası'na sınırlı faiz için mevduat şeklinde yatırım yapan bankalar tarafından haklı görülebilir.

3. Sermaye Yeterliliği Riskleri (CAR)

Tablo 3.12. Ürdün ticari bankalarında 2009-2016 dönemi sermaye yeterliliği risklerinin tanımlayıcı istatistiği

Banka	Değer			
	Ortalama	Maksimum	Minimum	Standart sapma
Arap Bankası	14.87	17.90	12.16	1.61
Ürdün Ahli Bankası	13.03	16.29	11.67	1.62
Kahire Amman Bankası	15.29	16.47	14.44	0.67
Konut Bankası	19.46	22.92	17.02	2.29
Ürdün Kuveyt Bankası	17.63	20.32	16.31	1.48
Arap Ürdün Yatırım Bankası	17.94	21.60	15.50	2.26
Ürdün Ticaret Bankası	13.34	15.30	10.90	1.49
Yatırım Bankası	16.88	18.21	15.33	0.96
Arap Bankacılığı Şirket Bankası	23.73	30.83	19.10	4.30
Al Etihad Bankası	16.18	19.58	13.59	2.09
Ürdün Societe Genel Bankası	29.13	36.71	22.50	4.78
Sermaye Bankası	18.48	21.81	13.87	2.28
Ürdün Bankası	15.03	20.82	8.21	3.62
Tüm	17.77	36.71	8.21	4.91

Tablo 3.12, 2009 - 2016 döneminde tüm bankalar için sermaye yeterliliği riskleri ortalamasının, (% 4,91)'lik standart sapma ile (% 17,77) olduğunu göstermektedir. En yüksek ortalama (% 29,13) ile Societe General Bank Jordan'a, en düşük ortalama ise (% 13,03) ile Jordan Ahli Bank'a aittir. Maksimum değer Societe General Bank Jordan için (% 36,71) olarak, en düşük değer ise Ürdün Bankası için (% 8,21) olarak belirlenmiştir.

4. İşletme Riskleri (OPR)

Tablo 3.13. Ürdün ticari bankalarında 2009-2016 dönemi faaliyet risklerinin tanımlayıcı istatistikleri

Banka	Değer			
	Ortalama	Maksimum	Minimum	Standart sapma
Arap Bankası	19.75	19.86	19.67	0.07
Ürdün Ahli Bankası	17.68	17.82	17.49	0.11
Kahire Amman Bankası	17.72	17.90	17.39	0.19
Konut Bankası	18.73	18.88	18.53	0.14
Ürdün Kuveyt Bankası	17.79	17.85	17.72	0.04
Arap Ürdün Yatırım Bankası	16.71	17.21	16.28	0.32
Ürdün Ticaret Bankası	16.57	16.98	16.32	0.25
Yatırım Bankası	16.51	16.72	16.08	0.22
Arap Bankacılığı Şirket Bankası	16.64	16.85	16.43	0.15
Al Etihad Bankası	17.13	17.52	16.73	0.26
Ürdün Societe Genel Bankası	15.87	16.31	15.57	0.26
Sermaye Bankası	17.15	17.49	16.78	0.30
Ürdün Bankası	17.70	17.85	17.47	0.14
Tüm	17.38	19.86	15.57	1.01

Tablo 3.13, 2009 - 2016 döneminde tüm bankalar için işletme risklerinin ortalamasının, (% 1,01)'lik standart sapma ile (% 17,38) olduğunu göstermektedir. En yüksek ortalama (% 19,75) ile Arab Bankasında, en düşük ortalama ise (% 15,87) ile Societe General Bank Jordan'da ortaya çıkmıştır. En yüksek değer Arab Bank için (% 19,86) olarak, en düşük değer ise Societe General Bank Ürdün için (% 15,57) olarak belirlenmiştir.

3.2.3. Kontrol değişkenlerinin tanımı

Kontrol değişkenleri, toplam varlıkların doğal logaritması ile ölçülen banka büyüklüğünü ve borç oranı ile ölçülen finansal eğilimi içermektedir.

1. Banka Büyüklüğü (BOYUT)

Tablo 3.14. Ürdün ticari bankalarında 2009-2016 dönemine ilişkin banka büyüklüğünün tanımlayıcı istatistiği

Banka	Değer			
	Ortalama	Maksimum	Minimum	Standart sapma
Arap Bankası	23.9	24.0	23.9	0.0
Ürdün Ahli Bankası	21.6	21.8	21.4	0.1
Kahire Amman Bankası	21.5	21.7	21.3	0.1
Konut Bankası	22.7	22.8	22.5	0.1
Ürdün Kuveyt Bankası	21.6	21.8	21.5	0.1
Arap Ürdün Yatırım Bankası	20.9	21.3	20.5	0.3
Ürdün Ticaret Bankası	20.7	21.1	20.3	0.3
Yatırım Bankası	20.4	20.7	20.3	0.1
Arap Bankacılığı Şirket Bankası	20.6	20.8	20.2	0.2
Al Etihad Bankası	21.4	21.7	21.1	0.2
Ürdün Societe Genel Bankası	20.2	21.0	19.5	0.6
Sermaye Bankası	21.2	21.4	20.8	0.3
Ürdün Bankası	21.5	21.6	21.4	0.1
Tüm	21.4	24.0	19.5	1.0

Tablo 3.14, 2009 - 2016 döneminde tüm bankalar için banka büyüklüğü ortalamasının (toplam varlıkların doğal logaritması), (1.0)'lık standart sapma ile (21.4) olduğunu göstermektedir. En yüksek ortalama Arab Bank için (23.9), en düşük ortalama ise Societe General Bank Jordan için (20.2) olarak belirlenmiştir. Maksimum değer Arab Bank için (24.0), en düşük değer ise (19.5) olarak Societe General Bank Jordan için rapor edilmiştir.

2. Borç Oranı (DR)

Tablo 3.15. Ürdün ticari bankalarında 2009-2016 dönemine ilişkin borç oranının tanımlayıcı istatistiği

Banka	Ölçüt%			
	Ortalama	Maksimum	Minimum	Standart sapma
Arap Bankası	84.7	86.4	83.5	1.2
Ürdün Ahli Bankası	89.6	93.5	86.7	2.1
Kahire Amman Bankası	88.2	89.9	86.5	1.0
Konut Bankası	85.5	86.9	84.1	1.0
Ürdün Kuveyt Bankası	84.2	86.3	83.0	1.0
Arap Ürdün Yatırım Bankası	86.3	87.8	84.3	1.3
Ürdün Ticaret Bankası	88.4	90.7	85.6	1.5
Yatırım Bankası	82.5	86.0	80.9	1.7
Arap Bankacılığı Şirket Bankası	85.2	86.6	84.2	0.9
Al Etihad Bankası	86.3	87.9	84.3	1.6
Ürdün Societe Genel Bankası	84.3	89.8	78.0	3.9
Sermaye Bankası	83.1	84.9	80.6	1.3
Ürdün Bankası	85.5	88.8	82.4	2.2
Tüm	85.7	93.5	78.0	2.6

Tablo 3.15, 2009 - 2016 döneminde tüm bankaların borç oranının ortalama (% 2.6)'lık standart sapma ile (% 85.7) olduğunu göstermektedir. En yüksek ortalama (% 89,6) olarak Jordan Ahli Bank için, en düşük ortalama ise (% 82,5) olarak Yatırım Bankası için belirlenmiştir. Bildirilen maksimum değer (% 93,5) ile Jordan Ahli Bankası için, minimum değer ise (% 78,0) ile Societe General Bank Jordan için belirlenmiştir.

3.3.Model Yaklaşımı

Çalışma, zaman serileri ve kesit verilerini birleştiren panel verilerini kullanarak ekonometrik analizi benimsemiştir. Çalışma modellerinde meydana gelen etkileri

araştırmak, den uygun olan modeli belirlemek için ise Hausman testi uygulanmıştır. Hausman testi, sabit modelin, Sabit Etki Modeli (FEM) için çalışma modellerini tahmin etmek amacıyla uygun model olduğunu kanıtlamıştır , bunun nedeni, çalışan bankaların hepsinin ticari nitelikte olması, hangi yapar çalışma sırasında sabit.

İlk model

$$\text{CREDR} = \beta_0 + \beta_1 (\text{BS}) + \beta_2 (\text{BI}) + \beta_3 (\text{SEPA}) + \beta_4 (\text{ACI}) + \beta_5 (\text{OC}) + \beta_6 (\text{IO}) + \beta_7 (\text{FO}) + \beta_8 (\text{SIZE}) + \beta_9 + (\text{DR}) + \varepsilon_t$$

İkinci model

$$\text{LIQR} = \beta_0 + \beta_1 (\text{BS}) + \beta_2 (\text{BI}) + \beta_3 (\text{SEPA}) + \beta_4 (\text{ACI}) + \beta_5 (\text{OC}) + \beta_6 (\text{IO}) + \beta_7 (\text{FO}) + \beta_8 (\text{SIZE}) + \beta_9 + (\text{DR}) + \varepsilon_t$$

Üçüncü model

$$\text{CAR} = \beta_0 + \beta_1 (\text{BS}) + \beta_2 (\text{BI}) + \beta_3 (\text{SEPA}) + \beta_4 (\text{ACI}) + \beta_5 (\text{OC}) + \beta_6 (\text{IO}) + \beta_7 (\text{FO}) + \beta_8 (\text{SIZE}) + \beta_9 + (\text{DR}) + \varepsilon_t$$

Dördüncü model

$$\text{LIQR} = \beta_0 + \beta_1 (\text{BS}) + \beta_2 (\text{BI}) + \beta_3 (\text{SEPA}) + \beta_4 (\text{ACI}) + \beta_5 (\text{OC}) + \beta_6 (\text{IO}) + \beta_7 (\text{FO}) + \beta_8 (\text{SIZE}) + \beta_9 + (\text{DR}) + \varepsilon_t$$

3.4.Hipotez Testleri

Çalışmanın bu kısmı, açıklanmış değişkenlerin (kredi, likidite, sermaye yeterliliği ve işletme riskleri) ve açıklayıcı değişkenlerin (BS, BI, SEPA, ACI, OC, IO, FO, SIZE ve DR) regresyon sonuçlarıyla ilgilidir. Sabit ve rastgele etki modellerinden elde edilen regresyon sonuçları. Sonuçlar aşağıdaki gibi çıkmıştır:

- İlk hipotez:

H1:Amman Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören Ürdün Ticari Bankalarında İç Kurumsal Yönetişim Mekanizmaları (BS, BI, SEPA, ACI, OC, IO ve FO) ile Kredi Riski arasında belirgin bir istatistiğe dayanan önemli bir etkileşim vardır.

Kredi riskinin bağımlı bir değişken olarak ilişkisi ile kurumsal yönetim için içsel araçlar (Yönetim Kurulu büyüklüğü, Yönetim Kurulu Bağımsızlığı, CEO / Başkan Ayrımı, Denetim Komitesi Bağımsızlığı, Mülkiyet yoğunluğu, Şirket Mülkiyeti ve

Yabancı Mülkiyet) arasındaki ilişki aşağıdaki genel doğrusal model aracılığıyla bağımsız değişken olarak gösterilebilir:

$$\text{CREDR} = \beta_0 + \beta_1 (\text{BS}) + \beta_2 (\text{BI}) + \beta_3 (\text{SEPA}) + \beta_4 (\text{ACI}) + \beta_5 (\text{OC}) + \beta_6 (\text{IO}) + \beta_7 (\text{FO}) + \beta_8 (\text{SIZE}) + \beta_9 (\text{DR}) + \epsilon$$

Tablo 3.16. Ortak regresyon analizinin sonuçlarını şu şekilde göstermektedir

Tablo 3.16. H1 için regresyon sonuçları

Değişken	Katsayı		Std Hatası	T-değeri	P-değeri*
BS	0.395		0.107	3.703	0.000
BI	-0.045		0.011	-4.084	0.000
SEPA	2.989		0.910	3.283	0.001
ACI	-0.035		0.016	-2.237	0.028
OC	0.017		0.016	1.042	0.300
IO	0.034		0.013	2.596	0.011
FO	-0.010		0.013	-0.772	0.442
BOYUT	-0.532		0.409	-1.301	0.197
DR	-0.529		0.095	-5.591	0.000
Sabit	53.994		9.792	5.514	0.000
R-kare			0.388		
Düzeltilmiş R-kare			0.329		
F istatistik			6.609		
Prob * (F istatistik)			0.000		
D-W			1.796		

*korelasyon 0,05 düzeyinde anlamlı

Tablo 3.16, sonuçları, hesaplanan F istatistiğinin F=6.609 olduğu durumda, kredi riski bağımlı değişkeniyle birleştirilen kurumsal yönetim iç araçları bağımsız değişkenlerinin etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir ve anlamlılık düzeyi (Prob F = 0.00) 0.05'ten küçük iken, bağımsız değişkenlerin açıklayıcı gücü R kare olup, belirleme katsayısının (R = 0.388) 'e eşit olduğunu belirtmektedir. Bu da (%38.8) olan kredi risklerindeki farklılıkların, modelin birleşik değişkenlerindeki, sabit tutulan diğer tüm değişkenlerdeki değişkenlikle açıklanabileceğini ve bağımsız değişkenlerin toplamının etkisinin anlamlı olduğunu ifade eder.

Yukarıdaki tablolarda gösterilen sonuçlar aracılığıyla, regresyon katsayıları bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerindeki etkisini aşağıdaki gibi göstermektedir:

1. Yönetim kurulunun (BS) değişken büyüklüğü, kredi riski üzerinde 0,05 düzeyinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir. Yönetim kurulu değişken büyüklüğündeki regresyon katsayısı değerinin (0.395) ve hesaplanan (t) değerinin (3.703), anlamlı düzeyde (P-değeri = 0.00) 0.05'ten küçük olması, yönetim kurulu üye sayısının arttırılmasının, takipteki alacakların toplam kredilere oranının artmasına ve dolayısıyla kredi riskinin artmasına yol açtığı anlamına gelmektedir. Bu sonuç, yöneticilerin sayısındaki artışın, bankanın genel kredi politikasına ilişkin aralarındaki farkları artırabilmesi, yumuşak kredi politikaları ile yönetimin kredi portföyünü artırarak karlılığı en üst düzeye çıkarmak amacıyla bundan yararlanmasına olanak sağlaması nedeniyle olabilir. Bu, kredi portföyünün kalitesini düşürmekte ve takipteki alacakların toplam kredilere oranını arttırmaktadır.
2. Kurul bağımsızlığı (BI), değişken büyüklüğü, kredi riski üzerinde 0,05 düzeyinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir. Kurul bağımsızlığı değişken büyüklüğündeki regresyon katsayısı değerinin (-0.045) ve hesaplanan (t) değerinin (-4.084)), anlamlı düzeyde (P-değeri = 0.00) 0.05'ten küçük olması, düşük olduğu durumlarda, bağımsız üye sayısındaki artış, takipteki alacakların toplam kredilere oranının artmasına neden olarak kredi riskini arttırmaktadır.
3. CEO / Başkan Ayrımı (SEPA), katsayı değerinin (t = 3.283) değerinden farklı olarak (2.989)'a eşit olduğu ve (P-değeri = 0.001) değerinin 0.05'ten düşük olması durumunda önemli bir etkiye sahiptir. Başka bir deyişle, CEO / Başkan Ayrımı kredi riskini arttırır ve bu da kredi risklerini daha iyi kredi politikalarına yönlendirir.
4. Denetim Komitesi Bağımsızlığı (ACI), katsayı değerinin (t = -2.237) değerinden farklı olarak (-0.035)'e eşit olduğu ve (P-değeri = 0.028) değerinin 0.05'ten düşük olması durumunda önemli etkisi vardır. Denetim Komitesi Bağımsızlığı, sistemin banka yönetimi üzerinde yoğun bir kontrol rolü üstlenmelerini sağlar ve böylece daha tutucu kredi politikalarının uygulanmasında banka yönetimine baskı yapar. Bu şekilde kredi riski de artış gösterir ve kredi portföyü yönetiminde ve risk yönetiminde daha dikkatli olunur.
5. Mülkiyet konsantrasyonunun (OC) katsayı değerinin (t = 1.042) değerinden farklı olarak (0.017)'ye eşit olduğu ve (P-değeri = 0.300) değerinin 0,05'ten küçük olduğu durumda önemli bir etkisi yoktur. Bu durum, bankanın hisselerinin 0,05'ten

fazlasını elinde bulunduran hissedar sayısındaki artışın, takipteki alacakların toplam kredilere oranında azalmaya ve dolayısıyla daha düşük kredi riski ortaya çıkmasına neden olur. Bu sonuç, bankadaki ana hissedarların yüksek çıkarlarından kaynaklanmaktadır, bu da bankanın yönetimi üzerinde yoğun bir kontrol rolü oynamalarına neden olmakta ve bankanın yönetimine daha tutucu kredi uygulaması konusunda baskı uygulamaktadır. Sonuç olarak bu durum yönetim kurulunun, politikaların, kredi portföyünün ve risk yönetiminin yönetiminde daha verimli olmaları ve bu nedenle takipteki alacakların toplam kredilere indirgenmesi gerektiği anlamına gelir.

6. Kurumsal mülkiyet (IO) katsayısı değerinin ($t = 2.596$) değerinden farklı olarak (0.034)'e eşit olduğu ve (P-değeri = 0.011) değerinin 0.05'ten küçük olduğu durumlarda önemli bir etki ortaya koyar. Diğer bir deyişle, kurumsal yatırımcı sayısının arttırılması, kredi riskinin artmasına neden olmaktadır. Bu sonuç, kurumsal yatırımcıların kârlılığa odaklanmasından kaynaklanıyor olabilir ve bu da takipteki kredi alacaklarının toplam kredilere oranının artmasına neden olarak kredi politikalarının daha fazla yönlendirilmesini sağlar (artan kredi riski).
7. Yabancı Mülkiyet (FO), katsayı değerinin ($t = -0.772$) değerinden farklı olarak (-0.010) 'a eşit olması ve (P-değeri = 0.442) değerinin 0.05'ten büyük olması durumunda önemli bir etki ortaya koyar. Bu durum, bankanın hisselerinin 0,05'ten fazlasını elinde bulunduran hissedar sayısındaki artışın, takipteki alacakların toplam kredilere oranında azalmaya ve dolayısıyla daha düşük kredi riski ortaya çıkmasına neden olur.
8. Son olarak, bankanın büyüklüğünün (SIZE), katsayı değerinin ($t = -1.301$) değerinden farklı olarak (-0.532)'e eşit olduğu ve (P-değeri = 0.197)'nin 0.05'ten büyük olduğu durumlarda önemli bir etkisi yoktur. Bu, banka büyüklüğündeki artışın, bu takipteki alacaklarda düşüşe neden olur, kredi riskinde düşüşe yol açtığı anlamına gelir. Bu sonuç, büyük bankaların kredi olanaklarının büyük bir paya sahip olmasından kaynaklanmaktadır ve bu nedenle, kredi politikalarını daha tutucu hale getirmek ve sonuçta azaltan kredi portföyünün kalitesi pahasına pazar paylarını genişletmeleri gerekmez. Aksi takdirde bu durum işletme dışı borç oranı ile sonuçlanır.
9. Borç oranı (DR), katsayı değerinin ($t = -5.591$) değerinden farklı olarak (-0.529)'a eşit olduğu ve (P-değeri = 0.000) değerinin 0.05'ten küçük olduğu durumlarda

önemli bir etki ortaya koyar. Bu, borç oranındaki artışın, kredi riskinde bir artışa yol açtığı anlamına gelir ve bunun nedeni, büyük bankaların yüksek sermaye gereksinimlerine maruz kalmaları ve böylece kredi riskinin artmasıdır.

Dahası, (DW = 1.796) seri korelasyon olmadığını gösterir; burada (2) 'ye yakın olan Durbin-Watson değeri hata terimleri arasında seri korelasyon olmadığını gösterir.

- **İkinci hipotez:**

H2: Amman Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören Ürdün Ticaret Bankalarında İç Kurumsal Yönetişim Mekanizmaları (BS, BI, SEPA, ACI, OC, IO ve FO) ile Likidite Riski arasında belirgin bir istatistiğe dayanan önemli bir etkileşim vardır.

Bağımlı bir değişken olarak likidite riskleri ile kurumsal yönetim için içsel araçlar (Yönetim Kurulu büyüklüğü, Yönetim Kurulu Bağımsızlığı, CEO / Başkan Ayrımı, Denetim Komitesi Bağımsızlığı, Mülkiyet yoğunluğu, Şirket Mülkiyeti ve Yabancı Mülkiyet) arasındaki ilişki aşağıdaki genel doğrusal model aracılığıyla bağımsız değişken olarak gösterilebilir:

$$LIQR = \beta_0 + \beta_1 (BS) + \beta_2 (BI) + \beta_3 (SEPA) + \beta_4 (ACI) + \beta_5 (OC) + \beta_6 (IO) + \beta_7 (FO) + \beta_8 (SIZE) + \beta_9 (DR) + \epsilon$$

Tablo 3.17. Ortak regresyon analizinin sonuçlarını şu şekilde göstermektedir:

Tablo 3.17. H2 için regresyon sonuçları

Değişken	Katsayı	Std Hatası	T-değeri	P-değeri*
BS	0.327	0.223	1.463	0.147
BI	-0.033	0.010	-3.223	0.002
SEPA	-0.763	0.445	-1.715	0.090
ACI	-0.052	0.028	-1.903	0.060
OC	0.003	0.028	0.110	0.913
IO	0.138	0.019	7.439	0.000
FO	0.054	0.014	3.818	0.000
BOYUT	2.881	0.352	8.173	0.000
DR	-0.028	0.099	-0.288	0.774
Sabit	-51.868	12.429	-4.173	0.000

R-kare	(0.456)
Düzeltilmiş R-kare	0.404
F istatistik	8.767
Prob * (F istatistik)	0.000
D-W	1.927

*Korelasyon 0,05 düzeyinde anlamlı

Tablo sonuçları 3.17, hesaplanan F istatistiğinin $F=8.767$ olduğu durumlarda, likidite riski bağımlı değişken ile birleştirilmiş kurumsal yönetim iç araçları bağımsız değişkenlerinin etkisinin, istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir ve anlamlılık düzeyi ($\text{Prob } F = 0.00$) 0.05'ten küçük iken, bağımsız değişkenlerin açıklayıcı gücü R Kare olup, belirleme katsayısının ($R = 0.456$) 'e eşit olduğunu belirtmektedir. Bu da (% 45.6) olan kredi risklerindeki farklılıkların, modelin birleşik değişkenlerindeki, sabit tutulan diğer tüm değişkenlerdeki değişkenlikle açıklanabileceğini ve bağımsız değişkenlerin toplamının etkisinin anlamlı olduğunu ifade eder.

Yukarıdaki tablolarda gösterilen sonuçlar aracılığıyla, regresyon katsayıları bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerindeki etkisini aşağıdaki gibi göstermektedir:

1. Yönetim kurulu (BS) büyüklüğü, katsayı değerinin ($t=1.463$) değerinden farklı olarak (0.327)'ye eşit olduğu ve ($P\text{-değeri} = 0.147$) değerinin 0.05'ten büyük olduğu durumlarda likidite riskleri üzerinde önemli bir etkiye sahip değildir. Bu, yönetim kurulu büyüklüğünün akışkanlık oranı üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğu ancak bu etkinin önemli olmadığı anlamına gelir. Bu durum, belki de bankalardaki likidite oranının, Ürdün Merkez Bankası tarafından yayınlanan bir dizi yasa ve yönetmelikle bağlantılı olmasının yanı sıra, Basel Bankacılık Denetleme Komitesi tarafından onaylanan küresel bir standardın önceden belirlenmiş bir oranla bağlantılı olması nedeniyle olabilir.
2. Kurul Bağımsızlığı (BI), katsayı değerinin ($t = -3.223$) değerinden farklı olarak (-0.033)'e eşit olduğu ve ($P\text{-değeri} = 0.002$) değerinin 0.05'ten küçük olduğu durumlarda önemli bir etkiye sahiptir. Bu durum, yönetim kurulu bağımsız üye sayısındaki artışın yüksek likidite oranına katkıda bulunduğu ve böylece likidite riskini arttırdığı anlamına gelmektedir. Bu sonuç, bağımsız üyelerin, kredi kullanarak bankalarda fazla likidite harcamayı tercih ettiklerini gösterebilir.

3. (CEO / Başkan Ayrımı (SEPA), katsayı değerinin ($t=-1.715$) değerinden farklı olarak (-0.763)'e eşit olduğu ve (P -değeri = 0.090) değerinin 0.05'ten büyük olduğu durumlarda anlamlı bir etki ortaya koymaz. Bu sonuç, yönetim kurulu başkanı ile genel müdür arasındaki ayrımın yönetim kararları için kontrol ve hesap verebilirlik ile ilgili olmasından ve genel müdürün etkinliğini değerlendirmesinden kaynaklanıyor olabilir.
4. Denetim Komitesi Bağımsızlığının (ACI) katsayı değerinin ($t = -1.903$) değerinden farklı olarak (-0.052)'ye eşit olduğu ve (P -değeri = 0.060)'nin 0.05'ten büyük olduğu durumlarda önemli bir etkisi yoktur. Bu, Denetim Komitesi Bağımsızlıklarının likidite oranı üzerinde olumsuz bir etkisinin olduğu ancak bu etkinin önemli olmadığı anlamına gelir. Bu durum, belki de bankalardaki likidite oranının, Ürdün Merkez Bankası tarafından yayınlanan bir dizi yasa ve yönetmelikle bağlantılı olmasının yanı sıra, Basel Bankacılık Denetleme Komitesi tarafından onaylanan küresel bir standardın önceden belirlenmiş bir oranla bağlantılı olması nedeniyle olabilir.
5. Mülkiyet yoğunluğunun (OC) katsayı değerinin ($t = 0.110$) değerinden farklı olarak (0.003)'e eşit olduğu ve (P -değeri = 0.913)'nin 0.05'ten büyük olduğu durumlarda önemli bir etkisi yoktur. Bu, bankanın hisselerinin 0,05'ten fazlasını elinde bulunduran hissedar sayısındaki artışın likidite oranında ve dolayısıyla likidite riskinde bir artışa neden olduğu anlamına gelmektedir. Bunun nedeni, büyük yatırımcıların paylarının arttırılmasının karlılığa odaklanmayı arttırması, bu sayede düşük likidite oranı pahasına bankanın finansal harcamalarını arttırmalarını ve böylece bankanın likidite riskini arttırmayı tercih etmelerini sağlar.
6. Şirketler Sahipliği (IO), katsayı değerinin ($t = 7.439$) değerinden farklı olarak (0.138)'e eşit olduğu ve (P -değeri = 0.000)'nin 0.05'ten küçük olduğu durumlarda, önemli bir etki ortaya koymaz. Bu, kurumsal yatırımcıların oranının artmasının likidite oranının yükselmesine yol açtığı anlamına gelir. Bunun nedeni, kurumsal yatırımcıların, bankaya maruz kalabilecek risklerin boyutuyla orantılı olarak yeterli likidite sağlama konusundaki çıkarlarını arttırmayı tercih etmeleridir.
7. Yabancı Mülkiyetinin (FO), katsayı değerinin ($t = 3.818$) değerinden farklı olarak (0.054)'e eşit olduğu ve (P -değeri = 0.000)'nin 0.05'ten küçük olduğu durumlarda önemli bir etkisi vardır. Bu, yabancı mülkiyet oranının likidite oranına olumlu bir etkisi olduğu anlamına gelir ve bu durum yabancı yatırımcıların yönetimi kontrol

etme yeterliliğinden kaynaklanmaktadır ve dolayısıyla, söz konusu kontrol mekanizması yabancı yatırımcıların, bankanın maruz kalabileceği risklerin büyüklüğü ile orantılı olan etkin likidite karşısında ilgilerinin artmasına neden olur.

8. Son olarak, bankanın büyüklüğü (SIZE), katsayı değerinin ($t = 8.173$) değerinden farklı olarak (2.881)'e eşit olduğu ve (P-değeri = 0.000)'nin 0.05'ten küçük olduğu durumlarda önemli bir etki ortaya koyar. Bu, banka büyüklüğündeki artışın likidite oranının yükselmesine ve dolayısıyla likidite riskinin düşmesine yol açtığı anlamına gelmektedir. Bu sonucun Ürdün bankalarının gerçeği olması beklenmektedir; çünkü aşırı likidite Ürdün Merkez Bankası ile mevduata yatırım yapılan büyük bankalara yoğunlaşmış durumdadır.
9. Borç oranı (DR) katsayı değerinin ($t = -0.288$) değerinden farklı olarak (-0.028)'e eşit olduğu ve (P-değeri = 0.774)'nin 0.05'ten büyük olduğu durumlarda önemli bir etkisi yoktur. Bu, borç oranındaki artışın likidite oranında azalmaya ve dolayısıyla likidite riskinde bir artışa yol açtığı anlamına gelir. Bunun nedeni, büyük yatırımcıların paylarının artırılmasının karlılığa odaklanmayı arttırması, bu sayede düşük likidite oranı pahasına bankanın finansal harcamalarını arttırmalarını ve böylece bankanın likidite riskini arttırmayı tercih etmelerini sağlar.

Dahası, (DW = 1.927) değeri seri korelasyon olmadığını gösterir; burada (2) 'ye yakın olan Durbin-Watson değeri hata terimleri arasında seri korelasyon olmadığını göstermektedir.

- **Üçüncü hipotez:**

H3: Yönetim mekanizmaları (BS, BI, SEPA, ACI, OC, IO ve FO) açısından Ürdün bankalarının sermaye yeterliliği riski üzerinde istatistiksel olarak önemli bir etkisi yoktur.

Bağımlı bir değişken olarak sermaye yeterliliği riskleri ile kurumsal yönetim için içsel araçlar (Yönetim Kurulu büyüklüğü, Yönetim Kurulu Bağımsızlığı, CEO / Başkan Ayrımı, Denetim Komitesi Bağımsızlığı, Mülkiyet yoğunluğu, Şirket Mülkiyeti ve Yabancı Mülkiyet) arasındaki ilişki aşağıdaki genel doğrusal model aracılığıyla bağımsız değişken olarak gösterilebilir:

$$CAR = \beta_0 + \beta_1 (BS) + \beta_2 (BI) + \beta_3 (SEPA) + \beta_4 (ACI) + \beta_5 (OC) + \beta_6 (IO) + \beta_7 (FO) + \beta_8 (SIZE) + \beta_9 (DR) + \epsilon_t$$

Tablo 3.18. Ortak regresyon analizinin sonuçlarını şu şekilde göstermektedir:

Tablo 3.18. H3 için regresyon sonuçları

Değişken	Katsayı	Std Hatası	T-değeri	P-değeri*
BS	0.065	0.101	0.643	0.522
BI	0.012	0.008	1.592	0.115
SEPA	-0.896	0.347	-2,585	0.011
ACI	-0.014	0.012	-1.131	0.261
OC	-0.029	0.005	-5.368	0.000
IO	0.008	0.009	0.861	0.392
FO	0.110	0.006	19.903	0.000
BOYUT	-1.181	0.148	-7.986	0.000
DR	-0.671	0.074	-9.121	0.000
Sabit	99.004	4.662	21.237	0.000
R-kare	0.874			
Düzeltilmiş R-kare	0.863			
F istatistik	72.994			
Prob * (F istatistik)	0.000			
D-W	1.965			

*Korelasyon 0,05 düzeyinde anlamlı

Tablo 3.18, bağımlı değişken (sermaye yeterliliği riski) ile birleştirilmiş bağımsız değişkenlerin (kurumsal yönetimin iç araçları) etkisinin, eğer hesaplanan F istatistiği ($F=72.994$) ise, (istatistiksel olarak anlamlı) olduğunu göstermektedir ve anlamlılık düzeyi ($\text{Prob } F = 0.00$) 0.05'ten küçük iken, bağımsız değişkenlerin açıklayıcı gücü R Kare olup, belirleme katsayısının ($R = 0.874$) 'e eşit olduğunu belirtir. Bu da (% 87.4) olan kredi risklerindeki farklılıkların, modelin birleşik değişkenlerindeki, sabit tutulan diğer tüm değişkenlerdeki değişkenlikle açıklanabileceğini ve bağımsız değişkenlerin toplamının etkisinin anlamlı olduğunu ifade eder.

Yukarıdaki tablolarda gösterilen sonuçlar aracılığıyla, regresyon katsayıları bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerindeki etkisini aşağıdaki gibi göstermektedir:

1. Regresyonun katsayıları (BS) 'nin sermaye yeterliliği riskleri üzerinde katsayı değerinin ($t = 0.643$) değerinden farklı olarak (0.065)'e eşit olduğu ve (P -değeri $= 0.522$)'nin 0.05 'ten büyük olduğu durumlarda önemli bir etkisi olmadığını gösterir.
2. Kurul Bağımsızlığı (BI), katsayı değerinin ($t = 1.592$) değerinden farklı olarak (0.012)'ye eşit olduğu ve (P -değeri $= 0.522$)'nin 0.05 'ten büyük olduğu durumlarda önemli bir etkiye sahip değildir.
3. CEO / Başkan Ayrımı (SEPA), katsayı değerinin ($t = -2.585$) değerinden farklı olarak (-0.896)'ya eşit olduğu ve (P -değeri $= 0.011$)'nin 0.05 'ten küçük olduğu durumlarda önemli bir etkiye sahiptir. Bu durum, CEO / Başkan Ayrımı'nın sermaye yeterliliği riskini etkilemesi ve böylece mevduat sahiplerinin, diğer alacaklıların ve resmi kurumların korunmasına yol açması ve bu gücün bankacılık sisteminin istikrarını sağlamak amacıyla banka zararlarını bertaraf etmesinden kaynaklanmaktadır.
4. Denetleme Kurulu bağımsızlığının (ACI), katsayı değerinin ($t = -1.131$) değerinden farklı olarak (0.014)'e eşit olduğu ve (P -değeri $= 0.261$) değeri ile aynı olmadığı durumlarda önemli bir etkisi yoktur.
5. Mülkiyet konsantrasyonunun (OC), katsayı değerinin ($t = -5.368$) değerinden farklı olarak (-0.029)'a eşit olduğu ve (P -değeri $= 0.000$) değerinin 0.05 'ten küçük olduğu durumlarda önemli bir etkisi vardır. Bu, bankanın hisselerinin $0,05$ 'ten fazlasını elinde bulunduran hissedar sayısındaki artışın, sermaye yeterliliği riskinde bir artışa yol açtığı anlamına gelmektedir. Bunun nedeni, büyük yatırımcıların paylarının artırılmasının bankaya olan ilgiyi arttırması ve böylece bankanın maruz kalabileceği risklerin büyüklüğü ile orantılı olan etkin sermaye yeterliliğinin bulunmasına olan ilgisinin arttırmasıdır.
6. Şirketler Mülkiyeti (IO) katsayı değerinin ($t = 0,861$) değerinden farklı olarak ($0,008$)'e eşit olduğu ve (P -değeri $= 0,392$) değeri ile aynı olmadığı durumlarda önemli bir etkiye sahip değildir.
7. Yabancı Mülkiyetinin (FO), katsayı değerinin ($t = 3.818$) değerinden farklı olarak (0.110)'e eşit olduğu ve (P -değeri $= 0.000$) değerinin 0.05 'ten küçük olduğu durumlarda önemli bir etkisi vardır. Bu, yabancı sermaye oranındaki artışın, Banka'nın sermaye yeterliliği performansını arttıracığı ve bu durumun sermaye

gereksinimlerinin artmasına katkıda bulunarak bankanın sermaye yeterliliği risklerini artıracağı anlamına gelmektedir.

8. Bankanın büyüklüğü (SIZE), katsayısı değerinin ($t = -7.986$) değerinden farklı olarak (-1.181) 'e eşit olduğu ve ($P\text{-değeri} = 0.000$) değerinin 0.05 'ten küçük olduğu durumlarda önemli bir etkiye sahiptir. Bu, bankanın büyüklüğündeki artışın, sermaye yeterliliği riskinde bir artışa yol açtığı anlamına gelir. Bu durum, büyük bankaların yüksek sermaye gereksinimlerine maruz kalmaları ve dolayısıyla sermaye yeterliliği riskinin artması ile açıklanabilir.
9. Borç oranı (DR), katsayı değerinin ($t = -9.121$) değerinden farklı olarak (-0.671) 'e eşit olduğu ve ($P\text{-değeri} = 0.000$) değerinin 0.05 'ten küçük olduğu durumlarda önemli bir etki ortaya koyar. Bu, borç oranındaki artışın, kredi riskinde bir artışa yol açtığı anlamına gelir ve bunun nedeni, büyük bankaların yüksek sermaye gereksinimlerine maruz kalmaları ve böylece kredi riskinin artması olarak gösterilebilir.

Dahası, ($DW = 1.965$) değeri seri korelasyon olmadığını gösterir; burada (2) 'ye yakın olan Durbin-Watson değeri hata terimleri arasında seri korelasyon olmadığını göstermektedir.

- **Dördüncü hipotez:**

H4: Yönetişim mekanizmaları (BS, BI, SEPA, ACI, OC, IO ve FO) açısından Ürdün bankalarının işletme riski üzerinde istatistiksel olarak önemli bir etkisi yoktur.

Bağımlı bir değişken olarak işletme riskleri ile kurumsal yönetim için içsel araçlar (Yönetim Kurulu büyüklüğü, Yönetim Kurulu Bağımsızlığı, CEO / Başkan Ayrımı, Denetim Komitesi Bağımsızlığı, Mülkiyet yoğunluğu, Şirket Mülkiyeti ve Yabancı Mülkiyet) arasındaki ilişki aşağıdaki genel doğrusal model aracılığıyla bağımsız değişken olarak gösterilebilir:

$$\text{OPR} = \beta_0 + \beta_1 (\text{BS}) + \beta_2 (\text{BI}) + \beta_3 (\text{SEPA}) + \beta_4 (\text{ACI}) + \beta_5 (\text{OC}) + \beta_6 (\text{IO}) + \beta_7 (\text{FO}) + \beta_8 (\text{SIZE}) + \beta_9 (\text{DR}) + \epsilon_t$$

Tablo 3.19. H4 için regresyon sonuçları

Değişken	Katsayı	Std Hatası	T-değeri	P-değeri*
BS	-0.009	0.007	-1.384	0.170
BI	-0.002	0.001	-2.132	0.036
SEPA	-0.255	0.043	-5.973	0.000
ACI	-0.001	0.001	-1.453	0.150
OC	-0.002	0.001	-2.285	0.025
IO	0.002	0.001	3.175	0.002
FO	0.001	0.001	2.652	0.009
BOYUT	0.989	0.012	85.309	0.000
DR	-0.009	0.004	-2.184	0.032
Sabit	-2.433	0.224	-10.852	0.000
R-kare	0.972			
Düzeltilmiş R-kare	0.969			
F istatistik	365.257			
Prob * (F istatistik)	0.000			
D-W	1.715			

*Korelasyon 0,05 düzeyinde anlamlı

Tablo 3.19, bağımlı değişken (operasyonel risk) ile birleştirilmiş bağımsız değişkenlerin (kurumsal yönetimin iç araçları) etkisinin, eğer hesaplanan F istatistiği ($F=365.257$) ise, (istatistiksel olarak anlamlı) olduğunu göstermektedir ve anlamlılık düzeyi ($\text{Prob } F = 0.00$) 0.05'ten küçük iken, bağımsız değişkenlerin açıklayıcı gücü R Kare olup, belirleme katsayısının ($R = 0.972$) 'e eşit olduğunu belirtir. Bu da (% 97.2) olan kredi risklerindeki farklılıkların, modelin birleşik değişkenlerindeki, sabit tutulan diğer tüm değişkenlerdeki değişkenlikle açıklanabileceğini ve bağımsız değişkenlerin toplamının etkisinin anlamlı olduğunu ifade eder.

Yukarıdaki tablolarda gösterilen sonuçlar aracılığıyla, regresyon katsayıları bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerindeki etkisini aşağıdaki gibi göstermektedir:

1. Yönetim Kurulu büyüklüğünün (BS) katsayı değerinin ($t = -1.384$) değerinden farklı olarak (-0.009)'a eşit olduğu ve (P-değeri = 0.170) değerinin 0.05'ten büyük

olduğu durumlarda işletme riskleri üzerinde önemli bir etkisi yoktur. Bu sonucun nedeni, yönetim kurulu üye sayısındaki artışın bankanın operasyonel performansında iyileşmeyi tetiklemesi ve dolayısıyla toplam gerçekleşen geliri etkilemesi olabilir. Bu, icracı yönetimi üzerinde kontrol etkisi oluşturur; bu durum da bankaların fonlarını Başkanın hesap verme yükümlülüğü nedeniyle daha katı politikalar etrafında oluşturmasını sağlar.

2. Kurul Bağımsızlığı (BI), katsayı değerinin ($t = -2.132$) değerinden farklı olarak (-0.002)'e eşit olduğu ve (P -değeri = 0.036) değerinin 0.05'ten büyük olduğu durumlarda önemli bir etkiye sahiptir. Bu, icracı olmayan üyelerin sayısını artırarak kurulun bağımsızlığını arttırmanın operasyonel riskte bir artışa yol açtığı anlamına gelir. Bu, yönetim kurulu bağımsız üye sayısındaki artışın, Bankanın operasyonel performansını ve artan sermaye ihtiyacına katkıda bulunan toplam geliri arttıracak ve böylece bankanın operasyonel risklerin artış göstereceği anlamına gelmektedir.
3. CEO / Başkan Ayrımı (SEPA), katsayı değerinin ($t = -5.973$) değerinden farklı olarak (-0.255)'e eşit olduğu ve (P -değeri = 0.000) değerinin 0.05'ten küçük olduğu durumlarda önemli bir etkiye sahiptir. Bu sonuç, yönetim kurulu görevlileri ile Genel Müdür arasındaki ayrımın, bankanın operasyonel performansını iyileştireceği ve artan sermaye ihtiyacına katkıda bulunan ve elde edilen işletme riskini artıran toplam gelirin artacak olmasından kaynaklanabilir. Bu şekilde banka yürütme yönetimi üzerinde denetim gücü oluşturur ve bu da bankaların fonlarını başkanın hesap verme yükümlülüğü nedeniyle daha katı politikalar çerçevesinde şekillendirmesini sağlar.
4. Denetim Komitesi Bağımsızlığının (ACI) katsayı değerinin ($t = -1.453$) değerinden farklı olarak (-0.001)'e eşit olduğu ve (P -değeri = 0.150) değerinin 0.05'ten büyük olduğu durumlarda önemli bir etkisi yoktur. Bu sonuç, operasyonel unsurların yönetimin yetkisi olarak kabul edilmesinden ve yönetim kurulunun kararlarına dayanmayan yürütme kararları ile bağlantılı olmasından kaynaklanır.
5. Mülkiyet konsantrasyonunun (OC), katsayı değerinin ($t = -2.285$) değerinden farklı olarak (-0.002)'ye eşit olduğu ve (P -değeri = 0.025) değerinin 0.05'ten küçük olduğu durumlarda önemli bir etkisi vardır. Bu, bankanın 0,05'ten fazla hissesine sahip olan hissedar sayısındaki artışın, operasyonel riskte bir artışa yol açtığı ve bunun da, sahip olunan geri dönüşün artması için yönetime baskı uygulayacak

şekilde yüksek mülkiyet yoğunluğundan kaynaklanabileceği anlamına gelir. Bankanın kârlılığı, bu sermaye gereksinimlerini arttırarak işletme riskini arttırır.

6. Şirketler Sahipliği (IO), katsayı değerinin ($t = 3.175$) değerinden farklı olarak (0.002)'ye eşit ve (P-değeri = 0.002) değerinin 0,05'ten küçük olduğu durumlarda önemli bir etkiye sahiptir. Bu, şirketlerin mülkiyet oranındaki artışın, banka'nın operasyonel performansını arttıracağı ve artan sermaye gereksinimine katkıda bulunan toplam geliri arttırarak bankanın operasyonel risklerini arttıracağı anlamına gelmektedir.
7. Yabancı Mülkiyetinin (FO), katsayı değerinin ($t = 2.652$) değerinden farklı olarak (0.001)'e eşit olduğu ve (P-değeri = 0.009) değerinin 0.05'ten küçük olduğu durumlarda önemli bir etkisi vardır. Bu, yabancı sermaye oranındaki artışın, bankanın sermaye yeterliliği performansını arttıracağı ve bu durumun sermaye gereksinimlerinin artmasına katkıda bulunarak bankanın operasyonel risklerini arttıracağı anlamına gelmektedir.
8. Bankanın büyüklüğü (SIZE), katsayısı değerinin ($t = -85.309$) değerinden farklı olarak (-0.989)'e eşit olduğu ve (P-değeri = 0.000) değerinin 0.05'ten küçük olduğu durumlarda önemli bir etkiye sahiptir. Bu, bankanın büyüklüğündeki artışın, operasyonel riskte bir artışa yol açtığı anlamına gelir. Bu durum, büyük bankaların yüksek sermaye gereksinimlerine maruz kalmaları sonucunda operasyonel risklerinin artması ile açıklanabilir.
9. Borç oranı (DR), katsayı değerinin ($t = -2.184$) değerinden farklı olarak (-0.009)'e eşit olduğu ve (P-değeri = 0.032) değerinin 0.05'ten küçük olduğu durumlarda önemli bir etki ortaya koyar. Bu, borç oranındaki artışın, operasyonel riskte bir artışa yol açtığı anlamına gelir ve bunun nedeni, büyük bankaların yüksek sermaye gereksinimlerine maruz kalmaları ve böylece operasyonel risklerinin artmasıdır.

Dahası, (DW = 1.715) değeri seri korelasyon olmadığını gösterir; burada (2) 'ye yakın olan Durbin-Watson değeri hata terimleri arasında seri korelasyon olmadığını göstermektedir.

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Amman Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören Ürdün Ticaret Bankalarında İç Kurumsal Yönetişim Mekanizmalarını ve bankaların karşılaşılabileceği Bankacılık Risklerini test etmeyi amaçlamaktadır, bu riskler kredi riski, likidite riski, sermaye yeterliliği riski ve operasyonel risktir. Çalışma, 2009-2016 döneminde Amman Borsasında işlem gören 13 Ürdün Ticaret Bankası örneğini temel almaktadır.

Verilerin istatistiksel analiz sonuçlarına, çalışmanın değişkenlerine ve hipotez testi sonuçlarına dayanarak; çalışmada çok sayıda bulgu olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada ayrıca bazı önerilerde bulunulmuştur. Çalışmanın bulguları ve önerileri aşağıdaki gibidir:

4.1.Bulgular

İstatistiksel analiz sonuçlarına ve hipotez testinin sonuçlarına dayanarak, çalışmanın ana bulguları şu şekilde özetlenebilir:

1. Ürdün Ticari Bankalarında, bu bankalar üzerindeki aile kontrolünün varlığı nedeniyle mülkiyet konsantrasyonunda bir artış vardır. Bazı aileler yüksek mülkiyet oranını açıklayan büyük oranlarda banka payına sahiptir.
2. Ürdün Ticaret Bankalarında kurumsal mülkiyet yüzdesinde bir düşüş vardır. Bu, kurumsal mülkiyet pahasına bankaların kontrolünde bulunan ailelere ait büyük hisselerin sahiplenilmesindeki yoğunlaşmadan kaynaklı olabilir.
3. Ürdün Ticaret Bankaları kredi politikalarında oldukça etkilidir. Ortalama kredi riski % 9,16 ile % 10'un altındadır ve bu oran güvenli kabul edilir. Bu da, bankaların karşı karşıya kalabilecekleri kredi riskinin azaltılmasına olumlu olarak yansımaktadır.
4. Bazı Ürdün ticari bankaları yüksek likidite seviyesine sahiptir. Bu, bankaların bir yandan karşı karşıya kalabilecekleri düşük likidite riskini yansıtmaktadır. Diğer taraftan, yüksek likidite seviyelerinin korunmasının bir sonucu olarak bazı Ürdün ticari bankalarının maliyetlerinde bir artış söz konusudur. Bu, bankaların uygulanabilir ekonomik projelerdeki veya kredi olanaklarının sağlanmasındaki

- yatırım fırsatlarını kaçırmaktadır. Bu sonuç, Ürdün ticari bankalarındaki ortalama likidite oranına dayanmaktadır. Bu oran toplam mevduatın % 60,52'sine ulaşmıştır.
5. İkinci büyük hipotez testine dayanarak, İç Kurumsal Yönetişim Mekanizmalarının kredi riski üzerinde etkisi olduğu ve yönetim kurulunun bağımsızlığının, Kurul büyüklüğünün ve görevlerin ayrılmasının kredi riski üzerinde önemli bir etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Mülkiyet yoğunluğu bağımsızlığının artırılması bu riskleri azaltmaktadır.
 6. Ayrıca, Denetleme Kurulu bağımsızlığının ve Kurumsal Mülkiyetin artırılması kredi riskini artıracaktır. Dış Mülkiyetin bağımsızlığını arttırmak bu riskleri azaltır.
 7. İç Kurumsal Yönetişim Mekanizmaları, bankaların likidite riskini etkilemektedir. Bu sonuca, ikinci ana hipotez testi doğrultusunda ulaşılmıştır. Yönetim kurulunun bağımsızlığının likidite riski üzerinde önemli bir etkisi olduğu, yönetim kurulu büyüklüğünün artırılmasının, görevlerin ayrılmasının ve denetleme kurulu bağımsızlığının sağlanmasının bu riskleri azalttığı tespit edilmiştir.
 8. Kurumsal Mülkiyetin ve Yabancı Mülkiyetin artırılması, likidite riskini artıracaktır. Mülkiyet konsantrasyonunun bağımsızlığının artırılması bu riskleri azaltır.
 9. Bu sonuç, İç Kurumsal Yönetişim Mekanizmalarının sermaye yeterliliği riski üzerinde bir etkisi olduğunu açıklayan üçüncü görev hipotez testinin sonuçlarına dayanmaktadır; burada görevlerin ayrılması sermaye yeterliliği riski üzerinde önemli bir etkiye sahiptir; Yönetim Kurulu üyeleri ve Denetleme Kurulu Bağımsızlığı bu riskleri azaltır.
 10. Mülkiyet konsantrasyonunun bağımsızlığını ve Yabancı Mülkiyeti arttırmak, sermaye yeterliliği riskini artıracaktır. Kurumsal mülkiyetin bağımsızlığını arttırmak ise bu riskleri azaltmaktadır.
 11. Dördüncü hipotez testinin sonuçlarına göre görevlerin ayrılmasının bağımsızlığı ve Yönetim Kurulu üyelerinin büyüklüğü operasyonel risk üzerinde önemli bir etkiye sahipken, Yönetim Kurulunun bağımsızlığını artırma ve Denetleme Kurulu Bağımsızlığını temin etme bu riskleri azaltmaktadır.
 12. Mülkiyet konsantrasyonunun bağımsızlığını ve kurumsal Mülkiyet bağımsızlığını arttırmak operasyonel riski artıracaktır. Dış Mülkiyet artışı ise bu riskleri azaltır.
 13. Bir bankanın büyüklüğünün artırılması kredi riskini önemli ölçüde azaltırken, likidite, sermaye yeterliliği ve operasyonel riskler artar.

14. Borç oranının arttırılması likidite riskini önemli ölçüde azaltırken, kredi, sermaye yeterliliği ve operasyonel riskler artar.

4.2. Öneriler

Çalışmanın sonuçlarına dayanarak ve bulgular ışığında aşağıdaki öneriler sıralanabilir:

1. Ürdün Ticaret Bankaları, kredi portföylerinin kalitesini toplam borçlara yükseltmeye çalışmalı ve takipteki borçların oranını mümkün olduğunca azaltmalıdır. Bu, bankaların karlı yatırım fırsatlarını kaybetmemeleri için kredi vermenin kısıtlanmasına yol açmamalıdır.
2. Ürdün Ticaret Bankaları, kredi riskini azaltmada önemli bir rol oynadığından, Yönetim Kurulunun bağımsızlığını arttırmalıdır.
3. Ürdün Yatırım Kurulu, yabancı yatırımcıları bankacılık sektöründeki yatırımlarını artırmaya teşvik edecek mekanizmalar oluşturmalıdır. Bu oran, likidite ve operasyonel risklerin azaltılmasında etkili olduğunu göstermiştir. Bu etkinin zayıflığının (test sonuçlarına göre) bu düşük orana bağlı olduğu belirtilmelidir.
4. Ürdün Merkez Bankası, bankaları kredi olanakları sağlamaya ve başarılı ekonomik projelere yatırım yaparak fazla likidite kullanmaya teşvik eden para politikaları benimsemelidir.
5. Ürdün Merkez Bankası, Ürdün bankacılık pazarındaki birleşme ve devralmaları teşvik eden politikaları benimsemelidir. Bu, bankanın büyüklüğünün artmasına katkıda bulunarak bankacılık risklerini azaltacaktır.
6. Paydaşların rolü aktif hale getirilmelidir. Düzenleyici hak ve görevlerinin farkında olmalıdırlar. Bu durum performansı artırarak Ürdün Ticaret Bankalarının karşı karşıya kalabileceği riskleri azaltacaktır.
7. Ürdün merkez bankası, konsolidasyon ve birleşme yoluyla, bankacılık sektöründeki bankalardan bazılarının tekeli azaltacak ve bankacılık riskini düşürecek şekilde bankaların büyüklüğünü artırmanın yollarını bulmalıdır.

KAYNAKLAR

- Abdullah Alam, Shah Syed Zulfiqar (2013) Corporate Governance and its Impact Firm Risk. *International journal of Management & Economics and Social Sciences* volume 2(2), pp 129-202.
- Abdullah, H., & Valentine, B. (2009). Fundamental and ethics theories of corporate governance. *Middle Eastern Finance and Economics*, 4(4), 88-96.
- Abdul-Razek Al-Shehadeh (2007) Institutional Control and Sound Accounting Approach: Requirements for Banking Risk Management. *Journal of Humanities*, University of Mahid Khidr Biskra, No. 1, pp. 36-9.
- Aebi, V., Sabato, G., & Schmid, M. (2012). Risk management, corporate governance, and bank performance in the financial crisis. *Journal of Banking & Finance*, 36(12), 3213-3226.
- Aiyuan, T., & Sihong, Z. (2011). Analysis of the Factors Influencing Credit Risk of Commercial Banks Quantitative Financial Risk Management (pp. 123-135): Springer.
- Al-Najjar, B. (2010). Corporate Governance and Institutional Ownership: Evidence from Jordan. *Corporate Governance*, volume 10, Issue (2), pp 176-190.
- Al-Aish, M. A. (2016). Corporate governance between laws and regulations. *International Review of Law*.
- Al-Amarneh, A. (2014). Corporate governance, ownership structure and bank performance in Jordan. *International Journal of Economics and Finance*, 6(6), 192-202.
- Al-Ezky, Z. A. M. (2010). Effect of Banking Risks on the Profitability of Yemenia Commercial Banks over the period (1999-2008). (master degree), Al albeith University Yemenia
- Al-Smadi, M. O. (2013). Examining the Relationship between Corporate Governance and Banks' Performance, and Risk in Saudi Arabia. *European journal of economics, finance and administrative sciences*(59).
- Al-Tamimi, A., & Al-Qasi, A. (2013). The Impact of Internal Corporate Governance Instruments on Working Capital and Its Influences on Economic Value Added *journal of Economics And Administrative Sciences/ARAB IMPACT FACTOR* (1.40), 19(73), 166-182

- Al-Zamel, N. (2015). The Impact of Internal Corporate Governance Instruments on Bank's Risk of Jordanian Islamic Banks (period 2008-2013). (Doctor Of Philosophy In Islamic Banks), The World Islamic Science University & Education University (wise), Amman.
- Alenazi, S., & Mohmmad, W. (2016). The Role of Corporate Governance in Enhancing Performance and Reducing Corporate Risk: The Case of the UK Banking Sector. Durham University.
- Alhumoudi, H. Y. (2016). Corporate Governance Mechanisms and Firms' Performance: An Empirical Analysis of Firms Listed on the Saudi Stock Exchange. *International Journal of Accounting and Financial Reporting*, 6(2), 101-145.
- Almazari, A. A. (2014). Impact of internal factors on bank profitability: Comparative study between Saudi Arabia and Jordan. *Journal of Applied finance and banking*, 4(1), 125.
- Amani Adel Masoud (2014) The impact of corporate governance on risk management strategies in Jordanian insurance companies listed on the Amman Stock Exchange: a field study. Unpublished Master Theses, Zarqa University, Jordan.
- Asamoah, L. A., & Adjare, D. T. (2015). Determinants of Credit Risk of Commercial Banks in Ghana.
- Bandyopandhyay, R. (2011). *Going Beyond Corporate Governance*.
- Basel.(2015) Committee on Banking Supervision . *Corporate Governance Principles for Bank*, Basel , Publications Service Bank for International Settlements.
- Basel, C. (2010). A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems.
- Basel Committee. (2006). Committee on Banking Supervision Basel II. *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards, A Revised Framework*.
- Beasley, M. S., Clune, R., & Hermanson, D. R. (2005). Enterprise risk management: An empirical analysis of factors associated with the extent of implementation. *Journal of accounting and public policy*, 24(6), 521-531.
- Bello, A. (2013). Corporate governance and risk exposure of banks in Nigeria. *The Business & Management Review*, 3(2), 99.

- Beltratti, A., & Stulz, R. M. (2012). The credit crisis around the globe: Why did some banks perform better? *Journal of financial economics*, 105(1), 1-17.
- Binh, D. T., & Thomas, A. (2014). Capital Adequacy & Banking Risk—An empirical study on Vietnamese Banks. Social Science Research Network.
- Cadbury, S. A. (2000). The corporate governance agenda. *Corporate Governance: An International Review*, 8(1), 7-15.
- Çakar, U., & Alakavuklar, O. N. (2011). Ethics By Decree Facing The Freedom Of Choice: Examining The Treatise Of Corporate Governance & Control. *World of Accounting Science*, 13(4).
- Cantor, R. (2001). Moody's investors service response to the consultative paper issued by the Basel Committee on Bank Supervision "A new capital adequacy framework". *Journal of Banking & Finance*, 25(1), 171-185.
- Central Bank of Jordan. (2018).
- Christensen, J., Kent, P., & Stewart, J. (2010). Corporate governance and company performance in Australia. *Australian Accounting Review*, 20(4), 372-386.
- Charofas D N(2008) Risk Accounting and Risk Mangement for Accountants . First Edition oxford: CIMA publishing.
- Central Bank of Jordan (2004) Institutional Control: Muteb. Will of the Board Members of Banks, Amman – Jordan
- Central Bank of Jordan (2014) Corporate Governance Instructions for Banks No. (2014/58) Amman - Jordan
- Christy, J. A., Matolcsy, Z. P., Wright, A., & Wyatt, A. (2013). Do board characteristics influence the shareholders' assessment of risk for small and large firms? *Abacus*, 49(2), 161-196.
- Collis, J., & Hussey, R. (2013). *Business research: A practical guide for undergraduate and postgraduate students*: Macmillan International Higher Education, New York.
- Council, F. R. (2012). The UK corporate governance code. London, September.
- Council, F. R., & Britain, G. (2008). The Combined Code on Corporate Governance, June 2008: Financial Reporting Council.
- Cadbury A (1992) Roport of the committee on the Financial Aspects of corporate Governance, Gee & Co Ltd, UK London.

- Damak, S. (2013). The corporate governance mechanisms: evidence from Tunisian banks. *Journal of Business and Management*, 9(6), 61-68.
- Dana R Hermanson & Larry E Rittenberg (2003) internal audit and organizational governance , the institute of internal auditors research foundation ,Altamonte springs, FL
- Eling, M., & Marek, S. D. (2014). Corporate governance and risk taking: Evidence from the UK and German insurance markets. *Journal of Risk and Insurance*, 81(3), 653-682.
- Eman Al Hanini (2014) The Extent of Jordanian Banks' Commitment the Principle of Corporate Governance, *Asian Economic and Financial Review*, volume 4, Issue 12, pp 1784-1797.
- Fan, P. (2004). Review of Literature & Empirical Research: Is Board Diversity important for Corporate Governance and firm value? Published by Monetary Authority of Singapore Staff papers, 35.
- Fogelberg, L., & Griffith, J. M. (2000). Control and bank performance. *Journal of Financial and Strategic Decisions*, 13(3), 63-69.
- Ghabayen, M. A. (2012). Board characteristics and firm performance: Case of Saudi Arabia. *International Journal of Accounting and Financial Reporting*, 2(2), 168.
- Ghauri, P. N., & Grønhaug, K. (2005). *Research methods in business studies: A practical guide*: Pearson Education.
- Godfred A Bokpin (2013) Ownership Structure, Corporate Governance and Bank Efficiency: An Empirical Analysis of Panel Data form the Banking Industry in Ghana, *The International of Business in Society*, volume 13, Issue 3, pp 274-287.
- Gill, J., & Johnson, P. (2010). *Research methods for managers*: Sage Publications, Thousand Oaks, Calif.
- Goh, C. F., & Rasli, A. (2014). CEO duality, board independence, corporate governance and firm performance in family firms: Evidence from the manufacturing industry in Malaysia. *Asian Business & Management*, 13(4), 333-357.
- Hassan, N., & Abdulhakim, M. (2015). The impact of Corporate Governance on the Efficiency of Value added by a Firm from its Physical Capital and Intellectual

- Capital Resources.Evidences from Saudi Listed Companies. *Journal of Accounting and Auditing of the Union of Arab Universities*, 3(1).
- Hearn, B. (2011). The impact of corporate governance measures on the performance of West African IPO firms. *Emerging Markets Review*, 12(2), 130-151.
- Heenetigala, K. (2011). Corporate governance practices and firm performance of listed companies in Sri Lanka. Victoria University.
- Hermalin, B. E., & Weisbach, M. S. (2001). Boards of directors as an endogenously determined institution: A survey of the economic literature: National Bureau of Economic Research.
- Huang, Y. S., & Wang, C.-J. (2015). Corporate governance and risk-taking of Chinese firms: The role of board size. *International Review of Economics & Finance*, 37, 96-113.
- Hutchinson, M., Seamer, M., & Chapple, L. E. (2015). Institutional investors, risk/performance and corporate governance. *The International Journal of Accounting*, 50(1), 31-52.
- Hamdan, Buthaina Musleh. (2015) The Impact of Corporate Governance Application on Irregular Risks in Jordanian Commercial Banks, Unpublished Master Theses, Amman Arab University, Amman, Jordan.
- Iqbal, J., Strobl, S., & Vähämaa, S. (2015). Corporate governance and the systemic risk of financial institutions. *Journal of Economics and Business*, 82, 42-61.
- Inaam Suleiman Eid Haddad (2014) The role of corporate governance in developing risk management in commercial banks grade on the Amman Stock Exchange, a field study. Unpublished Master Thesis, Zarqa University, Jordan.
- Jackie Young (2010) Corporate Governance and Risk Management: A South African Perspective, *Corporate Ownership Control*, volume 7, Issue 3, spring 2010, pp136-145.
- IFC (2015) Secretariat of Basel Committee on Banking Supervision Bank for International Settlements, Basel, Switzation.
- IFC (2011) IFC Family business governance handbook international good practice guidance, Evaluating and improving governance in organization.
- IIA (2010) Institute of Internal Auditors, Code of Ethics , www.theiia.org.
- Jensen, M. C. (1993). The modern industrial revolution, exit, and the failure of internal control systems. *The journal of finance*, 48(3), 831-880.

- Jiraporn, P., Chatjuthamard, P., Tong, S., & Kim, Y. S. (2015). Does corporate governance influence corporate risk-taking? Evidence from the Institutional Shareholders Services (ISS). *Finance Research Letters*, 13, 105-112.
- Jordan, C. B. o. (2014). Institutional Governance Instructions for Banks.
- Kaen, F. R. (2005). Risk management, corporate governance and the public corporation *Risk Management* (pp. 423-436): Springer.
- Kajola, S. O. (2008). Corporate governance and firm performance: The case of Nigerian listed firms. *European journal of economics, finance and administrative sciences*, 14(14), 16-28.
- Kashyap, A., Rajan, R., & Stein, J. (2008). Rethinking capital regulation. Maintaining stability in a changing financial system, 43171.
- Khan, A., & Awan, S. (2012). Effect of board composition on firm's performance: A case of Pakistani listed companies. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 3(10), 853-863.
- Kleffner, A., Lee, R., & McGannon, B. (2003). The effect of corporate governance on the use of enterprise risk management: Evidence from Canada. *Risk Management and Insurance Review*, 6(1), 53-73.
- Kleffner, A. E., Lee, R., & McGannon, B. (2003). Stronger corporate governance and its implications on risk management. *Ivey Business Journal*, 67(5), 4.
- Kleffner, A. E., Lee, R. B., & McGannon, B. (2003a). The Effect of Corporate Governance on the Use of Enterprise Risk Management: Evidence From Canada. *Risk Management & Insurance Review*, 6, 53-73.
- Kleffner, A. E., Lee, R. B., & McGannon, B. (2003b). Stronger corporate governance and its implications on risk management. *Ivey Business Journal*, 67(5), 1-4.
- Kolapo, T. F., Ayeni, R. K., & Oke, M. O. (2012). Credit Risk And Commercial Banks'performance In Nigeria: A Panel Model Approach. *Australian journal of business and management research*, 2(2), 31.
- Kyereboah-Coleman, A., & Biekpe, N. (2006). The link between corporate governance and performance of the non-traditional export sector: evidence from Ghana. *Corporate Governance: The international journal of business in society*, 6(5), 609-623.
- Laeven, L., & Levine, R. (2009). Bank governance, regulation and risk taking. *Journal of financial economics*, 93(2), 259-275.

- Leedy, P., & Ormrod, J. (2005). *Practical Research–Planning and Design* 8th edn Pearson. Upper Saddle River, NJ, 14.
- Liao, L. K. C., Mukherjee, T., & Wang, W. (2015). Corporate governance and capital structure dynamics: An empirical study. *Journal of Financial Research*, 38(2), 169-192.
- Lupu, D., & Nichitean, A. (2011). Corporate governance and bank performance in Romanian banking system. *The USV Annals of Economics and Public Administration*, 11(1), 219-225.
- Ly, K. C. (2015). Liquidity Risk, Regulation and Bank Performance: Evidence from European Banks. *Global Economy and Finance Journal*, 8(1), 11-33.
- Ma'atoofi, A. R., & Ahmadian, A. A. (2011). Corporate Governance, the Adoption of a Balanced Strategic Approach in Iran's Capital Market. *European Journal of Social Sciences*, 22(2), 237-248.
- Magdad, A., & Trad, H. (2016). The impact of the application of governance in the banking sector according to the decisions of the Basel Committee case study of the Algerian banking system. *Université Larbi Tebessi - Tebessa, Algerian*
- Mohammad O AL-Smadi (2013) Examining the Relationship between Corporate Governance Banks' Performance and Risk in Saudi Arabia. *European Journal of Economics Financial and Administrative Sciences*, Issue 13, pp6-18.
- Mak, Y. T., & Kusnadi, Y. (2005). Size really matters: Further evidence on the negative relationship between board size and firm value. *Pacific-Basin Finance Journal*, 13(3), 301-318.
- Mallin, C. A. (2007). *Corporate Governance*: Oxford University Press.
- Marn, J. T. K., & Romuald, D. F. (2012). The impact of corporate governance mechanism and corporate performance: A study of listed companies in Malaysia. *Journal for the advancement of science & arts*, 3(1), 31-45.
- McNulty, T., Florackis, C., & Ormrod, P. (2012). *Corporate Governance and Risk: A Study of Board Structure and Process*. ACCA Research Report, 129.
- Mingers, J., & Gill, A. (1997). *Multimethodology: theory and practice of combining management science methodologies*: Wiley, New York.
- Muhamad A Adnan, Ab-Rashid Hafiz M & Sheila N Htay (2011) Panel Data Analysis of Malaysian Listed Banks on Corporate Governance and risk, *Economic Management and Financial Markets*, volume 6, Issue 1, pp 957-974.

- Morgan, J. (2013). *Derivatives and Risk Management Made Simple*: National Association of Pension Funds.
- Muhammad Rajeh Khalil Abu Awad (2014) *The Role of Corporate Governance in Reducing Financial Failure - A Field Study on Industrial Companies Listed on the Amman Stock Exchange*, Unpublished Doctor's Thesis, International University of Islamic Sciences, Amman - Jordan.
- Mousa, G. A., Desoky, A. M., & Sanusi, Z. M. (2012). The association between internal governance mechanisms and corporate value: evidence from BAHRAIN. *Asian Academy of Management Journal of Accounting and Finance*, 8(1), 67-92.
- Mousa Almanaseer , Riyad Mohamad AL-Handawi & Iaad Sartawi (2012) *the Impact of Corporate Governance on the performance of Jordanian Banks*. *European Journal of scientific research*, volume 67, no 3, pp 349-359
- Mundt, C. (2017). *Effects of the Basel III Liquidity Risk Metrics on US Bank Performance and Stability*.
- O'connell, V., & Cramer, N. (2010). The relationship between firm performance and board characteristics in Ireland. *European Management Journal*, 28(5), 387-399.
- Obradovich, J., & Gill, A. (2013). The impact of corporate governance and financial leverage on the value of American firms.
- Ochieng, O. H. (2003). *Corporate Governance, Risk Management, Firm Characteristics And Financial Performance Of Commercial Banks In Kenya*. School Of Business, University Of Nairobi.
- Oecd, O. (2004). *The OECD principles of corporate governance*. Contaduría y Administración(216).
- Ongore, V. O., & Owoko, P. (2011). Effects of selected corporate governance characteristics on firm performance: Empirical evidence from Kenya. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 1(3), 99.
- Philippe, J. (2001). *Value at risk: the new benchmark for managing financial risk*. NY: McGraw-Hill Professional.
- Pearl-Kumah, Seyram, Sare, Yakubu Awudu & Bernard, Bawuah (2014) *Corporate Governance and Risk Management in the Banking Sector of Ghana*, *European Journal of Accounting Auditing and Finance Research*, volume2, no2, pp1-17.

- Resti, A., & Sironi, A. (2015). Risk Management and Shareholders' Value in Banking: From Risk Measurement Models to Capital Allocation Policies.
- Roe, M. (2005). The institutions of corporate governance. *Handbook of new institutional economics*, 371-399.
- Salhi, B., & Boujelbene, Y. (2012). Effect of internal banking mechanisms of governance on the risk taking by the Tunisian banks. *International Journal of Economics, Finance and Management*, 1(1).
- Sants, H. (2008). The FSA's Supervisory Enhancement Programme, in response to the Internal Audit Report on supervision of Northern Rock.
- Saunders, M., Lewis, P., & Thornhill, A. (2007). *Research Methods for Business Students (4: e uppl.)* Harlow: Pearson Education.
- Schwarcz, S. L. (2008). Systemic risk. *Geo. LJ*, 97, 193.
- Shen, C.-H., Chen, Y.-K., Kao, L.-F., & Yeh, C.-Y. (2009). Bank liquidity risk and performance. Paper presented at the 17th Conference on the theories and practices of securities and financial markets, Hsi-Tze Bay, Kaohsiung, Taiwan.
- Shleifer, A., & Vishny, R. W. (1997). A survey of corporate governance. *The journal of finance*, 52(2), 737-783.
- Shukeri, S. N., Shin, O. W., & Shaari, M. S. (2012). Does board of director's characteristics affect firm performance? Evidence from Malaysian public listed companies. *International Business Research*, 5(9), 120.
- Sjörs, L., & Ekdahl, N. (2011). The importance of considering risk in top-level management decisions—An empirical study of Swedish universal banks. rapport nr.: Ekonomistyrning 10-11-91M.
- Smaga, P. (2014). The concept of systemic risk.
- Spuchl'áková, E., Valášková, K., & Adamko, P. (2015). The credit risk and its measurement, hedging and monitoring. *Procedia Economics and Finance*, 24, 675-681.
- Srouji, A., Suberi, M., & Zulkarnean, L. (1016). International Standards as Corporate Governance mechanisms and Credibility Gap in Jordan - Financial Managers' Point of View. *International Business Management Journal*, 4.
- Saman Mohammadi Ghasriyan, Amini (2015) Corporate Governance and Unsystematic Risk> magnt research report,3(3), pp438-477?

- Supervision, B. C. O. B. (2010). Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems. Basel, Bank for International Settlements.
- Tahir, S., Rehman, R., & Rehman.Naveed. (2015). Corporate governance and financial leverage impact on the value of firms (Evidence from Textile Sector Pakistani Listed Companies). *Research Journal of Economics&Business studies*, 3(2251-1555), 25-33.
- Trinh, T. H., Duyen, T. T., & Thao, N. T. (2015). The Impact of Corporate Governance on Financial Risk in Vietnamese Commercial Banks. *International Journal of Economics and Finance*, 7(7), 123.
- Tsorhe, J. S., Aboagye, A. Q., & Kyereboah-Coleman, A. (2011). Corporate governance and bank risk management in Ghana. University of Ghana Business School.
- Tawfiq Hassan Al-Shahdat, Muhammad Qasim Abdel-Jalil (2012), following the adoption by the Jordanian public shareholding principles of corporate governance in the decisions of the institutional investor in the Amman Stock Exchange, the *Jordanian Journal of Business Administration*, No. 1, Al-Moallad, pp. 21-21.
- Uadiale, O. M. (2010). The impact of board structure on corporate financial performance in Nigeria. *International Journal of Business and Management*, 5(10), 155.
- Vassilesios, K. (2011). The Relation Between Corporate Governance And Risk Management During The Recent Financial Crisis. The Case Of Financial Institutions.
- Veal, A. J. (2005). *Business research methods: A managerial approach*: Pearson Education Australia/Addison Wesley.
- Weisbach, M. (1999). 'Outside Directors and CEO Turnover', *Journal of Financial Economics*, 20, 431-60. *International Library Of Critical Writings In Economics*, 103, 347-376.
- Wójcik-Mazur, A., & Szajt, M. (2015). Determinants of liquidity risk in commercial banks in the European Union. *Argumenta Oeconomica*(2 (35)), 25-47.
- Woods, M., & Dowd, K. (2008). *Financial risk management for management accountants. Management Accounting Guideline*, London: CIMA.

- Yadav, R. (2009). Credit risk management in the banking sectors of Russia and India: a comparative study.
- Yan Lam, T., & Kam Lee, S. (2008). CEO duality and firm performance: evidence from Hong Kong. *Corporate Governance: The international journal of business in society*, 8(3), 299-316.
- Yaseen, H., & Al-Amarneh, A. (2015). Corporate Governance and the Financial Leverage: Evidence from Jordan. 6.
- Yermack, D. (1996). Higher market valuation of companies with a small board of directors. *Journal of financial economics*, 40(2), 185-211.
- Yusoff, W. F. W., & Alhaji, I. A. (2012). Corporate governance and firm performance of listed companies in Malaysia. *Trends and Development in Management Studies*, 1(1), 43-65.
- Zhong, K., Gribbin, D. W., & Zheng, X. (2007). The effect of monitoring by outside blockholders on earnings management. *Quarterly Journal of Business and Economics*, 37-60.
- Zikmund, W. (2003). *Business Research Methods*, 7th ed. Thompson South-Western, US.
- Zaid Matar, Muhammad Al-Naimat. (2014) The extent of response of the board of directors in faltering Jordanian public shareholding companies to address the risks and repercussions of the financial crisis, *Jordanian Journal of Business Administration*, No. 1, Volume 10, pp. 44-18.
- Zahir Abdel-Fattah Ibrahim, Arshad Fouad Majeed Atta. (2014), following the composition of internal bank governance in his performance: An applied study of a sample of Jordanian commercial banks of grade in the Amman Stock Exchange. *Journal of the Baghdad College of University Economic Sciences*, Issue of the Fifth Scientific Conference, pp. 284-267.
- Zou'bi, M. t. K. A. A. (2016). The Impact of Applying Corporate Governance Rules on the Unsystematic Risks in Jordanian Commercial (doctorate degree), University of Islamic Sciences Universal Amman.
- Zribi, N., & Boujelbegrave, Y. (2011). The factors influencing bank credit risk: The case of Tunisia. *Journal of accounting and taxation*, 3(4), 70-78.